Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Факультэт культуралогіі і сацыяльна-культурнай дзейнасці
Кафедра педагогікі сацыяльна-культурнай дзейнасці

УЗГОДНЕНА
Загадчык кафедрай

_______________ М.У. Камоцкі
___ ________________ 2021

УЗГОДНЕНА
Дэкан факультэта

_______________ Н.Я. Шалупенка
___ ________________ 2021

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

УВОДЗІНЫ Ў СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЬ

для спецыяльнасці1 – 23 01 14 – сацыяльна-культурная дзейнасць

СКЛАДАЛЬНІК:
Байко Анжаліка Пятроўна, старшы выкладчк кафедры педагогікі
сацыяльна-культурнай дзейнасці

Разгледжаны і зацверджаны
на паседжанні Савета універсітэта 21.12.2021 г.
пратакол № 5

СКЛАДАЛЬНІК:

А. П. Байко, старшы выкладчк кафедры педагогікі сацыяльна-культурнай дзейнасці ўстановы адукацыі „Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Рэцэнзенты:

Л. А. Пшаніцына, дацэнт кафедры агульнай і дашкольнай педагогікі установы адукацыі „Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя М.Танка”, кандыдат педагагічных навук

Ю. У. Міцкевіч, дацэнт кафедры межкультурных камунікацый і рэкламыўстановы адукацыі „Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат педагагічных навук, дацэнт.

Разгледжаны і рэкамендаваны да зацвярджэння:
Кафедрай педагогікі сацыяльна-культурнай дзейнасці
(пратакол ад 12.11.2021 г. № 5)

Саветам факультэта культуралогіі і сацыяльна-культурнай дзейнасці
(пратакол ад 30.11.2021 г. №4)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА 4
2. ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ 6
2.1 ЛІТАРАТУРА 6
2.2 КАНСПЕКТ ЛЕКЦЫЙ 9
3. ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ 37
3.1. Тэматыка і методыка выканання практычных работ 37
4. РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ 53
4.1. Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў 53
4.2. Змест і формы прадстаўлення самастойнай работы студэнтаў .. 53
4.3. Крытэрыі ацэнкі партфоліа 55
4.4. Пералік пытанняў для самаправеркі 56
4.5. Тэсты для самаправеркі ведаў па выніках вывучэння вучэбнай дысцыпліны 56
4.6. Пытанні і заданні да заліку 61
5. ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ 64
5.1. Вучэбная праграма 64

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна ―Уводзіны ў спецыяльнасць” уключана ў абавязковы кампанент вучэбнага плана для студэнтаў спецыяльнасці 1-23 01 14 «сацыяльна-культурная дзейнасць».

Прафесійная арыентацыя студэнтаў, разуменне імі сутнасці прафесіі, усвядомленае, сур’ѐзнае стаўленне да прафесійнай падрыхтоўкі спрыяюць хутчэйшаму і, галоўнае, больш якаснаму фарміраванню спецыяліста ў сучасных умовах. Гэта і вызначае важнасць вучэбнай дысцыпліны ―Уводзіны ў спецыяльнасць”, якая прафесійна арыентуе студэнтаў, дазваляе атрымаць досыць поўнае ўяўленне аб сваѐй спецыяльнасці і будучай прафесіі, хутчэй адаптавацца да новых умоў вучобы ва ўніверсітэце. Студэнты атрымліваюць першапачатковыя веды аб сутнасці, спецыфіцы прафесіі спецыяліста па сацыяльна-культурнай дзейнасці, інфармацыю аб досыць складанай сістэме яго падрыхтоўкі ў УВА.

Мэта вучэбнай дысцыпліны ―Уводзіны ў спецыяльнасць” – знаѐмства студэнтаў з першапачатковымі, агульнымі ведамі аб спецыяльнасці і будучай прафесіі, таксама з прыѐмамі пошуку і асэнсавання прафесійнай інфармацыі, элементамі навукова-даследчай дзейнасці, практыка-арыентаванымі спосабамі авалодання прафесіяй.

Асноўныя задачы, якія рэалізуюць дадзеную мэту:

– даць аб’ектыўнае ўяўленне аб сістэме навучання ва ўніверсітэце, кампанентах прафесійнай кампетэнтнасці і відах прафесійнай дзейнасці спецыяліста сацыяльна-культурнай дзейнасці;

– пазнаѐміць з тэхналогіямі пошуку крыніц навуковай інфармацыі, атрымання ведаўі ўменняў, спецыяльных навыкаў падчас практыка-арыентаванага навучання і навукова-даследчай дзейнасці;

– фарміраваць асновы сучаснай арганізацыйнай культуры, ашчаднага выкарыстання часу самастойнай работы і самаадукацыі ў сферы культуры.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен *ведаць:*

– напрамкі спецыяльнасцей і спецыялізацыі ў галіне сацыяльна-культурнай дзейнасці Рэспублікі Беларусь;

– пералік і назначэнне асноўных устаноў сацыякультурнай сферы (дзяржаўнага, ведамаснага, прыватнага, грамадскага і камерцыйнага сектараў);

– асноўныя патрабаванні, кваліфікацыйную характарыстыку і кампетэнцыі спецыяліста сацыяльна-культурнай дзейнасці;

– асаблівасці арганізацыі вучэбна-творчай і навукова-даследчай работы студэнта;

– свае правы, абавязкі, патрабаванні да арганізацыі культуры быту ў інтэрнатнай установе.

Студэнт павінен*умець:*

– арыентавацца ў сістэме ведаў прафесійнага асяроддзя;

– працаваць з навуковай, вучэбнай, даведачнай літаратурай,выкарыстоўваць сучасныя інфармацыйна-камунікацыйныятэхналогіі;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– рацыянальна арганізоўваць вучэбны і вольны час;

– аргументаваць уласную думку;

– скласці партфоліа і весці дзённік назіранняў.

Студэнт павінен*валодаць:*

– катэгарыяльным апаратам у галіне сацыяльна-культурнай дзейнасці;

– метадамі работ са спецыяльнай літаратурай.

Структура зместу вучэбнай дысцыпліны ўключае 6 тэм. Па кожнай тэме ў адпаведнасці з яе мэтамі і задачамі па фарміраванні і развіцці ў студэнтаў дакладных кампетэнцый выкладчыкам праектуюцца і рэалізуюцца пэўныя педагагічныя тэхналогіі. Сярод найбольш перспектыўных і эфектыўных сучасных адукацыйных сістэм і тэхналогій, якія дазваляюць рэалізаваць сістэмна-дзейнасны кампетэнтнасны падыход у вучэбна-выхаваўчым працэсе, выдзяляюцца: варыятыўныя модулі самастойнай працы студэнтаў, інфармацыйныя тэхналогіі, методыкі інтэрактыўнага навучання.Засваенне зместу вучэбнай дысцыпліны мяркуе ўжыванне інтэрактыўных і праектных метадаў, практыка-арыентаванага навучання, інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій на лекцыйных і практычных занятках.

Вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны ―Уводзіны ў спецыяльнасць" усяго прадугледжана 90 гадзін, з іх 54 гадзіны– аўдыторныя заняткі. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: 24 гадзіны – лекцыі, 30 гадзін – практычныя заняткі.

Рэкамендаванай формай кантролю ведаў з'яўляецца залік.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

2. ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

Лекцыйны матэрыял, прадстаўлены ў вучэбна-метадычным комплексе, складзены з лекцыйнага і вучэбна-метадычнага матэрыялу, прадстаўленага ў айчынных і замежных выданнях.

2.1 ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. *Загинайлов, Ю.Н.* Основы информационной безопасности: курс визуальных лекций [Электронный ресурс]: учеб.пособие / Ю.Н. Загинайлов. – М. ;Берлин : Директ-Медиа, 2015. – 105 с.– Режим доступа:http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=362895 – Дата доступа: 12.06.2019.
2. *Казанцева, В. В.* Функции и направления деятельности специалистов социально-культурной сферы [Электронный ресурс]/ В. В. Казанцева // Сиб. пед. журнал. – 2007. – № 7. – С. 168–174. – Режим доступа:http://cyberleninka.ru/article/n/ funktsii-i-napravleniya-deyatelnosti-spetsialistov-sotsialno-kulturnoy-sfery.– Дата доступа: 10.01.2021.
3. *Круглова, Т. Ю.* Сущностная характеристика понятия «социально-культурная деятельность» [Электронный ресурс]/ Т. Ю. Круглова // Вестн. ОГУ. – 2005. – № 4. – С.146–149.–Режим доступа:http://vestnik.osu.ru/2005_4_1/27.pdf.– Дата доступа: 01.11.2021
4. *Кузнецов, И. Н.* Основы научных исследований [Электронный ресурс]: учеб.пособие : [16+] / И.Н.Кузнецов. – 5-е изд., перераб. – М. : Дашков и К°, 2020. – 282 с. –Режимдоступа: https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=573392. – Дата доступа: 01.11.2021
5. *Культурно-просветительская деятельность в учреждениях культуры XXI века*[Электронный ресурс]: учеб.пособие / А. В. Каменец, А. И. Щербакова, Н. И. Ануфриева [и др.]. – Москва : РГСУ, 2020. – 112 с. – Режим доступа: https://e.lanbook.com/book/158513.– Дата доступа: 01.10.2021.
6. *О Концепции информационной безопасности Республики Беларусь* [Электронный ресурс]: постановление Совета безопасности Республики Беларусь 18 марта 2019 г. № 1 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь.– Режим доступа: http://pravo.by/upload/docs/op/P219s0001_1553029200.pdf. – Дата доступа: 01.10.2021
7. *Рогачѐва, О.В.* История социально-культурной деятельности : учебное пособие / Рогачѐва О.В. – Минск : Вышэйшая школа, 2019. – 128 с.
8. *Романенко, Л. Е.*Социокультурная деятельность (прикладная культурология) : пособие для работников культуры / Л. Е. Романенко. – Минск : Издатель Владимир Сивчиков, 2019. – 139 с.
9. *Социально-культурная деятельность учреждений культуры*[Электронный ресурс]: учеб.-метод. пособие / сост. Е. В.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Харьковская [и др.]. – Белгород : БГИИК, 2019. – 162 с. – Режим доступа: https://e.lanbook.com/book/153876. – Дата доступа: 01.10.2021.

10. *Фалеева, Л. В.* Организация процесса формирования культуры самоорганизации студентов бакалавриата[Электронный ресурс] / Л. В. Фалеева // Совр. проблемы науки и образования. – 2013. – № 1. – С. 201. – Режим доступа:http://cyberleninka.ru/ article/n/organizatsiya-protsessa-formirovaniya-kultury-samoorganizatsii-studentov-bakalavriata.– Дата доступа: 01.10.2021

Дадатковая

1. *Беларусы.* Т. 6. Грамадскія традыцыі / В. Ф. Бацяеў [іінш.]; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі ; рэдкал.: В.М.Бялявіна, М.Ф.Піліпенка, І.У.Чаквін. – Мінск : Беларус. навука, 2002. – 605, [1] с. : іл.

2. *Болотова,М.И.* Организация семейного досуга в образовательной среде учреждения дополнительного образования детей / М.И.Болотова. – М. : Компания Спутник +, 2005. – 52 с.

3. *Воронцов, Г. А.*Труд студента: ступени успеха на пути к диплому : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / Г. А. Воронцов. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : ИНФРА-М, 2019. – 255, [1] с.

4. *Гендина, Н. И.* Информационное образование и информационная культура как фактор безопасности личности в глобальном информационном обществе: возможности образовательных организаций и библиотек : монография / Н. И. Гендина. – Москва : Литера, 2016. – 391 с.

5. *Ершова, О. В.* Теория и методика пластико-хореографической подготовки будущих специалистов социально-культурной деятельности в вузе культуры и искусств : монография / О. В. Ершова. – Санкт-Петербург ; Москва ; Краснодар : Лань : Планета музыки, 2021. – 233, [2] с.

6. *Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры /*адк. за вып. Н.В.Судзілоўская. – Мінск : Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэсп.Беларусь, 2016. – 271 с.

7. *Макарава,А.А.* Клубныя ўстановы як суб’ект рэалізацыі прыярытэтаў дзяржаўнай культурнай палітыкі / А.А.Макарава// Весн. Беларус. дзярж. ун-та культуры. – 2003. – № 2. – С.89–95.

8. *Макаров, А. В.*Реализациякомпетентностного подхода в системах высшего образования: отечественный и зарубежный опыт : учебно-методическое пособие / А. В. Макаров, Ю. С. Перфильев, В. Т. Федин. – Минск : РИВШ, 2015. – 207 с.

9. *Мойсейчук,С.Б.* Художественно-творческая деятельность детей-инвалидов: (вопросы социально-психологической реабилитации) / С.Б.Мойсейчук. – Минск : Веды, 2001. – 110 с.

10. *Наш цэнтр. Наша гісторыя. Наша будучыня* : да 80-годдзя стварэння абласных цэнтраў народнай творчасці / Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур ; [склад.: Т. М. Яскевіч, Р. І. Вайцяхоўская ; рэдкал.: В. В. Антоненка (старш.) і інш.]. – Мінск : ІВЦ Мінфіна, 2019. – 307 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

11. *Паўлава, С. А.* Уводзіны ў спецыяльнасць : метад. дапам. / С.А.Паўлава / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск : [б. в.], 2009. – 54, [1] с.

12. *Петренко, Е. С.* Современные инструменты тайм-менеджмента=Moderntime-managementtools : учебное пособие : [16+] / Е.С. Петренко, Л.В. Шабалтина, А.В. Варламов. – Москва : Креативная экономика, 2019. – 86 с. : ил. – Режим доступа: https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=599621. – Дата доступа: 29.06.2021.

13. *Почебут, Л. Г.*Социальнаяпсихология : [учебник для вузов] / Л. Г. Почебут. – Санкт-Петербург [и др.] : Питер, 2017. – 399 с.

14. *Розанова, Н. М.* Научно-исследовательская работа студента : учебно-практическое пособие / Н. М. Розанова. – Москва :Кнорус, 2016. – 254, [1] с.

15. *Смаргович, И. Л.* Основы культурно-досуговой деятельности : учебно-методическое пособие для студентов вузов по направлению специальности 1-21 04 01-02 Культурология (прикладная) / И. Л. Смаргович ; [среди рец. Н. В. Самерсова]. – 2-е изд., стер. – Минск : БГУКИ, 2015. – 172, [1] с.

16. *Социокультурная деятельность как средство воспитания личности* : пособие для соц. педагогов и рук. учреждений образования / под общ. ред. В.Н.Наумчика. – Минск : Выш. шк., 2004. – 143 с.

17. *Суминова, Т. Н.*Арт-менеджмент: теория и практика : учебник для студентов высших учебных заведений сферы культуры и / Т. Н. Суминова. – Москва : Академический проект, 2020. – 655 с.

18. Технология социально-культурной деятельности: учеб.-метод.пособие для студентов учреждений высш. образования по специальности 1-23 01 14 Социально-культурная деятельность / Л. И. Козловская [и др.] ; Белорус. гос. ун-т культуры иискусств. – Минск : БГУКИ, 2014. – 205 с.

19. *Ярошенко, Н.Н.* Социально-культурная деятельность: парадигмы, методология, теория / Н.Н.Ярошенко ; Моск. гос. ун-ткультурыи искусств. – М. : МГУКИ, 2000. – 204 с.

Электронныя рэсурсы

1. *www.kultura.by/ М-ва культуры*Рэсп.*Беларусь*
2. http://repository.buk.by:8080/jspui/ Рэпазіторый БДУКМ

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

2.2 КАНСПЕКТ ЛЕКЦЫЙ

Тэма 1. Уводзіны. Мэта, задачы вучэбнай дысцыпліны. Прафесія «Спецыяліст па сацыяльна-культурнай дзейнасці, выкладчык»

1.1 Мэта і задачы курса ―Уводзіны ў спецыяльнасць”.

1.2 Агульныя звесткі аб кірунках падрыхтоўкі па спецыяльнасці ―сацыяльна-культурная дзейнасць”.

1.3 Перспектывы працаўладкавання выпускнікоў

1.1 Мэта і задачы курса “Уводзіны ў спецыяльнасць”

Сацыяльна-культурная дзейнасць уяўляе сабой грамадсказначны феномен, падсістэму духоўнага жыцця грамадства, якая ў сваю чаргу падзяляецца на педагагічную, сацыяльную і навучальную падсістэмы. Сацыяльна-культурная дзейнасць звязана з уключэннем асобы ў грамадскія адносіны праз вядучыя інстытуты сацыяльна-культурнай сферы. Сацыяльныя інстытуты фарміруюць спрыяльнае культурнае асяроддзе, неабходнае для ажыццяўлення разнастайных відаў культурнай дзейнасці.

У Кодэксе Рэспублікі Беларусь аб культуры (Артыкул 79. Напрамкі культурнай дзейнасці)вызначана, што…

―Культурная дзейнасць ажыццяўляецца па наступных напрамках:

- творчая дзейнасць;
- ахова гісторыка-культурнай спадчыны;
- ахова археалагічнай спадчыны;
- бібліятэчная справа;
- музейная справа;
- народныя мастацкія рамѐствы;
- кінематаграфічная дзейнасць;
- арганізацыя і правядзенне культурных мерапрыемстваў;
- дзейнасць прафесійных калектываў мастацкай творчасці;
- дзейнасць непрафесійных (аматарскіх) і аўтэнтычных фальклорных калектываў мастацкай творчасці;
- арганізацыя культурнага адпачынку (вольнага часу) насельніцтва”.

Сацыяльна-культурная дзейнасць як сацыяльная сістэма функцыянальна аб'ядноўвае розныя сацыяльныя інстытуты, якія закліканы забяспечыць распаўсюджванне духоўна-культурных каштоўнасцей, іх актыўнае творчае засваенне кожнай асобай.Патрэбы грамадскага развіцця ў функцыянаванні сацыяльна-культурнай дзейнасці могуць быць выяўленыпраз чаканні і патрабаванні грамадства да гэтага віду дзейнасці, якая спрыяе культурнаму развіццю і ўмацаванню грамадскіх адносін. Патрэба ў ажыццяўленні працэсу сацыялізацыі асобы праз сацыякультурныя інстытуты з'яўляецца адной з вядучых.

Сацыякультурныя інстытуты выхавання, адукацыі і вольнага часу ўяўляюць сабой своеасаблівыя сховішчы неспецыфічных ведаў і механізмы іх трансляцыі з пакалення ў пакаленне. На сацыяльным узроўні найбольш

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

паказальным інстытутам з'яўляецца клуб, цэнтры вольнага часу і іншыя ўстановы культурна-адпачынкавага тыпу. Сацыяльна-культурныя і культурна-забаўляльныя формы дзейнасці гэтых установаў даюць агульнае ўяўленне аб развіцці культуры ў краіне і рэгіѐне, аб культурных каштоўнасцях, нормах сацыяльнага жыцця, способах і стылях існавання і г.д. Таму ў працэсе дзейнасці, якая арганізоўваецца гэтымі ўстановамі, набываюцца разнастайныя уяўленняў, якія служаць пэўнымі арыенцірамі ў культуры і сацыяльным жыцці.

У культурна-адпачынкавых установах набываюцца таксама пэўныя навыкі паводзін і зносін людзей адзін з адным у афіцыйных і нефармальных сітуацыях, уяўленні аб культурных ідэнтычнасцях; засвойваюцца ўяўленні аб сацыякультурных статусах, ролях, нормах і санкцыях; набываюцца практычныя веды і навыкі, неабходныя для адэкватнага існавання ў непасрэдным жыццѐвым асяроддзі. Гэтыя навыкі з'яўляюцца сацыяльна значным дадаткам да вопыту, які набываецца ў сям'і, школеі іншыхсацыяльных установах. Такім чынам, сацыяльна-культурная дзейнасць па сутнасці можа разглядацца як самастойная падсістэма агульнай сістэмы сацыялізацыі асобы, сацыяльнага выхавання і адукацыі людзей.

Патрэба кіравання дзейнасцю людзей у мэтах іх развіцця і рацыянальнага выкарыстання вольнага часу таксама абумовіла стварэнне і развіццѐ сістэмы сацыяльна-культурных установаў. Усякае грамадства, як самарэгулявальная сістэма, імкнецца накіроўваць дзейнасць людзей, пры гэтым дамагаецца ўзгодненасці іх дзеянняў. У грамадстве дзейнічаюць розныя віды рэгулявання, якія адпавядаюць пэўнаму перыядуразвіцця і патрэбам дадзенага грамадства. Сацыяльна-культурная дзейнасць з'яўляецца адным з відаў сацыяльнага кіравання. Ва ўмовах вольнага часу сацыяльнае кіраванне ажыццяўляецца пераважна сродкамі ненарматыўнага рэгулявання дзейнасці людзей, шляхам арганізацыі формаў і сродкаў задавальнення культурных патрэб, фарміравання і актуалізацыі грамадскайдумкі. Такім чынам, патрэба грамадства ў рэгуляванні дзейнасці людзей ва ўмовах вольнага часу мае наступныя ўзаемазвязаныя мэты: па-першае, забяспечыць развіццѐ духоўных творчых сіл чалавека; па-другое, рацыянальна арганізаваць вольны час, стварыць умовы для станоўчай дзейнасці асобы, нейтралізуючы адмоўныя способы баўлення часу.

Грамадству далѐка не абыякава, які выбар зробіць індывід, як ѐн будзе распараджацца сваім вольным часам. Да вольнага часу прад'яўляюцца патрабаванні не толькі аднаўлення фізічных і псіхічных сіл чалавека, але таксама іх далейшага ўзбагачэння і развіцця.Як следства, мэтанакіраваная арганізацыя сферы вольнага часу становіцца найважнейшай задачай дзяржаўнагаўзроўню.

Сацыяльна-культурная дзейнасць мае свае, уласцівыя ѐй характэрныя рысы:

а) ажыццяўляецца ў вольным часе, характарызуецца свабодай выбару, добраахвотнасцю, ініцыятыўнасцю ўдзельнікаў;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

б) абумоўлена нацыянальнымі і рэгіянальнымі асаблівасцяміі традыцыямі;

в) характарызуецца разнастайнасцю відаў заснаванымі на разнастайнасці інтарэсаў (мастацкія, пазнавальныя, сацыяльныя, палітычныя, сямейныя, бытавыя, прафесійныя і інш.);

г) рэалізуецца ў інстытуцыйных і неінстытуцыйных формах;

в) адрозніваецца глыбокай асобаснай скіраванасцю, паколькі нясе ў сабе рысы індывідуальнасці, рэалізуецца ў адказ на патрэбы і інтарэсы асобы;

е) ажыццяўляецца праз сістэму масавых, групавых і індывідуальных формаў дзейнасці;

ж) ѐй уласціва мэтанакіраванасць і мэтазгоднасць (менавіта свядома пастаўленая мэта прыводзіць у рух дзейнасць: папярэдняя прадуманасць дзеянняў пасля яе пастаноўкі, аналіз сітуацыі, у якой чалавеку трэба будзе дзейнічаць, выбар спосабаў і сродкаў дасягнення мэты вызначаюць паслядоўнасць дзеянняў асобы ў сацыяльна-культурнай сферы);

з) носіць гуманістычны і развіваючы характар;

і) арыентавана на сацыяльную дапамогу, сацыяльную абарону і сацыяльна-псіхалагічную рэабілітацыю розных сацыяльна-дэмаграфічных груп.

Таму ў сучасным грамадстве тэрмін ―сацыяльна-культурная дзейнасць" у звычайным жыцці ўжываецца ў трох азначэннях: як грамадская практыка, як вучэбны прадмет, як гістарычна склаўшаяся галіна навуковых ведаў – тэорыя, якая развіваецца дзякуючы намаганням шматлікіх вучоных і практыкаў. Гэта важна, таму што навуковы статус і грамадскае прызнанне той ці іншай навукі залежаць ад ступені распрацаванасці яе тэарэтычных асноў. А дляграмадскага прызнання прафесійнай дзейнасці неабходна прафесійная падрыхтоўка спецыяліста, які валодае ведамі, уменнямі і навыкамі арганізацыі розных відаў і формаў сацыяльна-культурнай дзейнасці.

Дысцыпліна ―Уводзіны ў спецыяльнасць" ставіць сваѐй мэтай – стварэнне аб'ектыўных умоў для разумення студэнтамі першага курса кампанентаў прафесійнай кампетэнтнасці для паспяховай працы на пасадах, якія адпавядаюць спецыяльнасці; усведамлення сваіх жыццѐвых мэт, месца ў новай эканамічнай і сацыяльнай рэальнасці.

Асноўныя задачы, якія рэалізуюць дадзеную мэту:

– даць аб’ектыўнае ўяўленне аб кампанентах прафесійнай кампетэнтнасці і відах прафесійнай дзейнасці спецыяліста сацыяльна-культурнай дзейнасці;

– пазнаѐміць з тэхналогіямі атрымання ведаў, уменняў і спецыяльных навыкаў ва ўніверсітэце;

– фарміраваць асновы сучаснай арганізацыйнай культуры, ашчаднага выкарыстання часу для самастойнай работы, самаадукацыі ў сферы культуры.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

1.2 Агульныя звесткі аб кірунках падрыхтоўкі па спецыяльнасці“сацыяльна-культурная дзейнасць”

Згодна з адукацыйным стандартам, які ўстанаўлівае мэты і задачы прафесійнай дзейнасці спецыяліста, патрабаванні да ўзроўню падрыхтоўкі выпускніка вну, патрабаванні да зместу адукацыйнай праграмы і яе рэалізацыі, патрабаванні да забеспячэння адукацыйнага працэсу і выніковай дзяржаўнай атэстацыі выпускніка, – падрыхтоўка выпускніка па спецыяльнасці “Сацыяльна-культурная дзейнасць” забяспечвае атрыманне прафесійнай кваліфікацыі “Спецыяліст па сацыяльна-культурнай дзейнасці. Выкладчык”. У адпаведнасці з ОКРБ 011-2001спецыяльнасць “Сацыяльна-культурная дзейнасць” адносіцца да профілю падрыхтоўкі спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй “Камунікацыі. Права. Эканоміка. Кіраванне. Эканоміка і арганізацыя вытворчасці” і мае абазначэнне 23 01 14.

Агульныя мэты падрыхтоўкі спецыяліста:

– фарміраванне і развіццѐ сацыяльна-прафесійнай кампетэнтнасці, якая дазваляе спалучаць акадэмічныя, прафесійныя, сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі для рашэння задач у сферы прафесійнай сацыяльна-культурнай дзейнасці;

– фарміраванне прафесійных кампетэнцый для работы ў галінах культуры, мастацтва, адпачынку, адукацыі.

Навучанне па спецыяльнасці прадугледжвае наступныя формы: вочная (дзѐнная) – 4 гады, завочная – 5 гадоў.

Пасля атрымання дыплома спецыялісты сацыяльна-культурнай дзейнасці атрымоўваюць магчымасць працягнуць адукацыю ў магістратуры і аспірантуры.

1.3 Перспектывы працаўладкавання выпускнікоў

Аб’ектаміпрафесійнайдзейнасціспецыялістаў па сацыяльна-культурнай дзейнасці з’яўляюцца каштоўнасці культуры, інтарэсы і патрэбнасці насельніцтва ў розных відах адпачынку, сацыяльна-культурныя праграмы і праекты па арганізацыі вольнага часу ва ўстановах культуры і мастацтва, турысцка-экскурсійных прадпрыемствах, санаторна-курортных, навукова-даследчых і навучальных установах, грамадскіх арганізацыях і аб’яднаннях.

З улікам спецыялізацый “арганізацыя і методыка сацыяльна-культурнай дзейнасці ва ўстановах культуры і адпачынку”, “арганізацыя і методыка сацыяльна-культурнай дзейнасці ў санаторна-аздараўленчых і турысцка-спартыўных установах” размеркаванне і працаўладкаванне выпускнікоў адбываецца ва ўстановы культуры,сацыякультурныяцэнтры, на прадпрыемствы іў дзяржаўныя органы,сярэднія і вышэйшыя навучальныя ўстановы, фірмы і кампаніі, навукова-даследчыя інстытуты.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 2. Спецыяльнасць “сацыяльна-культурная дзейнасць” у кантэксце сусветнай і айчыннай вучэбна-навуковай практыкі

2.1 Гісторыя і арганізацыйная структура ўніверсітэта, перспектывы яго развіцця.

2.2 Нарматыўна-прававое і вучэбна-праграмнае забеспячэнне адукацыйнага працэсу спецыяльнасці “сацыяльна-культурная дзейнасць”у вышэйшай школе.

2.3 Спецыфіка прафесійнай падрыхтоўкі па спецыяльнасці “сацыяльна-культурная дзейнасць” ва ўніверсітэце.

2.4 Фарміраванне ў Рэспубліцы Беларусь інфармацыйнага грамадства і значэнне Канцэпцыі інфармацыйнай бяспекі

2.1 Гісторыя і арганізацыйная структура ўніверсітэта, перспектывы яго развіцця

Інфармацыя з афіцыйнага сайта БДУКМ http://www.buk.by/about/

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў створаны на базе Мінскага інстытута культуры, які пачаў дзейнічаць з 1975 г. у адпаведнасці з Пастановай Савета Міністраў БССР ад 04.05.1975 г. №139 і загадам Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР ад 14.05.1975 № 234.Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь № 662 Мінскі інстытут культуры быў пераўтвораны ў Беларускіўніверсітэт культуры. Адбылася маштабная рэарганізацыя факультэтаў і кафедраў, у выніку чаго пачалася падрыхтоўка спецыялістаў па новых спецыяльнасцях і спецыялізацыях.Актывізаваліся міжнародныя сувязі, адкрыліся магістратура і Мазырскі філіял факультэта завочнага навучання. У 1996 г. паспяхова прайшлі атэстацыя і акрэдытацыя універсітэта, а 26.11.1999г. загадам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь № 703 універсітэту нададзены статус вядучай вышэйшай навучальнай установы ў нацыянальнай сістэме адукацыі ў сферы культуры.Загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 08.10.2004 г. №166 Установа адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры” была перайменавана ва Установу адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”.

Універсітэт размяшчаецца ў чатырох вучэбных карпусах – I корпус (вул. Рабкораўская, 17), II корпус (вул. Маскоўская, 18а), III корпус (вул. Маскоўская, 18а) і будынак інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў, маюцца тры інтэрнаты: інтэрнат №1 (вул. Рабкораўская, 15), інтэрнат № 2 (вул. Рабкораўская, 13) і інтэрнат інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў.

Асноўныя спецыяльнасці, па якіх вядзецца падрыхтоўка ў БДУ культуры і мастацтваў – “Культуралогія”, “Рэжысура свят”, “Сацыяльна-культурная дзейнасць” “Народная творчасць”, “Харэграфія”, “Мастацтва эстрады”, “Бібліятэказнаўства і бібліяграфія”, “Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны”, “Мастацтвазнаўства”, “Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва”. Ва ўніверсітэце, акрамя чатырохгадовага тэрміну

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

навучання, вядзецца падрыхтоўка спецыялістаў у галіне культуры і мастацтва са скарочаным тэрмінам навучання на аснове дамоў з Магілёўскім дзяржаўным бібліятэчным каледжам імя А.С. Пушкіна,

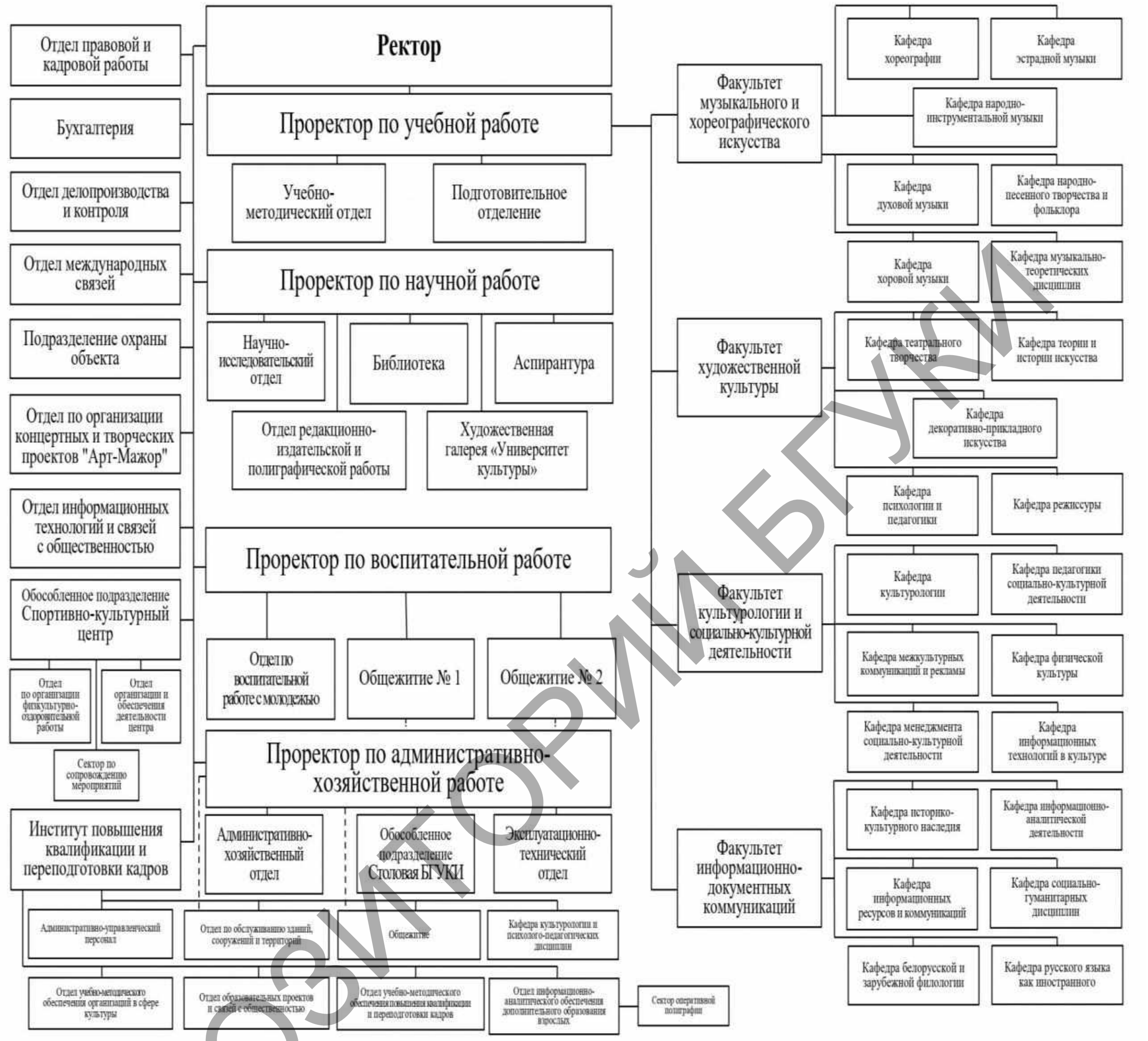

Малюнак – Структура ўніверсітэта з 01.09.2021 г. (крыніца http://buk.by)

Гродзенскім дзяржаўным каледжам мастацтваў і Дзяржаўнай сярэдняй школай-каледжам мастацтваў (г. Бабруйск). Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў забяспечвае падрыхтоўку кадраў вышэйшай кваліфікацыі праз магістратуру (спецыяльнасці: “Тэорыя, методыка і арганізацыя сацыяльна-культурнай дзейнасці”, “Культуралогія”, “Мастацтвазнаўства”, “Бібліятэказнаўства, бібліяграфазнаўства і кнігазнаўства”, “Музеязнаўства, кансервацыя і рэстаўрацыя гісторыка-культурных аб’ектаў”, “Арт-менеджмент”), аспірантуру (“Бібліятэказнаўства, бібліяграфазнаўства і кнігазнаўства”, “Тэорыя, методыка і арганізацыя сацыяльна-культурнай дзейнасці”, “Тэорыя і гісторыя мастацтваў”, “Тэорыя і гісторыя культуры”, “Музеязнаўства, кансервацыя і рэстаўрацыя гісторыка-культурных аб’ектаў”) і дактарантуру. Ва ўніверсітэце працуюць саветы па абароне кандыдацкіх і доктарскіх

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

дысертацый. Фактычна па ўсіх спецыяльнасцях створаны цыкл бесперапыннай падрыхтоўкі спецыялістаў — ад выпускніка школы, каледжа, праз ступені студэнцтва, магістратуры, аспірантуры, дактарантуры, да вышынь прафесійнага майстэрства і дасканаласці.

Штат прафесарска-выкладчыцкага саставу ўніверсітэта складае больш за 300 чалавек, з якіх 165 маюць вучоныя ступені і званні, 12 супрацоўнікаў маюць ганаровыя званні. Калектыў універсітэта – творчая супольнасць вядучых дзеячаў нацыянальнай культуры, вядомых навукоўцаў, педагогаў, маладых прадстаўнікоў інтэлектуальных і творчых сіл нашай краіны, якая імкнецца мэтанакіравана здзяйсняць праграму фіксацыі, вывучэння, захавання і трансляцыі традыцыйнай і сучаснай беларускай культуры ў самай шырокай разнастайнасці яе праяў. Добра аснашчаныя камп’ютарныя класы, спецыялізаваныя аўдыторыі, фанатэка, багатая вучэбная электронная бібліятэка, майстэрні ганчарства, саломапляцення, габелена, ткацтва, роспісу па тканіне, лозапляцення, старадаўніх беларускіх музычных інструментаў дазваляюць якасна арганізоўваць навучальны працэс, пашыраць магчымасці прафесійнага росту студэнтаў, паступовага набыцця імі навуковай і творчай сталасці.

Высокапрафесійны прафесарска-выкладчыцкі склад дае магчымасць Беларускаму дзяржаўнаму ўніверсітэту культуры і мастацтваў рыхтаваць спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі, якія спалучаюць глыбокія спецыяльныя веды з грунтоўнай гуманітарнай падрыхтоўкай. У навучальны працэс укараняюцца сучасныя вучэбныя планы і праграмы, інфармацыйныя тэхналогіі і метады навучання. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў мае высокі рэйтынг сярод універсітэтаў Беларусі дзякуючы якаснай навуковай рабоце і інавацыйнай вучэбнай дзейнасці, шырокамаштабнай мастацкай творчасці. Універсітэт з надзеяй глядзіць у будучыню. Калектыў здольны вырашаць задачы падрыхтоўкі і выхавання адукаванай і прафесійна сталай нацыянальнай інтэлігенцыі, якая будзе ўносіць свой уклад у развіццѐ культуры, мастацтва і навукі Беларусі.

2.2 Нарматыўна-прававое і вучэбна-праграмнае забеспячэнне адукацыйнага працэсу спецыяльнасці “сацыяльна-культурная дзейнасць”у вышэйшай школе

Праграма вышэйшай прафесійнай адукацыі па падрыхтоўцы спецыялістаў сацыяльна-культурнай сферы, якая рэалізуецца ва ўніверсітэце, уключае: вучэбны план, праграмы вучэбных дысцыплін, праграмы вучэбных і вытворчых практык, парадак выканання дыпломнай работы, праграму дзяржаўнага экзамену, якія адпавядаюць патрабаванням адукацыйнага стандарту. Дзяржаўны адукацыйны стандарт вышэйшай прафесійнай адукацыі па спецыяльнасці “сацыяльна-культурная дзейнасць” з’яўляецца асновай адзіных патрабаванняў да прафесійных кампетэнцый выпускніка.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Структура базавага вучэбнага плана падрыхтоўкі спецыялістаў па сацыяльна-культурнай дзейнасці. За перыяд падрыхтоўкі студэнтамі вывучаюцца наступныя цыклы:

– сацыяльна-гуманітарных дысцыплін (Гісторыя Беларусі; Асновы ідэалогіі беларускай дзяржавы; Філасофія; Эканамічная тэорыя і Сацыялогія; Паліталогія; Беларуская мова (прафесійная лексіка); Замежная мова;

– прыродазнаўчых дысцыплін;

– агульнапрафесійных і спецыяльных дысцыплін (Асновы кіравання інтэлектуальнай уласнасцю; Педагогіка і псіхалогія; Беларуская і сусветная літаратура; Гісторыя мастацтваў; Культуралогія; Сацыяльна-культурная дзейнасць; Менеджмент, маркетынг, фінансаванне, рэклама ва ўстановах сацыякультурнай сферы; Уводзіны ў спецыяльнасць; Тэхналогіі сацыяльна-культурнай дзейнасці; Методыка выкладання спецдысцыплін);

– дысцыплін спецыялізацыі і дысцыпліны, якія даюцца на выбар.

Абавязковым кампанентам падрыхтоўкі спецыяліста з’яўляецца практыка ў тым лікуазнаямленчая (вучэбная); вытворча-педагагічная; пераддыпломная.

Самастойная работа студэнтаў (СРС) ажыццяўляеццаў выглядзе аўдыторных і пазааўдыторныхформаў па кожнай дысцыпліне вучэбнага плана. На падставе бюджэту часу ў адпаведнасці з адукацыйнымі стандартамі, вучэбнымі планамі, рабочымі праграмамівучэбных дысцыплін устанаўліваюцца віды, аб’ём і змест заданняў па СРС. У арганізацыі самастойнай работы студэнту дапамагаюць распрацаваныя па кожнай дысцыпліне вучэбна-метадычны комплекс (ВМК) з матэрыяламі і рэкамендацыямі. Для ацэнкі якасці самастойнай работы студэнтаў ажыццяўляецца кантроль за яе выкананнем у форме, якая ўстанаўліваецца вну (гутарка, праверка і абарона індывідуальных заданняў, калёквіумы, кантрольныя работы, абарона курсавых праектаў (работ), тэсціраванне, залікі, вусныя і пісьмовыя экзамены і г.д.).

Асаблівая актуальнасць інстытута дадатковай адукацыі складаецца ў тым, што ён першапачаткова арыентаваны на свабодны выбар чалавекам відаў і формаў сацыяльна-культурнай, у прыватнасці адукацыйнай, дзейнасці, фарміраванне яго ўласных уяўленняў пра сусвет, развіццё здольнасцей. Дадатковая адукацыя, якбесперапынны працэс, не можа быць абмежавана ўзростам альбо сацыяльным статусам асобы, таму ў нашай краіне функцыянуюць не толькі ўстановы дадатковай адукацыі дзяцей, але і ўстановы дадатковай адукацыі дарослых.

2.3 Спецыфіка прафесійнай падрыхтоўкі па спецыяльнасці “сацыяльна-культурная дзейнасць” ва ўніверсітэце

Кафедра педагогікі сацыяльна-культурнай дзейнасці пачынае сваю гісторыю з 1975 года, калі быў заснаваны Мінскі інстытут культуры. Яна стваралася як кафедра культурна-асветніцкай работы. Першым загадчыкам кафедры прызначылі Ганчарова Ігара Юр'евіча, якога разам з супругай

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Валянцінай Сямѐнаўнай запрасілі ў наш горад з Казані.У першыя гады існавання склад выкладчыкаў кафедры фарміраваўся з вучоных і спецыялістаў-практыкаў усяго вялікага Савецкага Саюза.

У 1982г. з адной вялікай кафедры культурна-асветніцкай работы выдзеліліся тры самастойныя:кафедра педагогікі і псіхалогіі;кафедра кіравання;кафедра методыкі і арганізацыі культурна-асветніцкай работы, якая з 1991г. стала звацца кафедрай педагогікі сацыяльна-культурнай дзейнасці.

За 40-гадовую гісторыю кіраўнікамі нашай кафедры былі: Ганчароў Ігар Юр'евіч, Ганчарова Валянціна Сямѐнаўна, Сінельнікава Жана Міхайлаўна, Кручык Віктар Кірылавіч, Грыгаровіч Ядзвіга Дамінікаўна, Аўдзей Святлана Васільеўна, Наумчык Віктар Мікалаевіч. З 2008 г. загадчыкам кафедры стала кандыдат педагагічных навук, прафесар Казлоўская Людміла Іванаўна, а з 2021 кандыдат педагагічных навук Камоцкі Міхаіл Уладзіміравіч. Кафедра з'яўляецца выпускаючай па спецыяльнасці ―сацыяльна-культурная дзейнасць". Таксама кафедра ажыццяўляе падрыхтоўку магістраў і аспірантаў па спецыяльнасці ―Тэорыя, методыка і арганізацыя сацыяльна-культурнай дзейнасці".

Кафедра з'яўляецца вядомым у рэспубліцы адукацыйным, навуковым, і навукова-метадычным цэнтрам у галіне сацыяльна-культурнай дзейнасці. На кафедры існуе навуковая школа па праблемах сацыяльна-культурнай дзейнасці пад кіраўніцтвам доктара педагагічных навук, прафесара Малахавай Ірыны Аляксандраўны і кандыдата педагагічных навук, прафесара Казлоўскай Людмілы Іванаўны, а таксама навуковы студэнцкі гурток "Пошук".Кафедра падтрымлівае цесныя сувязі з навуковымі і навучальнымі ўстановамі краіны і бліжняга замежжа. Студэнты кафедры актыўна прымаюць удзел у Міжнародным фестывалі гульні "Гуляюць дзеці – гуляем мы" і з'яўляюцца яго лаўрэатамі і дыпламантамі. Кафедра распрацоўвае і ажыццяўляе інавацыйныя творчыя праекты для розных сацыякультурных і адукацыйных устаноў рэспублікі, беларускага тэлебачання. Штогод студэнтамі, магістрамі і выкладчыкамі кафедры ажыццяўляецца распрацоўка і пастаноўка больш за 100 сацыяльна-культурных і культурна-адпачынкавых праектаў.

Валанцѐрскі студэнцкі клуб "СЛОН" ажыццяўляе дапамогу дзіцячым дамам, цэнтрам рэабілітацыі, грамадскім аб'яднанням па арганізацыі сацыяльна-культурнай дзейнасці.

Выпускнікі кафедры з'яўляюцца кваліфікаванымі спецыялістамі, сярод іх заслужаны работнік культуры Лазарава Лідзія Пятроўна, дырэктар Беларускай дзяржаўнай філармоніі Гарбар Александр Валянцінавіч, Каралѐў Мікалай Мікалаевіч – былы дэкан факультэта КіСКД БДУКМ, Камоцкая Алена Уладзіміраўна – загадчыца аддзела культуры Слуцкага раѐна,Туманава Таццяна Уладзіміраўна – дырэктар Віцебскага каледжа культуры і мастацтва, Вечар Аксана Мікалаеўна – вядучая беларускага тэлебачання і іншыя.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

На кафедры працуюць высокакваліфікаваныя спецыялісты. Гэта кандыдаты навук, прафесары, дацэнты, а таксама вядомыя ў рэспубліцы спецыялісты ў галіне культуры і мастацтваў.

2.4 Фарміраванне ў Рэспубліцы Беларусь інфармацыйнага грамадства і значэнне Канцэпцыі інфармацыйнай бяспекі

На цяперашнім этапе сусветнага развіцця інфармацыйная сфера набывае ключавое значэнне для сучаснага чалавека, грамадства, дзяржавы і аказвае значны ўплыў на эканамічныя, палітычныя і сацыяльныя працэсы ў краінах і рэгіёнах.Інфармацыйнае грамадства, якое фарміруецца ў глабальным маштабе, уяўляе сабой новы этап развіцця цывілізацыі з перавагай ведаў і інфармацыі, уздзеяннем інфармацыйных тэхналогій на ўсе сферы чалавечай дзейнасці.Кардынальна павышаецца роля інфармацыйных тэхналогій у рэалізацыі правоў і свабод грамадзян.

Разам з тым трансфармацыя соцыума ў інфармацыйнае грамадства нараджае новыя рызыкі і пагрозы, якія непасрэдна закранаюць пытанні забеспячэння нацыянальнай бяспекі, у тым ліку абароненасць інфармацыйнай прасторы, інфармацыйнай інфраструктуры, інфармацыйных сістэм і рэсурсаў.

Фарміраванне ў Рэспубліцы Беларусь інфармацыйнага грамадства, якое забяспечвае даступнасць інфармацыі, распаўсюджванне і выкарыстанне ведаў для паступальнага і прагрэсіўнага развіцця, разглядаецца як нацыянальны прыярытэт і агульнадзяржаўная задача.

Канцэпцыя ўяўляе сабой сістэму афіцыйных поглядаў на сутнасць і змест забеспячэння нацыянальнай бяспекі ў інфармацыйнай сферы, вызначае стратэгічныя задачы і прыярытэты ў галіне забеспячэння інфармацыйнай бяспекі.

Канцэпцыя забяспечвае комплексны падыход да праблемы інфармацыйнай бяспекі, стварае метадалагічную аснову для ўдасканалення дзейнасці па яе ўмацаванні, служыць падставай для фарміравання дзяржаўнай палітыкі, выпрацоўкі мер па ўдасканаленні сістэмы забеспячэння інфармацыйнай бяспекі, канструктыўнага ўзаемадзеяння, кансалідацыі намаганняў і павышэння эфектыўнасці абароны нацыянальных інтарэсаў у інфармацыйнай сферы.

Канцэпцыя засноўваецца на Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, заканадаўстве Рэспублікі Беларусь у галінах нацыянальнай бяспекі, інфарматызацыі, развіцці лічбавай эканомікі, інфармацыйнага грамадства, навукі і тэхналогій, абароны інтэлектуальнай уласнасці, іншых актах заканадаўства.

Забеспячэнне інфармацыйнай бяспекі ажыццяўляецца ў адпаведнасці з дзяржаўнай палітыкай у гэтай галіне, якая ўключае фарміраванне, удасканаленне і рэалізацыю арганізацыйных, прававых, навукова-тэхнічных, праваахоўных, эканамічных мер забеспячэння нацыянальнай бяспекі ў інфармацыйнай сферы.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Забяспечваецца канстытуцыйнае права грамадзян свабодна шукаць, атрымліваць, перадаваць, вырабляць, захоўваць і распаўсюджваць інфармацыю любым законным спосабам, права на таямніцу асабістага жыцця і іншую тайну, абарону персанальных дадзеных і аўтарскіх правоў, а таксама захаванне балансу правоў з абмежаваннямі, звязанымі з забеспячэннем нацыянальнай бяспекі Уводзяцца прававыя рэжымы бяспекі інфармацыі і інфармацыйных рэсурсаў, тэхнічныя ўмовы і палітыкі бяспекі. Ажыццяўляецца выяўленне і прыцягненне да ўстаноўленай законам адказнасці асоб, якія наносяць шкоду дзяржаўным інфармацыйным сістэмам, забяспечваецца дзяржаўная абарона інтарэсаў грамадзян і арганізацый незалежна ад форм уласнасці.

Не дапускаецца распаўсюджванне інфармацыі, накіраванай на прапаганду вайны, экстрэмісцкай дзейнасці або якая змяшчае заклікі да такой дзейнасці, спажывання наркатычных сродкаў і ім падобных рэчываў, парнаграфіі, насілля і жорсткасці, іншай інфармацыі, забароненай заканадаўствам. На дзяржаўным узроўні рэалізуюцца меры па перашкаджэнні распаўсюджвання інфармацыі, здольнай нанесці шкоду нацыянальным інтарэсам, і недакладных звестак, а таксама па зніжэнню ананімнасці ў інфармацыйнай прасторы. Пры трансляцыі кантэнту недазваляецца прымяненне схаваных тэхналагічных прыёмаў, якія ўздзейнічаюць на падсвядомасць людзей або аказваюць шкодны ўплыў на іх здароўе.

Тэма 3. Установа сацыяльна-культурнай сферы як сацыяльны інстытут

3.1 Сацыяльныя інстытуты і сацыяльна-культурная дзейнасцьу грамадстве.

3.2 Сучасныя тыпы ўстаноў сацыяльна-культурнай сферы і іх класіфікацыя.

3.3 Дзейнасць установ сацыяльна-культурнай сферы па інфармацыйным забеспячэнні і суправаджэнні дзяржаўнай палітыкі.

3.1 Сацыяльныя інстытуты і сацыяльна-культурная дзейнасць у грамадстве

Сацыяльны інстытут вызначаецца як фіксаваная частка сацыяльнай арганізацыі грамадства, прызначаная для ўпарадкавання сумеснага жыцця і дзейнасці людзей для трансляцыі ведаў і традыцыйных элементаў культуры. Сацыяльны інстытут – гэта культуралагічная катэгорыя, паводле якой вялікая частка чалавечай дзейнасці выконваецца арганізаванымі групамі людзей, згодна з замацаванымі маральнымі і прававымі нормамі, і з выкарыстаннем пэўнай арганізацыйнай структуры. Сацыяльны інстытут не зводзіцца толькі да арганізацый або ўстаноў, якія займаюцца адведзенай ім дзейнасцю, хоць гэта асноўнае і найбольш прыкметнае ў працэсе інстытуалізацыі, – інстытут уключае ў сябе і віды мэтанакіраванай

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

дзейнасці (напрыклад, рытуалы, святы), праз якія падтрымліваецца грамадскае жыццѐ. Інстытут як структурнае ўтварэнне складаецца з шэрагу кампанентаў:

1) сістэма функцый, замацаваных прадпісаннямі (нормы, статуты);

2) матэрыяльныя сродкі (будынак, фінансы, абсталяванне), якія забяспечваюць дзейнасць дадзенага інстытута;

3) носьбіты (кадры), якія дзейнічаюць у адпаведнасці з прынцыпамі дзейнасці дадзенага інстытута.

Сярод асноўных інстытутаў, якія займаюцца сацыяльна-культурнай дзейнасцю выдзяляюцца:

I. Сям'я, як першапачатковы сацыякультурны інстытут.

II. Дзяржаўныя інстытуты сацыяльна-культурнай дзейнасці – установы мастацтва, навукова-асветныя ўстановы, клубы, дамы і палацы культуры, кінатэатры, паркі культуры, цэнтры нацыянальных культур, дамы рамѐстваў, дамы і цэнтры народнай творчасці, санаторна-курортныя і спартыўна-аздараўленчыя ўстановы (санаторыі, пансіянаты, дамы адпачынку, прафілакторыі, лагеры і базы адпачынку, стадыѐны, спартыўныя залы, пляжы, басейны і г.д.). Яны выступаюць як паўнамоцныя суб'екты распрацоўкі і ажыццяўлення агульнадзяржаўнай культурнай палітыкі, якая знаходзіць адлюстраванне ў праграмах па захаванні і развіцці культуры, а таксама спрыяе фармаванню духоўнага і фізічнага здароўя грамадзян. Дзяржава валодае выключнымі правамі ў справе аховы нацыянальнага культурнага здабытку і цэласнасці нацыянальна значных музейных калекцый, бібліятэчных і архіўных фондаў.

Вылучым асноўныя прыярытэты дзяржаўнай культурнай палітыкі Рэспублікі Беларусь:

1. Падтрымка таленавітых дзяцей і моладзі (установа штогадовых прэмій, правядзенне розных конкурсаў, фінансаванне і развіццѐ школ мастацтваў, цэнтраў дзіцячай і маладзѐжнай творчасці).

2. Развіцця нацыянальнай беларускай культуры (падтрымка народных рамѐстваў, творчых калектываў, музычных і танцавальных аб'яднанняў).

3. Развіццѐ фізічнай культуры і здароўя нацыі (фінансаванне і развіццѐ аб'ектаў спартыўнага прызначэння, прапаганда здаровага ладу жыцця).

4. Ідэалагічнае выхаванне нацыі (выпрацоўка асноў ідэалогіі беларускай дзяржавы, увядзенне абавязковага дня інфармавання, фінансаванне мерапрыемстваў, якія садзейнічаюць патрыятычнаму выхаванню).

III. Сацыяльна-культурная дзейнасць грамадскіх і добраахвотных фарміраванняў. Пад грамадскімі і добраахвотнымі фарміраваннямі прынята разумець розныя фонды, рухі, таварыствы, ініцыятывы і г.д.. Часцей за ўсѐ яны рэагуюць на попыт, і ў сувязі з гэтым іх дзейнасць падтрымліваецца пэўнымі групамі насельніцтва. У межах дадзенага інстытута сацыяльна-культурнай дзейнасці можна вылучыць, з аднаго боку, таварыствы, якія маюць свае дамы культуры, у якіх арганізуецца вольны часіх членаў, з другога – рухі, асноўная дзейнасць якіх – правядзенне розных акцый (за

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

здаровы лад жыцця, чысты горад, супраць гвалту, супраць наркотыкаў і г.д.). Напрыклад, у цяперашні час сацыяльная абарона інвалідаў ажыццяўляецца як на ўзроўні дзяржавы, так і на ўзроўні грамадскіх арганізацый. Для дапамогі інвалідам па слыху і маўлення ў сацыяльнай адаптацыі створаны гарадскія, раѐнныя таварыствы інвалідаў. Гэтыя грамадскія арганізацыі аказваюць комплексную, дыферэнцыраваную сацыяльную дапамогу асобам з абмежаванымі магчымасцямі, скіраваную на максімальна магчымую рэабілітацыю і інтэграцыю гэтых людзей у грамадства. У структуры грамадскіх арганізацый маюцца навучальныя цэнтры, прадпрыемствы, рэабілітацыйныя і культурныя цэнтры. Іх задача – метадычная і арганізацыйная дапамога таварыствам інвалідаў у арганізацыі вольнага часу іх членаў, арганізацыя зносін непрацаздольных людзей, дапамога ім у адаптацыі і пашырэнні кругагляду, а таксама прапаганда і развіццѐ творчасці інвалідаў. Праца вядзецца па трох асноўных напрамках: мастацкая творчасць, спорт і вольны час.

3.2Сучасныя тыпы ўстаноў сацыяльна-культурнай сферы і іх класіфікацыя

У кодэксе Рэспублікі Беларусь аб культуры вызначана, што…

<u>Артыкул 3. Суб’екты культурнай дзейнасці</u>

Суб’ектамі культурнай дзейнасці з’яўляюцца:

- грамадзяне, у тым ліку індывідуальныя прадпрымальнікі, работнікі культуры, творчыя работнікі, мецэнаты культуры;
- арганізацыі культуры, а таксама ўстановы адукацыі, навуковыя арганізацыі, іншыя юрыдычныя асобы і іх падраздзяленні, якія ажыццяўляюць і (або) забяспечваюць культурную дзейнасць;
- калектывы мастацкай творчасці, якія не з’яўляюцца арганізацыямі культуры і падраздзяленнямі юрыдычных асоб;
- творчыя саюзы, іншыя грамадскія аб’яднанні ў сферы культуры;
- дзяржаўныя органы і органы тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання;
- міжнародныя арганізацыі і міждзяржаўныя ўтварэнні;
- спонсары культуры; іншыя юрыдычныя асобы, якія садзейнічаюць захаванню, развіццю і распаўсюджванню і (або) папулярызацыі культуры.

<u>Артыкул 51. Віды і асноўныя тыпы арганізацый культуры</u>

1. Арганізацыі культуры па форме ўласнасці падзяляюцца на дзяржаўныя і прыватныя, па асноўнай мэце дзейнасці – на камерцыйныя і некамерцыйныя.

2. Арганізацыі культуры могуць быць створаны ў форме наступных камерцыйных арганізацый:

2.1. гаспадарчых таварыстваў (адкрытага або закрытага акцыянернага таварыства, таварыства з абмежаванай адказнасцю і таварыства з дадатковай адказнасцю), поўнага і камандытнага таварыстваў;

2.2. унітарных прадпрыемстваў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

3. Арганізацыі культуры могуць быць створаны ў форме наступных некамерцыйных арганізацый:

3.1. фінансуемых уласнікам устаноў культуры;

3.2. асацыяцый (саюзаў);

3.3. іншых формах, прадугледжаных заканадаўчымі актамі.

4. Арганізацыі культуры ў залежнасці ад напрамкаў культурнай дзейнасці падраздзяляюцца на наступныя асноўныя тыпы:

4.1. бібліятэкі;

4.2. музеі;

4.3. арганізацыі народных мастацкіх рамёстваў;

4.4. арганізацыі кінематаграфіі;

4.5. тэатры;

4.6. цыркі;

4.7. філармоніі, ансамблі, хоры, аркестры, студыі, канцэртныя залы і іншыя канцэртныя арганізацыі;

4.8. клубы, палацы (дамы, цэнтры) культуры (мастацтваў), цэнтры (дамы) народнай творчасці (народнага мастацтва, фальклору), цэнтры (дамы) рамёстваў, маладзёжныя культурныя цэнтры, цэнтры нацыянальных культур і іншыя клубныя арганізацыі;

4.9. карцінныя, мастацкія галерэі і галерэі мастацтваў, выставачныя залы, панарамы і іншыя выставачныя арганізацыі;

4.10. паркі культуры і адпачынку, гарадскія сады, заапаркі, заасады;

4.11. творчыя майстэрні;

4.12. метадычныя цэнтры народнай творчасці (культурна-асветнай работы);

4.13. арганізацыі па правядзенні культурных мерапрыемстваў;

4.14. прадзюсарскія арганізацыі;

4.15. рэстаўрацыйныя арганізацыі;

4.16. іншыя тыпы.

5. Арганізацыі культуры, якія забяспечваюць стварэнне выканання твораў сцэнічнага мастацтва і іх публічнае выкананне, лічацца тэатральна-відовішчнымі. Да тэатральна-відовішчных арганізацый культуры адносяцца тэатры, цыркі, канцэртныя арганізацыі, іншыя тыпы арганізацый культуры, якія ажыццяўляюць указаную культурную дзейнасць.

6. Арганізацыі культуры, якія забяспечваюць доступ грамадзян да культурных каштоўнасцей, што знаходзяцца ў фондах гэтых арганізацый, або ствараюць умовы для занятку народнай і мастацкай творчасцю, самаадукацыяй, а таксама для культурнага развіцця, лічацца культурна-асветнымі. Да культурна-асветных арганізацый культуры адносяцца музеі, бібліятэкі, клубныя арганізацыі, іншыя тыпы арганізацый культуры, якія ажыццяўляюць указаную культурную дзейнасць.

7. У мэтах забеспячэння ўмоў комплекснага прадастаўлення культурных даброт насельніцтву, а таксама аптымізацыі дзейнасці арганізацый культуры могуць ствараецца арганізацыі культуры змешанага тыпу. Да арганізацый культуры змешанага тыпу адносяцца арганізацыі

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

культуры, у структуру якіх уваходзяць падраздзяленні, у тым ліку адасобленыя, што ажыццяўляюць культурную дзейнасць розных напрамкаў.

8. Асаблівасці стварэння, прававога становішча і парадку дзейнасці асобных тыпаў арганізацый культуры вызначаюцца гэтым Кодэксам.

Артыкул 55. Установы адукацыі ў сферы культуры

Да ўстаноў адукацыі ў сферы культуры адносяцца ўстановы агульнай сярэдняй, сярэдняй спецыяльнай, вышэйшай адукацыі, а таксама ўстановы дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі і дадатковай адукацыі дарослых, якія падпарадкоўваюцца Міністэрству культуры або структурным падраздзяленням мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў абласнога і базавага тэрытарыяльных узроўняў, якія ажыццяўляюць дзяржаўна-ўладныя паўнамоцтвы ў сферы культуры.

Установы можна падзяліць таксама на аднапрофільныя і шматпрофільныя.

Да аднапрофільных можна аднесці тыя арганізацыі, якія арыентаваны на адзін або некалькі роднасных відаў дзейнасці (напрыклад, рок-клуб, рок-лабараторыя, дом рамѐстваў, дом фальклору, тэатральныя майстэрні, клуб самадзейнай песні, сацыяльна-экалагічны саюз, цэнтр сучаснага мастацтва (выяўленчага) і г.д.

Шматпрофільныя арганізацыі спалучаюць розныя прадметныя напрамкі і віды дзейнасці. Гэта – розныя цэнтры, асацыяцыі, аб'яднанні. Напрыклад, цэнтры вольнага часу (хобі-цэнтры, нацыянальна-культурныя цэнтры і інш.); асацыяцыі, таварыствы, якія аб'ядноўваюць дзеячаў прафесійнага мастацтва (асацыяцыя мастакоў, таварыства кампазітараў, асацыяцыя дзеячаў эстраднага мастацтва), а таксама непрафесіяналаў або спалучаюць тых і іншых; асацыяцыі, саюзы, аб'яднанні, якія ўключаюць розныя арганізацыі і нават ўстановы – напрыклад, асацыяцыя дзіцячых і юнацкіх клубаў, асацыяцыя музеяў касманаўтыкі і г.д.

3.3 Дзейнасць устаноў сацыяльна-культурнай сферы па інфармацыйным забеспячэнні і суправаджэнні дзяржаўнай палітыкі

Ва ўмовах глабальнай інфарматызацыі грамадства і нарастальнай хуткасці праходжання ўсіх сацыяльных працэсаў, асноўная роля ў фармаванні каштоўнасных арыентацый асобы і грамадства, захаванні гістарычнай памяці пераходзіць да медыякультуры, сродкаў масавай інфармацыі (далей – СМІ).

Сѐння ў інфармацыйнай прасторы найбольш актыўна развіваюцца новыя медыя – мультымедыйныя шматканальныя персаналізаваныя інтэрнэт-рэсурсы. Інтэрнэт даўно стаў адной з асноўных крыніц атрымання навін і прасторай для зносін.

Так, па дадзеных кампаній "We Are Social" і "Hootsuite", адлюстраваным у справаздачы аб стане лічбавай сферы "Global Digital", у студзені 2021 г. ва ўсім свеце Інтэрнэтам карысталіся 4,66 мільярда чалавек. Такім чынам, узровень пранікнення Інтэрнэту ў свеце складае 59,5%: доступ да яго ѐсць больш за ў паловы насельніцтва зямнога шара.У Беларусі

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ўзровень пранікнення значна вышэйшы – больш за 85% жыхароў нашай краіны з'яўляюцца карыстальнікамі Інтэрнэту.Сацыяльныя медыя (сацыяльныя сеткі і месэнджэры) з'яўляюцца адным з найболей папулярных інтэрнэт-рэсурсаў. У свеце налічваецца 4,2 мільярда іх карыстальнікаў (53,6% сусветнага насельніцтва). У сярэднім кожны дзень на працягу 2020 г. у сацыяльных медыя стваралася больш за 1,3 мільѐна новых акаўнтаў, што складае прыкладна 15,5 новых карыстальнікаў у секунду. Такім чынам, з кожным годам усѐ больш інтэрнет-карыстальнікаў атрымліваюць інфармацыю, матэрыялы СМІ праз сацыяльныя сеткі і месэнджэры.Радавы карыстальнік сацыяльных медыя зараз праводзіць на гэтых платформах 2 гадзіны 25 хвілін кожны дзень, што адпавядае прыкладна аднаму дню ў тыдзень за вылікам часу на сон.

У Беларусі, паводле дадзеных справаздачы "Digital 2021" і ўнутранай статыстыцы інтэрнэт-платформаў, значная доля трафіку беларусаў таксама прыпадае на мэсэнджэры і сацыяльныя сеткі.

Інтэрнэт дазваляе атрымаць хуткі доступ да рознага роду інфармацыі, быць у курсе апошніх навін, аператыўна дзяліцца імі са сваім асяроддзем. Разам з тым, якасць інфармацыі ў Інтэрнеце не заўсѐды адназначная. Так, нярэдка ў Сеткі можна сустрэць неправераныя, а часам – і мэтанакіравана скажоныя звесткі, "фейкі". Інфармацыйная агрэсія на глабальным і нацыянальным узроўнях перастае быць рэдкасцю, становячыся цэнтральным звяном гібрыдных войн.

Таму відавочна, што сѐння менавіта кантэнт нацыянальных СМІ і інтэрнет-рэсурсаў, узровень медыякультуры насельніцтва, становяцца аднымі з ключавых фактараў, якія абумоўліваюць характар праходжання розных сацыяльных працэсаў у нашай краіне.

Па выніках даследавання, праведзенага на замову Міністэрства інфармацыі ў 2020 г. Цэнтрам сацыялагічных і палітычных даследаванняў БДУ, грамадзяне Беларусі часцей за ўсѐ звяртаюцца да такіх крыніц інфармацыі, як сацыяльныя сеткі і тэлебачанне (59,8% і 59,4% адпаведна). Кожны другі рэспандэнт чытае інфармацыйныя і навінавыя сайты (49,4%), кожны трэці выкарыстоўвае месэнджары (34,4%).Важным паказчыкам у ацэнцы медыяспажывання з'яўляецца першачарговасць выбару крыніцы інфармацыі на працягу дня. Як паказваюць вынікі вышэй абазначанага даследавання, жыхары рэгіѐнаў Беларусі пачынаюць свой інфармацыйны дзень пераважна з прагляду тэлеперадач (35,1%) або наведвання сацыяльных сетак (33,7%). На трэцім месцы з істотным адставаннем знаходзяцца інфармацыйныя і навінавыя сайты (14,1%).

Такім чынам, даступнасць Інтэрнэту шырокай аўдыторыі вывела глабальную сетку ў разрад кіроўных крыніц інфармацыі. Рэаліі такія, што віртуальнае асяроддзе сѐння стала наймагутным фактарам уплыву на насельніцтва і адпаведна можа стаць добрым сродкам для ўстаноў сацыяльна-культурнай сферы па інфармацыйным забеспячэнні і суправаджэнні дзяржаўнай палітыкі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 4. Прафесійная кампетэнтнасць – аснова канкурэнтаздольнасці спецыяліста

4.1 Асноўныя паняцці ў галіне прафесійнай кампетэнтнасці.

4.2 Аналіз айчыннага рынку працы і патрабаванні да спецыялістаў па сацыяльна-культурнай дзейнасці ў сучасных умовах.

4.3 Роля партфоліа ў канкурэнтаздольнасці спецыяліста.

4.1 Асноўныя паняцці ў галіне прафісійнай кампетэнтнасці

Спецыяльнасць – від прафесійнай дзейнасці, які патрабуе пэўных ведаў, уменняў і кампетэнцый, набываемых шляхам навучання і практычнага вопыту (ОКРБ 011).

Кваліфікацыя – веды, уменні і навыкі, неабходныя для той ці іншай прафесіі на рынках працы, падцверджаныя дакументам (СТБ 22.0.1).

Кампетэнцыя – веды, уменні і вопыт, неабходныя для вырашэння тэарэтычных і практычных задач

Падрыхтоўка спецыяліста па сацыяльна-культурнай дзейнасці забяспечвае фарміраванне наступных груп кампетэнцый: *акадэмічныя кампетэнцыі*, якія ўключаюць веды і ўменні па вывучаных дысцыплінах, здольнасці і ўменні вучыцца; *сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі*, якія ўключаюць культурна-каштоўнасныя арыентацыі, веды ідэалагічных, маральных каштоўнасцей грамадства і дзяржавы,уменне кіравацца імі; *прафесійныя кампетэнцыі*, якія ўключаюць веды і ўменні выяўляць праблемы, рашаць задачы, распрацоўваць планы і забяспечваць іх выкананне ў выбранай сферы прафесійнай сацыяльна-культурнай дзейнасці, здольнасці весці педагагічна-выхаваўчую работу. Таму што выпускнік вну павінен быць кампетэнтным у наступных відахдзейнасці:– вучэбна-педагагічнай;– інавацыйна-метадычнай; – арганізацыйна-кіруючай; – навукова-даследчай.

Спецыяліст павінен мець наступныя акадэмічныя кампетэнцыі:

– валодаць і выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для рашэння тэарэтычных і практычных задач;

– валодаць даследчымі навыкамі;

– умець працаваць самастойна;

– быць здольным ініцыіраваць новыя ідэі;

– валодаць міждысцыплінарным падыходам пры рашэнні праблем;

– выкарыстоўваць лінгвістычныя навыкі;

– умець вучыцца, павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця, ведаць месца і ролю ў ім сваѐй прафесійнай дзейнасці, праблемы і тэндэнцыі ўстойлівага развіцця;

– умець самастойна прымаць прафесійныя рашэнні з улікам іх сацыяльных і экалагічных наступстваў;

– бесперапынна папаўняць свае веды, аналізаваць гістарычныя і сучасныя праблемы эканамічнага і сацыякультурнага жыцця грамадства.

Неабходны наступныя сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі:

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– валодаць якасцямі грамадзяніна;
– быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння;
– валодаць здольнасцю да міжасабовых камунікацый;
– валодаць навыкамі зберажэння здароўя;
– быць здольным да крытыкі і самакрытыкі;
– умець працаваць у калектыве.

Прафесійныя кампетэнцыі па відах дзейнасці,вызначаюцца здольнасцямі:

у вучэбна-педагагічнай дзейнасці:

– арганізоўваць пазнавальную і творчую дзейнасць розных сацыяльных і ўзроставых груп ва ўстановах сферы культуры;

– арганізоўваць інфармацыйна-асветніцкую і выхаваўчую работу па месцы жыхарства;

– папулярызаваць здаровы лад жыцця;

– уключаць людзей у працэс бесперапыннай адукацыі, сацыяльна-культурнай творчасці і рэкрэацыйна-забаўляльнага вольнага часу;

– ажыццяўляць сацыяльна-культурную падтрымку людзей з асаблівасцямі фізічнага развіцця;

– аказваць дапамогу ў сямейным выхаванні дзяцей;

– набываць новыя веды, выкарыстоўваючы сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі;

у інавацыйна-метадычнай дзейнасці:

– ацэньваць стан, тэндэнцыі, вызначыць дынаміку і перспектывы развіцця сацыяльна-культурнай сферы;

– здзяйсняць сацыяльна-культурную дзейнасць на аснове вывучэння запытаў і інтарэсаў з улікам узросту, адукацыі, нацыянальных, сацыягендэрных і іншых адрозненняў розных груп насельніцтва;

– выяўляць інтарэсы і педагагічныя патрэбнасці насельніцтва ў розных відах культурна-адпачынкавай дзейнасці;

– распрацоўваць сацыяльна-культурныя праграмы па арганізацыі вольнага часу ў канкрэтным мікрасоцыуме і ва ўстановах рознага тыпу;

у арганізацыйна-кіруючай дзейнасці:

– працаваць з юрыдычнай літаратурай і працоўным заканадаўствам;

– арганізоўваць работу творчых калектываў па дасягненні пастаўленых мэтаў, планаваць фонды аплаты працы;

– кантраляваць і падтрымліваць працоўную і вытворчую дысцыпліну;

– складаць дакументацыю (графікі работ, інструкцыі, планы, заяўкі, дзелавыя пісьмы і т.п.) па ўстаноўленых формах;

– распрацоўваць, прадстаўляць і ўзгадняць прадстаўляемыя матэрыялы;

– эфектыўна выкарыстоўваць вылічальную, аудыа-відэа тэхніку, сучасныя сродкі камунікацыі;

у навукова-даследчай дзейнасці:

– займацца навукова-даследчай дзейнасцю ў галіне гісторыі, тэорыі і арганізацыі сацыяльна-культурнай дзейнасці;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– аналізаваць і ацэньваць сабраныя звесткі;

– на навуковай аснове арганізоўваць сваю працу, выкарыстоўваць камп’ютэрныя метады збора, захавання і апрацоўкі інфармацыі ў сферы прафесійнай дзейнасці.

4.2 Аналіз айчыннага рынку працы і патрабаванні да спецыялістаў па сацыяльна-культурнай дзейнасці ў сучасных умовах

Спецыяліст па сацыяльна-культурнай дзейнасці павінен мець дастатковы ўзровень ведаў і ўменняў ў сферы сацыяльна-гуманітарных, прыродазнаўчых, агульнапрафесійных і спецыяльных дысцыплін, дысцыплін спецыялізацыі для ажыццяўлення прафесійнай дзейнасці. Акрамя таго неабходна валодаць дзяржаўнымі мовамі (беларускай, рускай), адной ці некалькімі замежнымі мовамі, аналізаваць гістарычныя і сучасныя праблемы сацыяльна-эканамічнага і духоўнага жыцця грамадства, ведаць ідэалогію беларускай дзяржавы, маральныя і прававыя нормы, умець улічваць іх у сваёй жыццядзейнасці; быць здольным да пастаяннага прафесійнага, культурнага і фізічнага самаўдасканалення.

Мяняюцца сучасныя крытэрыі гатоўнасці да прафесійнай дзейнасці, патрабаванні да адбору спецыялістаў пры ўладкаванні на працу – ѐн павінен валодаць юрыдычнымі і эканамічнымі ведамі, паколькі сацыяльна-культурная сфера носіць як некамерцыйны, так і камерцыйны характар.Такі спецыяліст павінен быць гатовы да пастаяннай працы над павышэннем уласнага прафесійнага ўзроўню, умець рэгуляваць і каардынаваць дзейнасць калектыву, быць камунікабельным, любіць людзей. Такім чынам, спецыяліст, які працуе сѐння ў сацыяльна-культурнай сферы,– асоба разнапланавая, якая спалучае ў сабе якасці кіраўніка, эканаміста, арганізатара, творцы, сацыяльнага работніка, педагога, псіхолага, рэкламіста, спецыяліста па сувязях з грамадскасцю і г.д. Пра такіх можна сказаць, што гэта Богам адзначаныя асобы.

Расійскі прафесар Н.К. Бакланава вызначае аб'ектыўныя і суб'ектыўныя фактары, якія ўплываюць на станаўленне прафесійнага майстэрства. Яна звяртае ўвагу на тое, што прафесійнае майстэрства ўяўляе сабой сістэму ведаў, уменняў, навыкаў і прафесійна важных псіхічных уласцівасцяў і якасцяў асобы, якія адказваюць патрабаванням прафесіяналізму і неабходны для станаўлення майстэрства.Вылучаюцца тры групы аб'ектыўных ведаў, уменняў і навыкаў: арганізацыйна-педагагічныя (тэхналагічныя), сацыяльна-псіхалагічныя і псіхолага-педагагічныя.Суб'ектыўныя фактары ўключаюць якасці, якія характарызуюць індывідуальнасць асобы, унікальнасць яе майстэрства. Да іх можна аднесці:характар інтарэсаў спецыяліста(вызначае сістэму яго каштоўнасных арыентацый);ступень развіцця здольнасцяў, псіхічных уласцівасцяў, якасцей, асаблівасцяў пазнавальнай, эмацыйнай і валявой сферы;узровень засваення прафесійнай дзейнасці.Прафесійная накіраванасць інтарэсаў асобы знаходзіць адлюстраванне ў адэкватным разуменні і прыняцці мэтаў і задач прафесійнай дзейнасці, наяўнасці

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

сфармаваных прафесійных матываў, ўстойлівых пераваг, схільнасцей, поглядаў, перакананняў, ідэалаў, установак, якія адносяцца да абранай прафесіі. Яшчэ адна група якасцяў, якія з'яўляюцца неабходнай умовай станаўлення майстэрства, грунтуецца на развіцці разумовых працэсаў і праяўляюцца ў знаходжанні вырашэння кіраўніцкіх, арганізацыйных, творчых задач.Наступная група якасцяў, неабходных для станаўлення прафесійнага майстэрства спецыяліста, заснавана на развіцці прафесійнай самасвядамасці, яны праяўляюцца ва ўсведамленні асобай самой сябе ў прафесійнай дзейнасці. Бяспрэчна, што майстэрства спецыяліста не з’яўляецца чымсьці застылым і не схільным да зменаў, наадварот, у залежнасці ад развіцця пералічаных вышэй якасцяў, яно змяняецца, пераходзячы з аднаго ўзроўню на другі, – удасканальваецца або дэградуе.

Можна зрабіць наступныя высновы пра фактары, якія ўплываюць на фарміраванне прафесійнага майстэрства спецыялістаў сацыяльна-культурнай сферы:

1. Прафесійнае майстэрства праяўляецца ў сацыяльна-культурнай дзейнасці.

2. Асновы прафесійнага майстэрства можна фармаваць у працэсе навучання.

3. Фарміраванне прафесійнага майстэрства напрамую залежыць ад творчай актыўнасці, дзейнасці і самастойнасці будучага спецыяліста.

4. Майстэрства характарызуецца высокім узроўнем развіцця спецыяльных абагульненых ўменняў.

5. Майстэрства заснавана на якасцях асобы, якія забяспечваюць паспяховую прафесійную дзейнасць.

Майстэрства спецыяліста знаходзіцца ў пастаянным развіцці, пераходзячы з аднаго якаснага стану ў іншы.

Абагульняючы разгляд прафесійных каштоўнасцяў і якасцей асобы спецыяліста сацыяльна-культурнай дзейнасці, можна прапанаваць нейкую ідэальную мадэль спецыяліста.Спецыяліст сацыяльна-культурнай дзейнасці павінен валодаць шырокім кругаглядам, быць знаўцам сусветнай і нацыянальнай культуры, чалавечых адносін, псіхолагам і педагогам, які стымулюе дзеянні калег на павышэнне культурнага ўзроўню насельніцтва, развіццё яго духоўнага патэнцыялу.Спецыяліст сацыяльна-культурнай дзейнасці – чалавек неабыякавы да болю іншага і «язваў» грамадства. Спецыяліст віртуозна валодае прыёмамі, спосабамі і метадамі ўплыву на аўдыторыю. Ён валодае эмацыйна-вобразнай памяццю, творчай фантазіяй і ўяўленнем, вобразным мысленнем, ярка выяўленай цягай да пошуку нетрывіяльных, нестандартных шляхоў вырашэння актуальных праблем, новых, арыгінальных, дзейсных формаў уплыву на аўдыторыю.Ён шырока выкарыстоўвае сацыялагічныя і іншыя даследчыя метады ў распрацоўцы сацыяльна-культурных праектаў, валодае аналітычным мысленнем, навукова абгрунтавана фармулюе «праблемнае поле» канкрэтнага соцыума.Спецыяліст сацыяльна-культурнай дзейнасці ўмее «заразіць» супрацоўнікаў сваёй ідэяй, адабраць неабходных людзей для стварэння і

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ажыццяўлення праекта, абгрунтавана даказаць неабходнасць распрацоўкі творчага праекта і пераканаўча адстаяць асноўныя яго пазіцыі, прыцягнуць да дзейнасці шырокую грамадскасць. Віртуозна валодае сакрэтамі камунікатыўнай культуры.Ён умее сфармуляваць мэты і задачы, прыняць своечасовыя рашэнні, актуальныя для канкрэтнага часу. Такі ідэальны спецыяліст у дасканаласці валодае арганізацыйна-кіраўнічымі тэхналогіямі, умее наладзіць кантакты з дзяржаўнымі, грамадскімі і камерцыйнымі (прыватнымі або акцыянернымі таварыствамі), прыцягнуць людскія, матэрыяльныя рэсурсы і фінансавыя сродкі на ажыццяўленне распрацаванага праекта, правільна спланаваць, размеркаваць заданні і адказнасць, ажыццяўляць кантроль над якасцю выканання заданняў, выбраць адэкватныя формы заахвочвання ці спагнання. Ён валодае высокімі маральнымі прынцыпамі, справядлівы і аб'ектыўны. З'яўляецца прыкладам адказных адносін да абавязкаў, носьбітам карпаратыўнай культуры, культуры кіраўнічай працы, пастаянна працуе над удасканаленнем уласнага іміджу і навучае гэтаму іншых супрацоўнікаў і наведвальнікаў установы культуры.Ён увесь час працуе над павышэннем свайго прафесійнага майстэрства, культурнага патэнцыялу, удасканальвае сацыяльна-культурныя тэхналогіі.

4.3 Роля партфоліа ў канкурэнтаздольнасці спецыяліста

Адным са сродкаў, якія дазваляе адлюстраваць развітыя прафесійныя ўменні і ў той жа час, служыць сродкам маніторынгу і ацэнкі, з'яўляецца партфоліа. Партфоліа, як новы сродак ацэньвання, непарыўна звязаны з ідэй навучання на працягу ўсяго жыцця. Прыняцце і далейшае развіццѐ парадыгмы практыка-арыентаванага навучання прывяло да выкарыстання альтэрнатыўных метадаў ацэньвання, у тым ліку ацэньванню пры дапамозе партфоліа (portfolio assessment). Дадзены метад выкарыстоўваюць, перш за ўсѐ, у навучанні, заснаваным на кампетэнтнасным падыходзе. Па сутнасці, партфоліа з'яўляецца толькі часткай, канкрэтным відам так званага «аўтэнтычнага ацэньвання». Паняцце «аўтэнтычнае ацэньванне» шмат у чым раўназначна дэфініцыі «сапраўднае, дакладнае ацэньванне», часам выкарыстоўваецца тэрмін «сапраўдная ацэнка», або «ацэньванне рэальных дасягненняў вучняў». Неабходнасць распрацоўкі аўтэнтычнага ацэньвання звязваецца сѐння з тэарэтычнымі палажэннямі аб тым, што неабходна такая парадыгма адукацыі, якая дасць магчымасць не толькі і не столькі засвойваць і запамінаць інфармацыю, выкарыстоўваць алгарытмы для вырашэння невялікіх праблем, але, перш за ўсѐ, падрыхтаваць да выяўлення праблемы, знаходжанню інфармацыі для яе вырашэння, ацэньвання альтэрнатыў, стварэння ідэй і прадуктаў, распрацоўцы новых рашэнняў складаных дылем.

Партфоліа таксама дазваляе спецыялісту больш шырока і разнастайна прэзентаваць свае дасягненні, уменні і напрамкі дзейнасці, выходзячы за рамкі толькі прафесійнай дзейнасці. Следствам выкарыстання прафесійнага партфоліа можа стаць з'яўленне новага аспекты – аспекту развіцця,

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

самаарганізацыі і самакантролю ў планаванні прафесійнай кар'еры. Істотным становіцца перанос акцэнта на самакантроль і праектаванне сваѐй прафесійнай траекторыі. Падкрэсліваецца, што спецыяліст праз партфоліа ажыццяўляе праектаванне ўласнага прафесійнага развіцця, які носіць доўгачасовы характар, адпавядае сучаснай ідэалогіі навучання на працягу ўсяго жыцця, і вынікі якога ѐн прадстаўляе на разгляд экспертаў.

1. Партфоліа спецыяліста афармляецца ў двух версіях –у друкаваным і ў электронным выглядзе.

2. Кожны асобны матэрыял, які ўключаны ў партфоліа, павінен датавацца.

3. Склад партфоліа залежыць ад канкрэтных задач, якія ставіць перад сабой сам педагагічны работнік.

Партфоліа як збор прац і дасягненняў спецыяліста, якія даюць уяўленне аб узроўні яго майстэрства і практычнага вопыту ў прафесійнай дзейнасці, наглядна дэманструюць і пацвярджаюць узровень кваліфікацыі, досведу, таленту, крэатыўнасці і прафесійных магчымасцях яго ўладальніка, неабходнасць пачынаць фарміраваць з першых крокаў працы ў прафесіі.

Тэма 5. Сацыяльна-культурная дзейнасць і навука. Сучасныя тэндэнцыі развіцця сацыяльна-культурнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь

5.1 Эвалюцыя і катэгарыяльны апарат сацыяльна культурнай дзейнасці.

5.2 Навуковая інфармацыя і сучасныя крыніцы яе атрымання.

5.1 Эвалюцыя і катэгарыяльны апарат сацыяльна культурнай дзейнасці

Віды сацыяльна-культурнай дзейнасці складваліся гістарычна, паступова афармляліся ў сістэму, якая выконвае пасрэдніцкія функцыі паміж асобай і светам культуры. Як адзначалася раней сацыяльна-культурная дзейнасць – гэта абумоўленая маральна-інтэлектуальнымі матывамі грамадска мэтазгодная дзейнасць па стварэнні, асваенню, захаванню, распаўсюджванню каштоўнасцяў культуры.

Узнікненне і дыялектычнае развіццѐ катэгоры ―СКД” звязаны з філасофскім, культуралагічным, педагагічным, сацыльна-псіхалагічным тлумачэннем тэрміну. Папярэднія паняцці ―адукацыя”, ―асвета”, ―пазашкольнае выхаванне”, ―палітыка-асветніцкая праца”, ―культурна-асветніцкая работа”, ―культурна-масавая работа” на працягу гадоў самі неаднаразова змянялі свой змест. Так у айчыннай навуцы паняцце СКД змяніла паняцце ―культурна-асветніцкая работа”, якое было агульна прынята ў савецкі час, як масавы інструмент ідэалагічнай работы камуністычнага выхавання насельніцтва. Не выпадкова з’яўленню гэтага тэрміну папярэднічала палітыка-асветніцкая дзейнасць (палітасвет), з якой звязана культурная рэвалюцыя 20 – 30-х гадоў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Гэнезіс навуковай тэорыі прадстаўлены ў выглядзе наступных навуковых канцэптаў:

– пазашкольная,

– палітыка-асветніцкая дзейнасць,

– клубная справа,

– культурна-асветніцкая праца,

– культурна-адпачынкавая дзейнасць,

– сацыяльна-культурная дзейнасць.

Па меры росту новых ведаў, пашырэння сферы пранікнення навуковай думкі ў рэальнае жыццѐ, па меры ўзнікнення новых праблем і патрэбаў грамадства назіраюцца тэндэнцыі дыферэнцыяцыі і спецыялізацыі навук, г.зн. падзелу асноўны навукі на шэраг больш прыватных абласцей, якія развіваюцца самастойна. З іншага боку, у вырашэнні шэрагу праблем назіраецца з'ява інтэграцыі – аб'яднання шэрагу самастойных навук, якія вывучаюць адзін аб'ект, але з розных пунктаў гледжання.

Сацыяльна-культурная дзейнасць сѐння разглядаецца як сфера сацыяльна-культурнай практыкі і як самастойная галіна навуковых ведаў. Прадмет сацыяльна-культурнай дзейнасці ўяўляе сабой працэс далучэння асобы да каштоўнасцяў культуры праз арганізацыю актыўнай, ініцыятыўнай, творчай дзейнасці. Такім чынам, сацыяльна-культурная дзейнасць мае справу не столькі з вынікамі культурнай дзейнасці, колькі з працэсам асваення каштоўнасцяў культуры. У сацыяльна-культурнай дзейнасці на першае месца вылучаецца камунікатыўны кампанент культуры – узровень зносін розных сацыяльных груп і супольнасцяў, з дапамогай якога ажыццяўляецца трансляцыя культурных каштоўнасцяў, адбываецца культурны абмен. Усе гэтыя меркаванні даюць магчымасць зрабіць некаторыя высновы аб прадмеце і задачах СКД як навуковай дысцыпліны. Яе прадметам выступае працэс уключэння асобы ў культуратворчую дзейнасць.

Аб'ектам з'яўляецца асоба ў сістэме сацыяльна-культурных сувязяў і адносін. Дзейнасць як аснова чалавечага быцця, спецыяльная форма праявы актыўнасці чалавека, шматгранны працэс, які сам здольны ахарактарызаваць пэўны тып адносін да свету і тып быцця ў свеце.

Сацыяльна-культурная дзейнасць як навуковая дысцыпліна цесна звязаная з педагогікай, і ў поле яе зроку знаходзяцца працэсы і з'явы, якія вывучаюцца педагогікай, але разглядаюцца ў вызначаным, спецыфічным ключы: педагагічны працэс, сродкі, формы, метады і інш. ў сферы вольнага часу. Сувязь з педагогікай абумоўлена тым, што сацыяльна-культурная дзейнасць носіць развіваючы характар, здольна аказваць накіраванае ўздзеянне на асобу. Гэты працэс ажыццяўляецца на аснове шмат у чым агульных з педагогікай заканамернасцяў.

Такім чынам, тэорыя СКД з’яўляецца адной з частак тэорыі педагогікі, агульнапедагагічнай сістэмы навуковых ведаў. Яна абапіраецца на фундаментальныя для педагагічнай навукі палажэнні з галіны чалавеказнаўства, сацыялогіі, псіхалогіі, гісторыі, культуралогіі і г.д., пры

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

чым развівае іх. У сваю чаргу, тэорыя СКД з’яўляецца базавай галіной навуковых ведаў для мноства больш вузкіх спецыяльных дысцыплін, якія ўваходзяць у адукацыйныя стандарты падрыхтоўкі кадраў для сферы мастацтва, СМІ, турызму, інфармацыйных тэхналогій і іншых.

5.2 Навуковая інфармацыя і сучасныя крыніцы яе атрымання

Праца з навуковай інфармацыяй пачынаецца з вызначэння асноўных паняццяў па тэме даследавання, каб выкарыстанне іх было адназначным (паняцце ў навуцы рознымі аўтарамі можа трактавацца па-рознаму). Пасля таго, як вызначэнне паняццяў зроблена, пачынаецца пошук іх тлумачэнняў у наступных крыніцах:

• энцыклапедыі: агульныя і спецыяльныя (напрыклад, педагагічная, псіхалагічная, філасофская і інш.);

• тлумачальныя слоўнікі: агульныя і спецыяльныя (напрыклад, педагагічны, псіхалагічны, сацыялагічны);

• змест і прадметныя паказальнікі асноўных падручнікаў і манаграфій па тэме даследавання.

Знойдзеныя вызначэння паняццяў фіксуюцца і падвяргаюцца разумовай апрацоўцы з дапамогай аперацый аналізу, параўнання, класіфікацыі, абагульнення і інш.

Для значнай часткі студэнтаў найбольш блізкімі з'яўляюцца традыцыйныя, друкаваныя крыніцы інфармацыі. Пошук крыніц інфармацыі суправаджаецца складаннем бібліяграфіі – спісу прац, якія падлягаюць вывучэнню, навуковаму апісанню. Бібліяграфія звычайна ўключае кнігі, падручнікі, вучэбныя і вучэбна-метадычныя дапаможнікі, часопісы, артыкулы ў навуковых і метадычных зборніках, тэзісы дакладаў на рознага ўзроўню канферэнцыях, манаграфіі, рэфератыўныя агляды, аўтарэфераты дысертацый і інш.

Часта пры аналізе праблемы разам з друкаванымі матэрыяламі даводзіцца прыцягваць матэрыялы рукапісныя:

• дысертацыйныя працы па тэме даследавання,
• аўтарэфераты,
• справаздачы аб навукова-даследчых працах;
• матэрыялы гістарычных і бягучых архіваў
• справаздачы, пратаколы пасяджэнняў, акты;
• даклады і паведамленні;
• бягучая дакументацыя навучальных устаноў (планы работ, дакументацыя, загады і распараджэнні кіраўнікоў, вынікі кантрольных праверак і г.д.).

Сёння шырока выкарыстоўваюцца магчымасці па пошуку інфармацыі з дапамогай Інтэрнэту. Дадзены рэсурс разглядаецца як асноўны, калі выкарыстоўваюцца крыніцы з афіцыйных сайтаў і навуковых электронных бібліятэк, і як дадатковы, калі інфармацыя носіць неафіцыйны характар. Пры выкарыстанні якой-небудзь інфармацыі, размешчанай у Інтэрнэт, у

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

варта ўказваць назву сайта, з якога ўзята інфармацыя, у бібліяграфічным спісе.

Навуковыя выданні адлюстроўваюць ход і вынікі даследаванняў у розных галінах навукі, тэхнікі, культуры. Іх выпуск з'яўляецца паказчыкам навукова-тэхнічнага прагрэсу, галоўным сродкам узаемнай інфармацыі навукоўцаў аб даследаваннях, якія імі праводзяцца. Найважнейшымі іх разнавіднасцямі з'яўляюцца: працы класікаў навукі; абагульняючыя працы па гісторыі навук, якія выходзяць часцей за ўсё ў выглядзе шматтомных выданняў; зборнікі навуковых прац па найбольш актуальных тэмах і праблемах; манаграфіі; матэрыялы навуковых кангрэсаў і канферэнцый. Манаграфія – вельмі распаўсюджаная разнавіднасць навуковых выданняў. Гэта глыбокае і ўсебаковае даследаванне адной тэмы, праблемы. Вялікае значэнне маюць матэрыялы навуковых кангрэсаў, канферэнцый, нарад, на якіх вырашаюцца надзѐнныя пытанні тэарэтычнага і практычнага характару.

Навукова-папулярныя выданні характарызуюць дасягненні навукі і тэхнікі, літаратуры і мастацтва ў форме, даступнай чытачу-неспецыялісту. Гэтыя выданні шырока прадстаўлены ў фондах бібліятэк. Яны прызначаныя вельмі шырокаму колу чытачоў, пачынаючы з тых, хто мае падрыхтоўку ў аб'ѐме агульнаадукацыйнай школы і канчаючы навукоўцамі, якія працуюць у сумежных галінах. Навукова-папулярныя выданні выходзяць вялікімі тыражамі, разнастайныя па змесце і прызначэнні. Найбольш распаўсюджанымі ў бібліятэках з'яўляюцца выданні, прысвечаныя дасягненням, асновах і гісторыі навук; навукова-тэхнічнай і мастацкай творчасці; біяграфічныя выдання. Асаблівую групу выданняў складаюць успаміны (мемуары) і дзѐннікі.

Вучэбныя выданні ўтрымліваюць звесткі з якой-небудзь галіны навукі і тэхнікі. Да вучэбных выданням адносяцца навучальныя праграмы, падручнікі, вучэбныя дапаможнікі, вучэбна-метадычныя дапаможнікі, хрэстаматыі, наглядныя дапаможнікі.Вучэбная праграма з'яўляецца асновай вывучэння любога прадмета, яна вызначае аб'ѐм, парадак вывучэння і выкладання адпаведнай дысцыпліны. Падручнік ствараецца на аснове праграмы ў строгай адпаведнасці з ѐй. Навучальныя дапаможнікі, у адрозненне ад падручнікаў, утрымліваюць звесткі па асобных раздзелах і тэмах праграмы. Яны могуць часткова замяніць падручнікі, а ў некаторых выпадках дапаўняюць іх. Вучэбна-метадычныя дапаможнікі выдаюцца ў асноўным для студэнтаў, якія навучаюцца на завочных і вячэрніх аддзяленнях УВА. Яны ўтрымліваюць парады, рэкамендацыі, указанні па вывучэнні тэм і пытанняў па асобных прадметах. Хрэстаматыі ўяўляюць сабой зборнікі тэкстаў і ўрыўкаў твораў, веданне якіх неабходна пры вывучэнні той ці іншай дысцыпліны. Наглядныя дапаможнікі маюць разнастайную форму (плакаты, табліцы, чарцяжы, схемы, фатаграфіі і інш.) і маюць на мэце палегчыць засваенне адпаведнай тэмы праграмы.

Прафесійна-вытворчыя выданні аказваюць непасрэдную дапамогу ў вытворчай і практычнай дзейнасці людзей. У адрозненне ад навуковых выданняў яны маюць розны чытацкі адрас. Выданні для спецыялістаў

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

вышэйшага і сярэдняга звяна (аграномаў, інжынераў, тэхнікаў і інш.) называюцца навукова-вытворчымі. Масава-вытворчыя выданні выпускаюцца для працоўных розных прафесій і спецыяльнасцяў, якія з'яўляюцца вядучымі ў той ці іншай галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі.

Даведачныя выданні ўтрымліваюць звесткі (даведкі) па розных галінах навукі, тэхнікі, культуры, якія размяшчаюцца ў тым парадку, які дазваляе іх хутка знайсці. Найважнейшымі разнавіднасцямі даведачных выданняў з'яўляюцца энцыклапедыі і энцыклапедычны я слоўнікі, слоўнікі, даведнікі, календары. Энцыклапедыямі называюць даведачныя выданні, якія ўтрымліваюць найбольш істотную інфармацыю (падрабязную або кароткую) па ўсіх або асобных галінах ведаў і практычнай дзейнасці. («Энцыклапедыя» – грэцкае слова, якое азначае «сістэматызаваны збор ведаў».) Па зместу яны могуць быць універсальнымі і галіновымі, па структуры – алфавітнымі, сістэматычнымі, тэматычнымі. Энцыклапедыі розныя па аб'ёме: ад аднаго да некалькіх дзясяткаў тамоў. Галіновыя энцыклапедыі адрозніваюцца ад універсальных не толькі зместам, але і больш дакладным чытацкім адрасам. У большасці сваёй яны разлічаны на спецыялістаў і навуковых работнікаў той ці іншай галіны ведаў.

Універсальныя энцыклапедыі – не проста зборнікі артыкулаў і даведак, а стройная, глыбока прадуманая сістэма. Артыкулы ў энцыклапедыях маюць розны аб'ём і характар. Найбольш шырокімі з'яўляюцца артыкулы-агляды, якія ахопліваюць вялікія, складаныя тэмы. Ёсць артыкулы-даведкі, якія змяшчаюць пэўную інфармацыю, пра які-небудзь прадмет: яго гісторыі, тэорыі і сучасным стане. У кароткіх артыкулах-тлумачэннях даецца толькі азначэнне слова, часам тлумачыцца яго паходжанне. Кожны артыкул пачынаецца з вызначэння таго тэрміна (паняцця), які складае назву.

Слоўнікі ўтрымліваюць пералікі слоў ці словазлучэнняў, тэрмінаў, імёнаў з адпаведнымі характарыстыкамі. Шырокае распаўсюджванне атрымалі тлумачальныя, тэрміналагічныя, лінгвістычныя, біяграфічныя слоўнікі.Тлумачальныя слоўнікі тлумачаць сэнс слоў і словазлучэнняў. Іх мэта – дапамагчы ў разуменні зместу і ў правільным ужыванні слоў у вуснай і пісьмовай мовах.Тэрміналагічныя слоўнікі служаць для тлумачэння тэрмінаў і паняццяў.Біяграфічныя слоўнікі ўключаюць звесткі пра жыццё, працах грамадскіх і палітычных дзеячаў, навукоўцаў, вынаходнікаў, прадстаўнікоў мастацтва.Матэрыялы ў слоўніках размяшчаюцца ў алфавітным парадку.Даведнікі ўтрымліваюць вялікі фактычны матэрыял і шырокія лічбавыя дадзеныя.

Часопісы выходзяць па ўсіх галінах ведаў. У адрозненне ад газет часопісы падзяляюцца на навуковыя, прафесійна-вытворчыя, навукова-папулярныя, літаратурна-мастацкія.Навуковыя часопісы з'яўляюцца крыніцамі найноўшай інфармацыі аб ходзе, метадах і выніках навуковых даследаванняў у розных галінах навукі і тэхнікі. Як правіла, такія часопісы паступаюць у навуковыя бібліятэкі.Навукова-папулярныя часопісы

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

адыгрываюць важную ролю ў прапагандзе навуковых ведаў сярод шырокага кола чытачоў з рознымі інтарэсамі і падрыхтоўкай («Навука і жыццѐ», «Вакол свету»).

Тэма 6. Арганізацыя вучэбнай, навукова-даследчай, самастойнай працы студэнтаў

6.1 Неабходнасць адаптацыі студэнта-першакурсніка да новага ладу жыцця

6.2 Арганізацыя самастойнай працы студэнтаў

6.1 Неабходнасць адаптацыі студэнта-першакурсніка да новага ладу жыцця

Пачатак студэнцкага жыцця – сур'ѐзнае выпрабаванне для большасці студэнтаў, – неабходна прыняць новую сацыяльную ролю студэнта, прывыкнуць да новага калектыву, да новых патрабаванняў, паўсядзѐнных абавязкаў, далучыцца да прафесіі. Розная абстаноўка па-рознаму ўплывае на паводзіны і псіхалагічны стан першакурснікаў: адна справа пачуцці ў таварыстве сяброў, іншая – у незнаѐмым калектыве, трэцяе – на вачах у выкладчыкаў. У працэсе адаптацыі адбываюцца змены ва ўнутраным свеце асобы, у выпрацоўцы новых спосабаў паводзін, якія дазваляюць спраўляцца з цяжкасцямі і авалодваць вучэбнай і грамадскай дзейнасцю. Пераход ад школьнай сістэмы навучання да ўсебаковай падрыхтоўцы будучага спецыяліста сацыяльна-культурнай дзейнасці з'яўляецца скокам, звязаным з павышэннем інтэнсіўнасці вучэбнай нагрузкі, патрабаванняў да каметэнцый. Каб аблегчыць гэты пераход сацыяльна-педагагічная і псіхалагічная службы БДУКМ праводзяць адаптацыйныя заняткі для першакурснікаў. Трэнінгі, псіхалагічныя гульні спрыяюць сціранню бар'ера паміж студэнтамі, знікненнюўсіх страхаў і перажыванняў з нагоды адаптацыі ў групе, пазітыўнага настрою. Неабходна пазнаеміцца з правіламі паводзінаў у ВНУ і пражывання ў інтэрнаце, звярнуць увагу на здаровы лад жыцця.

6.2 Арганізацыя самастойнай працы студэнтаў

Ухіл тэхналогіі навучання ў бок кіруемай самастойнай працы студэнтаў з’яўляецца не толькі ўмовай павышэння ўзроўню актыўнасці студэнтаў, а і выкладчыка, паколькі дзейнасць апошняга ў працэсе навучання пераарыентавана ад інфармацыйнай да арганізацыйнай — па кіраўніцтву самастойнай вучэбна-пазнавальнай, навукова-даследчай і прафесійнапрактычнай дзейнасцю студэнтаў.ы. Істотнай асаблівасцю самастойнай работы з’яўляецца актыўная разумовая дзейнасць студэнтаў, іх імкненне выявіць свой разумовы ўзровень і стан духоўных здабыткаў у выкананні пэўных заданняў. Такім чынам студэнт становяцца суб’ектам пазнавальнай дзейнасці. Змест і формы самастойнай работы студэнтаў па кожнай дысцыпліне распрацоўваюцца супрацоўнікамі кафедры ў адпаведнасці з мэтамі і задачамі адукацыйнага стандарту. Матэрыял,

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

рэкамендаваны для самастойнага вывучэння, студэнты павінны атрымліваць ад выкладчыкаўна першых тыднях семестра, па зместу матэрыялу для самастойнай працы можа ўключаць тэарэтычныя ці практычныя заданні па пэўных тэмах, комплексы індывідуальных дамашніх кантрольных работ па тэмах і раздзелах дысцыпліны. Усе віды заданняў падзяляюцца: 1) калектыўнаясамастойная работа; 2) самастойная работа рэпрадуктыўнага характару; 3) самастойная работа творчага характару.

Кіруемая самастойная праца студэнтаў — гэта працяг вучэбнага працэсу, яго неад'емная частка. Таму яна, як і іншыя формы (лекцыі, практычныя заняткі, вучэбная практыка), адпаведным чынам плануецца, арганізоўваецца, накіроўваецца і кантралюецца.

Асноўнымі формамі далучэння студэнтаў да навукова-даследчай дзейнасці з'яўляюцца:

- удзел у выкананні навукова-даследчых праграм, што фінансуюцца з розных крыніц;
- праца ў студэнцкіх навукова-даследчых аб'яднаннях: навуковых гуртках (СНК), навукова-даследчых групах (СНДГ), навукова-даследчых лабараторыях (СНДЛ);
- удзел у працы навуковых канферэнцый, у конкурсах, выставах,
- навуковыя даследаванні пры выкананні лабараторных, курсавых і дыпломных работ, а таксама магістарскіх дысертацый;
- выкананне індывідуальных даследчых заданняў у рамках аўдыторных заняткаў і падчас вучэбных і вытворчых практык.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

3. ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

3.1. Тэматыка і методыка выканання практычных работ

Тэма 1. Уводзіны. Мэта, задачы курса. Прафесія “спецыяліст па сацыяльна-культурнай дзейнасці, выкладчык”

Пытанні для абмеркавання:

1. Якім чынам сацыякультурная сітуацыя ўплывае на характар і змест сацыяльна-культурнай дзейнасці.

2. Ці згодныя вы са сцвярджэннем, што феномены педагагічная дзейнасць і сацыяльна-культурная дзейнасць «старэйшыя» за гэтыя паняцці?

3. Дакажыце, што чалавечае жыццѐ немагчыма без феноменаў адпачынак, вольны час.

4. Якае месца займае сацыяльна-культурная дзейнасць у выхаванні і сістэме бесперапыннай адукацыі?

5. Чаму педагагічная дзейнасць ѐсць адна з істотных асноў чалавечага быцця? У чым яе ўніверсальны характар?

6. Чым адрозніваецца прафесійная дзейнасць спецыяліста па сацыяльна-культурнай дзейнасці ад непрафесійнай?

Пасля экскурсіі па аўдыторыях і кафедрах, у бібліятэку і чытальную залу падрыхтуйцеся да гульні ―Хто, дзе, што ѐсць ва ўніверсітэце?”:

*Куды бегчы студэнту ў інтэрнаце і каго пытацца, калі з раніцы тэмпература і дрэнна сябе адчуваеш?

інтэрнат № ___, пакой ____, Імя, Імя па бацьку ________________________

*Нумар тэлефона-факса _________________, забіраць у каб .________?

* У якіх выпадках студэнт можа напісаць у прафкам на матэрыяльную дапамогу (пералічыць) ______________________________________?

* Памер стыпендыі студэнта першакурсніка складае _______________ ?.

* Колькі каля БДУКМ дазволеных (спецыяльна абсталяваных) месцаў для смалення (курэння) і дзе яны знаходзяцца _____________________________?

* Якія дысцыплінарныя спагнанні за смаленне (курэнне) у неўстаноўленых месцах ___________?

* Аддзел кадраў для студэнтаў размешчаны ў кабінеце № __, у адным крыле будынка з (чым?___________________) на __ паверсе.

*Калі згублены нумарок з гардэроба, каб забраць верхнюю вопратку, трэба звяртацца да __________________________, у каб. __________?

*Гэтыя два бухгалтара працуюць са студэнтамі ў 228 каб., але адна з бюджэтнікамі, а другая з платнікамі, хто з кім?__________________ ___________________________ тэлефоны бухгалтэрыі ____________

* Чытальная зала бібліятэкі БДУКМ працуе штодня з 8.00 да 20.00 або па графіку пн-пт ____________, суб ___________, нядз ______?

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

* Нават ноччу можна адправіць факс, або правесці плацёж праз банк, якія знаходзяцца __________________?

* Нават калі прад'явіць дакумент (_________________) у электроннай бібліятэцы або інфармацыйным цэнтры студэнт не зможа працаваць без ___________?

* Напішыце хто з наменнікаў дэкана і спецыялістаў нашага факультэта адказвае за адпаведную працу:

________________ _______________ __________________________

выхаваўчая праца, вучэбная праца навуковая дзейнасць

* У нашага дэкана ______________ каб. № ___, а тэлефон _________?

* Лагістыкай аўдыторнай працы выкладчыкаў і студэнтаў займаецца ў нашым дэканаце дыспетчар__________________?

* Колькі ў БДУКМ прарэктараў жанчын _______ і мужчын _______?

* Калі ўзнікаюць праблемы з працай мультымедыйнага абсталявання ва аўдыторыі за лабарантам ТСН варта бегчы ў каб. № _____________?

* Колькі секцый і гурткоў працуе ў нашым універсітэце ____ і дзе яны працуюць ___________________________________?

* Тэлефон кафедры адрозніваецца ад тэлефона дэканата ФКіСКД толькі __ лічбамі (напішыце увесь тэлефон) ____________

* Уваход у інтэрнаты БДУКМ дазволены з ____, да _______, у іншы час неабходна ____________, падпісаная _______________________.

Бібліяграфічны спіс літаратуры:

Загинайлов, Ю. Н. Основы информационной безопасности: курс визуальных лекций [Электронный ресурс]: учеб.пособие / Ю.Н. Загинайлов. – М. ;Берлин : Директ-Медиа, 2015. – 105 с. – Режим доступа:http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=362895. – Дата доступа: 12.06.2019.

Казанцева, В. В. Функции и направления деятельности специалистов социально-культурной сферы [Электронный ресурс]/ В. В. Казанцева // Сиб. пед. журнал. – 2007. – № 7. – С. 168–174. – Режим доступа:http://cyberleninka.ru/article/n/ funktsii-i-napravleniya-deyatelnosti-spetsialistov-sotsialno-kulturnoy-sfery.– Дата доступа: 01.10.2021

Рогачѐва, О.В. История социально-культурной деятельности : учебное пособие / Рогачѐва О.В. – Минск : Вышэйшая школа, 2019. – 128 с.

*Романенко, Л. Е.*Социокультурная деятельность (прикладная культурология) : пособие для работников культуры / Л. Е. Романенко. – Минск : Издатель Владимир Сивчиков, 2019. – 139 с.

Социокультурная деятельность как средство воспитания личности : пособие для соц. педагогов и рук. учреждений образования / под общ. ред. В.Н.Наумчика. – Минск : Выш. шк., 2004. – 143 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 2. Спецыяльнасць "сацыяльна-культурная дзейнасць" у кантэксце сусветнай і айчыннай вучэбна-навуковай практыкі

Пытанні для абмеркавання:

1. Якія праблемы ў сацыяльна-культурнай сферы Вам вядомыя? Назавіце 3-5 праблем.

Ахарактарызуйце гэтыя праблемы. Якую сацыяльную групуў першую чаргу яны закранаюць?

2. Якія газеты і часопісы асвятляюць навуковы пошук і практычныя дасягненні ў сацыяльна-культурнай дзейнасці

(прывесці 2-3 прыкладу публікацый: аўтар, назва артыкула, часопіс (газета), год, нумар, старонкі, кароткі змест публікацыі).

3. Прааналізуйце сайт універсітэта (www.buk.by), на колькі яго структура і змест патрабуюць абнаўлення?

4. У якой форме здзяйсняецца самакіраванне ва ўніверсітэце? Ці можа кожны жадаючы студэнт прыняць у ім удзел?

Знайдзіце неабходную інфармацыю і прадстаўце яе прэзентацыі:

– Які ўклад уносяць выпускнікіўніверсітэта ў развіццѐ тэорыі і практыкі сацыяльна-культурнай дзейнасці? Прывядзіце прыклады.

– Па Інтарнет крыніцах: www.vak.ed.gov.ru (сайт ВАК РФ) і www.vak.gov.by (сайт ВАК РБ) выпісаць тэмы дысертацый, якія абараніліся па шыфру 13.00.05 у нашай краіне і за мяжой за апошнія 5 гадоў

Бібліяграфічны спіс літаратуры:

Наш цэнтр. Наша гісторыя. Наша будучыня : да 80-годдзя стварэння абласных цэнтраў народнай творчасці / Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур ; [склад.: Т. М. Яскевіч, Р. І. Вайцяхоўская ; рэдкал.: В. В. Антоненка (старш.) і інш.]. – Мінск : ІВЦ Мінфіна, 2019. – 307 с.

Паўлава, С. А. Уводзіны ў спецыяльнасць : метад. дапам. / С.А.Паўлава / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск : [б. в.], 2009. – 54, [1] с.

Ярошенко, Н.Н. Социально-культурная деятельность: парадигмы, методология, теория / Н.Н.Ярошенко ; Моск. гос. ун-ткультурыи искусств. – М. : МГУКИ, 2000. – 204 с.

Круглова, Т. Ю. Сущностная характеристика понятия «социально-культурная деятельность» [Электронный ресурс]/ Т. Ю. Круглова // Вестн. ОГУ. – 2005. – № 4. – С.146–149.–Режим доступа:http://vestnik.osu.ru/2005_4_1/27.pdf.– Дата доступа: 01.10.2021.

*Макаров, А. В.*Реализациякомпетентностного подхода в системах высшего образования: отечественный и зарубежный опыт : учебно-методическое пособие / А. В. Макаров, Ю. С. Перфильев, В. Т. Федин. – Минск : РИВШ, 2015. – 207 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 3. Установа сацыяльна-культурнай сферы як сацыяльны інстытут

3.1 Правесці аналіз работы сацыяльна-культурнай установы па наступным плане:

- Поўная назва ўстановы, яе адрас і зона абслугоўвання спажыўцоў культурных паслуг, імя кіраўніка ўстановы.
- Колькасная і якасная характарыстыка структурных падраздзяленняў установы, іх унутраныя і знешнія функцыі.
- Асноўныя віды культурных прадуктаў і паслуг установы. Колькасць і маштаб арганізаваных мерапрыемстваў на пэўны перыяд (месяц, год).
- Наяўнасць у структуры грамадска-самадзейных фарміраванняў. Удзел актыву і валанцѐраў у кіраванні і функцыянаванні ўстановы.
- Стан матэрыяльна-тэхнічнай базы ўстановы. Ўзровень камфорту і асяроддзя (асвятленне, колер, тэмпература паветра, вільготнасць, узровень шуму, экалагічнасць матэрыялаў, аб'ѐм і форма памяшканняў, мэбля і аксесуары, жывыя расліны, гігіена і г.д.) .
- Зручнасць транспартных камунікацый і падыходаў да ўстановы, планіроўка прылеглай тэрыторыі.
- Крыніцы фінансавання дзейнасці ўстановы. Дапамога ўстанове з боку спонсараў і мецэнатаў.
- Кадры ўстановы, іх структура і ступень стабільнасці: патрабаванні да спецыялістаў і наяўнасць вакантных месцаў; запатрабаванасць у маладых спецыялістах.
- Узровень заработнай платы штатных работнікаў установы.
- Асноўныя партнѐры па сумеснай дзейнасці ў горадзе, раѐне, вобласці, рэспубліцы. Міжнародныя сувязі ўстановы.
- Публікацыі аб дзейнасці ўстановы ў СМІ. Прамая і ўскосная рэклама.
- Ацэнка дзейнасці ўстановы ў цэлым.

3.2Правесці аналіз прагледжаных сацыяльна-культурных мерапрыемстваў па плану:

- Назва мерапрыемства, яго мэта, тэма, змест і форма правядзення.
- Месца і час правядзення, формы рэкламы і спосаб інфармавання масавай аўдыторыі.
- Характарыстыка аўдыторыі, для якой прызначана мерапрыемства (сацыяльна-дэмаграфічныя і псіхолага-педагагічныя характарыстыкі).
- Кампазіцыя праграмы мерапрыемства.
- Аўдыѐвізуальнае афармленне і суправаджэнне праграмы.
- Найбольш цікавыя эпізоды, іх характарыстыка.
- Насычанасць праграмы, разнастайнасць сродкаў ідэйна-эмацыйнага ўздзеяння .
- Роля вядучых ў праграме. Іх задачы, функцыі, імідж (гаворка, касцюм, манеры, абаянне і г.д.).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

- Характарыстыка паводзін аўдыторыі мерапрыемствы да, падчас і пасля праграмы. Ступень уздзеяння праграмы на аўдыторыю.
- Наяўнасць і ўдзел актыву, добраахвотнікаў – валанцѐраў у падрыхтоўцы праграмы.
- Метады і прыѐмы псіхолага-педагагічнага ўздзеяння на аўдыторыю. Выкарыстанне прызоў, падарункаў.
- Роля прафесійных работнікаў у праграме, іх функцыі і якасць выканання.
- Якасць працы дапаможных службаў установы (гардэроб, вахта, каса, буфет, туалет, ахова і інш.)
- Ацэнка ступені эфектыўнасці праведзенага мерапрыемства.

Бібліяграфічны спіс літаратуры:

Культурно-просветительская деятельность в учреждениях культуры XXI века[Электронный ресурс]: учеб.пособие / А. В. Каменец, А. И. Щербакова, Н. И. Ануфриева [и др.]. – Москва : РГСУ, 2020. – 112 с. – Режим доступа: https://e.lanbook.com/book/158513.– Дата доступа: 01.10.2021.

Социально-культурная деятельность учреждений культуры[Электронный ресурс]: учеб.-метод. пособие / сост. Е. В. Харьковская [и др.]. – Белгород : БГИИК, 2019. – 162 с. – Режим доступа: https://e.lanbook.com/book/153876. – Дата доступа: 01.10.2021.

Болотова, М.И. Организация семейного досуга в образовательной среде учреждения дополнительного образования детей / М.И.Болотова. – М. : Компания Спутник +, 2005. – 52 с.

Макарава,А.А. Клубныя ўстановы як суб’ект рэалізацыі прыярытэтаў дзяржаўнай культурнай палітыкі / А.А.Макарава// Весн. Беларус. дзярж. ун-та культуры. – 2003. – № 2. – С.89–95.

Тэма 4. Прафесійная кампетэнтнасць – аснова канкурэнтаздольнасці спецыяліста

Пытанні для абмеркавання:

1. Сучасны статус спецыяліста – арганізатара сацыяльна-культурнай дзейнасці.

2. Асноўныя ўласцівасці і якасці асобы спецыяліста сацыяльна-культурнай сферы.

3. Падрыхтоўка і перападрыхтоўка спецыялістаў па сацыяльна-культурнай дзейнасці.

4. Кваліфікацыйная характарыстыка спецыяліста як сукупнасць прафесійных патрабаванняў, ведаў, уменняў і навыкаў, што рэалізуюцца ў працэсе выканання прафесійных абавязкаў у сацыяльна-культурнай сферы.

5. Якія агульныя функцыі выконваюць педагог у розных адукацыйных установах і культарганізатар? Якія агульныя прафесійна-значныя якасці асобы важна мець для выканання гэтых функцый ?

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

6. Чым разняцца прафесіяграма і кампетэнтнасць? Якая структура прафесійнай кампетэнтнасці?

7. Якім чынам звязаны прафесійная кампетэнтнасць, прафесійнае майстэрства і культура спецыяліста?

8. Што ўяўляе сабой змест тэарэтычнай гатоўнасці спецыяліста сацыяльна-культурнай дзейнасці? Пералічыце ўменні, якія забяспечваюць тэарэтычную гатоўнасць?

9. Як спецыяліст па сацыяльна-культурнай дзейнасці, на вашу думку, можна развіваць свае камунікатыўныя здольнасці і ўменне самапрэзентацыі?

10. Прааналізуйце жыццѐвы шлях вядомых вам людзей. Што паслужыла вызначальным у іх прафесійным станаўленні: талент, выпадак або здольнасць да самавыхавання?

11. Чаму самаадукацыя і самаўдасканаленне спецыяліста з'яўляюцца гарантыяй канкурэнтаздольнасці? Выпішыце тыя ўменні, якіх вам не хапае для паспяховага навучання. Якім чынам можна іх набыць?

12. З выкарыстаннем прапанаванай выкладчыкам мультымедыйнай прэзентацыі, складзіце план дзеянняў на бліжэйшы год. Якія вынікі вы бы хацелі атрымаць па яго заканчэнні?

Праца над партфоліа «Сацыяльна-культурнай Дэбют» студэнта па дысцыпліне «Уводзіны ў спецыяльнасць»

Партфоліа «Сацыяльна-культурны дэбют» – гэта сукупнасць індывідуальных вучэбных дасягненняў, а так сама першы этап у падрыхтоўцы асабістага партфоліа на наступных курсах. Партфоліа па дысцыпліне ўяўляе сабой альтэрнатыўную форму ацэньвання вынікаў адукацыйнай дзейнасці.

Партфоліа студэнта дазваляе вырашыць шэраг задач:

1) прасачыць дынаміку прафесійнага станаўлення кожнага студэнта;

2) даць рознабаковую аб'ектыўную характарыстыку гатоўнасці да прафесійнай дзейнасці кожнага студэнта;

3) забяспечыць фарміраванне ў будучых спецыялістаў уменняў самапраектавання прафесійнага станаўлення на аснове адэкватнага ўспрымання і ацэнкі сваіх вартасцей і недахопаў;

4) забяспечыць педагагічную падтрымку і аказанне дапамогі ў выбары напрамкаў самаразвіцця, актывізацыі асобасных сіл і здольнасцей студэнта ў выбары траекторый самаразвіцця і дасягненні мэты;

5) ацаніць адукацыйныя, прафесійныя і асабістыя дасягненні студэнта.

Структура партфоліа «Сацыяльна-культурны дэбют» уключае тры раздзелы (варыянт афармлення партфоліа прадстаўлены ў дадатку 1).

Раздзел 1. Рэзюмэ змяшчае матэрыялы індывідуальнага партрэта і апісанне профілю, да якога студэнт сябе плануе рыхтаваць. Падраздзелы «Рэзюмэ»:

ЗНАЁМЦЕСЯ – ГЭТА Я (Прозвішча, імя, нейкія асабістыя дадзеныя, якія вас характарызуюць)

ДЗЕ ВУЧУСЯ (што скончыў, у якім годзе, дзе вучыцеся).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ШТО РАБЛЮ (чым займаецеся, акрамя асноўнай вучобы, уключаючы самаадукацыю, у якіх мерапрыемствах універсітэта, горада прымаеце ўдзел)

МОЁ КРЭДА (ваш жыццёвы / прафесійны прынцып, які выступае кіраўніцтвам да вашай дзейнасці, ваша жыццёвая філасофія)

*Раздзел 2. «Мой сацыяльна-культурны партрэт»*уключае матэрыялы дыягностыкі і самадыягностыкі па асноўных прафесійна-значных якасцях асобы спецыяліста сацыяльна-культурнай дзейнасці ў адпаведнасці з патрабаваннямі.

Раздзел 3. «Метадычная скарбонка» (магчыма ў выглядзе сшытку) змяшчае аўтарскія матэрыялы па выніках вывучэння дысцыпліны: слоўнік, вынікі самастойных работ, матэрыялы дакладаў, паведамленняў, творчых прац. Вынікам вывучэння дысцыпліны з'яўляецца абарона свайго партфоліа ўсімі студэнтамі.

Бібліяграфічны спіс літаратуры:

Казанцева, В. В. Функции и направления деятельности специалистов социально-культурной сферы [Электронный ресурс]/ В. В. Казанцева // Сиб. пед. журнал. – 2007. – № 7. – С. 168–174. – Режим доступа:http://cyberleninka.ru/article/n/ funktsii-i-napravleniya-deyatelnosti-spetsialistov-sotsialno-kulturnoy-sfery.– Дата доступа: 01.10.2021

Болотова, М.И. Организация семейного досуга в образовательной среде учреждения дополнительного образования детей / М.И.Болотова. – М. : Компания Спутник +, 2005. – 52 с.

Гендина, Н. И. Информационное образование и информационная культура как фактор безопасности личности в глобальном информационном обществе: возможности образовательных организаций и библиотек : монография / Н. И. Гендина. – Москва : Литера, 2016. – 391 с.

Ершова, О. В. Теория и методика пластико-хореографической подготовки будущих специалистов социально-культурной деятельности в вузе культуры и искусств : монография / О. В. Ершова. – Санкт-Петербург ; Москва ; Краснодар : Лань : Планета музыки, 2021. – 233, [2] с.

Тэма 5. Сацыяльна-культурная дзейнасць і навука. Сучасныя тэндэнцыі развіцця сацыяльна-культурнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь

5.1 З апорай на матэрыялы сродкаў масавай інфармацыі прывесці прыклады рэалізацыі напрамкаў дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры (артыкул 8. Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб Культуры (20 ліпеня 2016 г.).

Напрамкамі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры з'яўляюцца:

- захаванне,развіццё,распаўсюджваннеі(або)папулярызацыябеларускай нацыянальнай культуры і мовы;
- забеспячэнне правоў і свабод, абарона законных інтарэсаў грамадзян у сферы культуры;
- забеспячэнне аховы гісторыка-культурнай і археалагічнай спадчыны;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

- стварэнне дзяржаўных арганізацый культуры і садзейнічанне развіццю іх матэрыяльна-тэхнічнай базы;
- стварэнне ўмоў для супрацоўніцтва ў сферы культуры дзяржаўных органаў з камерцыйнымі арганізацыямі і індывідуальнымі прадпрымальнікамі;
- стварэнне ўмоў для развіцця юрыдычных асоб усіх форм уласнасці, якія ажыццяўляюць культурную дзейнасць, аказанне ім падтрымкі ў рэалізацыі культурных праектаў на конкурснай аснове;
- стварэнне ўмоў для прыцягнення сродкаў спонсараў і мецэнатаў культуры, іншых юрыдычных асоб і грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрымальнікаў, для фінансавання культуры;
- распрацоўка і рэалізацыя дзяржаўных і іншых праграм, накіраваных на захаванне, развіццѐ, распаўсюджванне і (або) папулярызацыю культуры;
- рэалізацыя дзяржаўных мінімальных сацыяльных стандартаў у сферы культуры;
- стварэнне ўмоў для эстэтычнага выхавання грамадзян;
- абарона грамадскай маралі, прадухіленне прапаганды парнаграфіі, насілля і жорсткасці;
- арганізацыя, правядзенне і падтрымка фундаментальных і прыкладных навуковых даследаванняў і распрацовак у сферы культуры, аказанне метадычнай дапамогі па ажыццяўленні культурнай дзейнасці арганізацыям культуры і іншым суб’ектам культурнай дзейнасці;
- забеспячэнне развіцця культуры ў сельскай мясцовасці, у тым ліку шляхам рацыянальнага і аптымальнага размяшчэння арганізацый культуры з улікам асаблівасцей развіцця асобных рэгіѐнаў і галін вытворчасці, стварэння арганізацый культуры змешанага тыпу, выкарыстання форм абслугоўвання па-за месцам знаходжання арганізацый культуры, іншых юрыдычных асоб, падраздзяленні якіх ажыццяўляюць культурную дзейнасць (далей – нестацыянарныя формы абслугоўвання);
- стварэнне аб’ектаў культурнай інфраструктуры;
- садзейнічанне інфарматызацыі сферы культуры;
- падтрымка таленавітай моладзі і стварэнне ўмоў для яе плѐннай дзейнасці;
- заахвочванне работнікаў культуры, творчых работнікаў, арганізацый культуры, спонсараў і мецэнатаў культуры, іншых юрыдычных асоб і грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрымальнікаў, якія ўнеслі значны ўклад у захаванне, развіццѐ, распаўсюджванне і (або) папулярызацыю культуры;
- сацыяльная абарона работнікаў культуры і творчых работнікаў;
- садзейнічанне міжнароднаму супрацоўніцтву ў сферы культуры;
- забеспячэнне агульнадаступнасці культурнай дзейнасці і культурных даброт, садзейнічанне павышэнню іх якасці;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

- забеспячэнне асобным катэгорыям грамадзян у адпаведнасці з гэтым Кодэксам і іншымі заканадаўчымі актамі доступу да культурных даброт на льготных умовах, у тым ліку бясплатна;
- стварэнне ўмоў інвалідам і іншым фізічна аслабленым асобам для доступу і карыстання паслугамі арганізацый культуры, падраздзяленняў юрыдычных асоб, якія ажыццяўляюць культурную дзейнасць, у тым ліку доступу да інфармацыйна-камунікацыйных рэсурсаў;
- спрыяннестварэнню,распаўсюджваннюі(або)папулярызацыісуб’ектамі культурнай дзейнасці культурных каштоўнасцей, арганізацыі і правядзенню культурных мерапрыемстваў, рэалізацыі культурных праектаў, у тым ліку шляхам размяшчэння сацыяльна-творчых заказаў і фінансавання дзяржаўных і іншых праграм, накіраваных на захаванне, развіццѐ, распаўсюджванне і (або) папулярызацыю культуры;
- стварэнне ўмоў для адраджэння, захавання і развіцця нацыянальных культурных традыцый, у тым ліку традыцый народных мастацкіх рамѐстваў, заахвочванне юрыдычных асоб, грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрымальнікаў, да культурнай дзейнасці;
- садзейнічанне правядзенню экспертыз, іншых форм аб’ектыўнай і незалежнай ацэнкі вынікаў творчай дзейнасці, а таксама развіццю літаратурнай і мастацкай крытыкі;
- фарміраванне і развіццѐ канкурэнтнага культурнага асяроддзя;
- стварэнне дзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі, якія спецыялізуюцца на асвятленні культурнага жыцця ў Рэспубліцы Беларусь і замежных краінах, стымуляванне публікацый або паведамленняў аб культурным жыцці ў сродках масавай інфармацыі;
- стымуляванне выдання твораў мастацкай літаратуры, якія маюць значэнне для захавання, развіцця, распаўсюджвання і (або) папулярызацыі беларускай нацыянальнай культуры і мовы (творы літаратуры нацыянальнай тэматыкі, для дзяцей і юнацтва, класічныя творы мастацкай літаратуры і іншыя творы);
- рэгуляванне ўвозу і (або) вывазу культурных каштоўнасцей, недапушчэнне без законных падстаў вывазу з Рэспублікі Беларусь культурных каштоўнасцей і незаконнай перадачы права ўласнасці на іх, прыняцце мер па вяртанні ў Рэспубліку Беларусь культурных каштоўнасцей, якія без законных падстаў вывезены з яе тэрыторыі або не вернуты ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку;
- падрыхтоўка, павышэнне кваліфікацыі і перападрыхтоўка работнікаў культуры, педагагічных работнікаў устаноў адукацыі ў сферы культуры;
- іншыя напрамкі дзяржаўнай палітыкі.

5.2 Правесці рэфератыўная агляд навуковых артыкулаў і перыядычных выданняў па тэме.

Мэта рэфератыўная агляду – фарміраванне сістэмы навыкаў працы студэнта са спецыялізаванымі перыядычнымі выданнямі і электроннымі рэсурсамі, якія з'яўляюцца крыніцамі актуальнай інфармацыі па вывучаемай

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

тэме. Выкананне рэфератыўных аглядаў патрабуе выкарыстанне перыядычных выданняў, а таксама аналітычных артыкулаў, апублікаваных на інтэрнэт-сайтах, якія асвятляюць тэарэтычныя і практычныя праблемы, пытанні айчыннага і замежнага вопыту. Задачы рэфератыўная агляду складаюцца ў развіцці і замацаванні наступных навыкаў:

1) ажыццяўленне самастойнага пошуку статыстычнага і аналітычнага матэрыялу па тэме;

2) абагульненне матэрыялаў спецыялізаваных перыядычных выданняў;

3) фармуляванне аргументаваных высноў па рэферыруемым матэрыяле;

4) унясенне ўласных прапаноў па тэме.

Структура і змест рэфератыўная агляду.

Рэфератыўная агляд па тэме выконваецца, як правіла, па перыядычным выданням і матэрыялах з спецыялізаваных інтэрнэт-сайтаў за апошнія 1-2 гады. Па кожным артыкуле афармляецца рэфератыўная даведка па наступным плане:

1. Аўтар (імя па бацьку), звесткі пра аўтара (месца працы, пасада, вучоная ступень).
2. Назва артыкула або матэрыялу.
3. Праблема, якую разгледзеў аўтар у артыкуле.
4. Актуальнасць праблемы.
5. Змест праблемы.
6. Якое рашэнне праблемы прапануе аўтар.
7. Прагназуемыя аўтарам вынікі.
8. Выхадныя дадзеныя крыніцы (перыядычнае выданне: назва, год, месяц, старонкі / адрас электроннага рэсурсу).
9. Стаўленне студэнта да прапановы аўтара.

Аб'ём даведкі па адным артыкуле з дакладным указаннем назвы артыкула і крыніцы складае 1-2 старонкі.

5.3 Пазнаёміцца з раздзеламі “Рэпазіторый” і “Выданні БДУКМ” на афіцыйным сайце ўніверсітэта.

5.4 Прадумаць аргументы на карысць выкарыстання сусветнай электроннай сеткі для сістэматычнага збору даных і правядзення даследаванняў.

5.5 Прадставіць кароткі агляд спецыялізаваных Internet-сэрвісаў: сайтаў базавых акадэмічных структур; сайтаў навукова-даследчых і аналітычных арганізацый, якія займаюцца сацыяльна-культурнай дзейнасцю; сайтаў прафесійных часопісаў.

Бібліяграфічны спіс літаратуры:

Кузнецов, И. Н. Основы научных исследований [Электронный ресурс]: учеб.пособие : [16+] / И.Н.Кузнецов. – 5-е изд., перераб. – М. : Дашков и К°, 2020. – 282 с. –Режимдоступа:

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=573392. – Дата доступа: 01.10.2021.

*Романенко, Л. Е.*Социокультурная деятельность (прикладная культурология) : пособие для работников культуры / Л. Е. Романенко. – Минск : Издатель Владимир Сивчиков, 2019. – 139 с.

Фалеева, Л. В. Организация процесса формирования культуры самоорганизации студентов бакалавриата [Электронный ресурс] / Л. В. Фалеева // Совр. проблемы науки и образования. – 2013. – № 1. – С. 201. –

Гендина, Н. И. Информационное образование и информационная культура как фактор безопасности личности в глобальном информационном обществе: возможности образовательных организаций и библиотек : монография / Н. И. Гендина. – Москва : Литера, 2016. – 391 с.

*Макаров, А. В.*Реализациякомпетентностного подхода в системах высшего образования: отечественный и зарубежный опыт : учебно-методическое пособие / А. В. Макаров, Ю. С. Перфильев, В. Т. Федин. – Минск : РИВШ, 2015. – 207 с.

*Суминова, Т. Н.*Арт-менеджмент: теория и практика : учебник для студентов высших учебных заведений сферы культуры и / Т. Н. Суминова. – Москва : Академический проект, 2020. – 655 с.

Ярошенко, Н.Н. Социально-культурная деятельность: парадигмы, методология, теория / Н.Н.Ярошенко ; Моск. гос. ун-ткультурыи искусств. – М. : МГУКИ, 2000. – 204 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 6. Арганізацыя вучэбнай, навукова-даследчай, самастойнай працы студэнтаў

6.1 На падставе прадстаўленага ніжэй тэкста скласці праграму самаўдасканалення (індывідуальны адукацыйны маршрут)

«Ты – тое, што ўяўляеш ты сабою», – пісаў вялікі Ёган Вольфганг Гѐтэ. На самай справе, ад нас саміх залежыць, якія мы. Для кожнага чалавека надыходзіць момант, калі ѐн становіцца здольным актыўна фармаваць самога сябе. Французскі філосаф Мішэль Мантэнь з гэтай нагоды пісаў: «Вось ужо некалькі гадоў, як усе мае думкі скіраваны на мяне самога, як я вывучаю і правяраю толькі сябе, а калі я вывучаю што-небудзь іншае, то толькі для таго, каб нечакана ў якойсці момант прыкласці гэта да сябе ці, дакладней, укласці ў сябе». Гэты складаны працэс пабудовы самога сябе пачынаецца з дзяцінства, але ўсвядомленым становіцца ў юнацтве і называецца самаразвіццѐм і самаўдасканаленнем. Незадаволенасць сабой спараджае дзеянні па самаўдасканалення. Спачатку – гэта жаданне ўмець рабіць тое ж, што і астатнія аднагодкі. Напрыклад, умець катацца на ровары, падцягвацца на турніку і да таго падобнае. Гэтыя дзеянні не маюць вялікага значэння для развіцця асобы. Але вось вы захацелі быць такім жа смелым, як ваш сябар, ці вы хочаце стаць такім жа высокапрафесійным педагогам, як ваш любімы настаўнік, і тады давядзецца навучыцца працаваць над сабой, асвойваць тэхналогію фарміравання прафесіянала і спецыяліста.

Для будучага спецыяліста працэс самаўдасканалення цесна звязаны з самавызначэннем у будучай прафесіі. Паспяховасць прафесійнай дзейнасці шмат у чым залежыць ад умення і здольнасці спецыяліста мабілізаваць свае намаганні на сістэматычную разумовую працу, рацыянальна будаваць сваю дзейнасць, пераадольваць цяжкасці падчас падрыхтоўкі мерапрыемстваў, здымаць псіхічныя перагрузкі, кіраваць сваім эмацыйным станам. Гэтыя якасці не даюцца ад нараджэння або ў выглядзе дадатку да дыплома, яны – вынік працы над сабой. У нашы дні, калі ўзрастае значэнне самадысцыпліны і самакіравання, калі жыццёвы поспех усё больш залежыць ад самастойнасці, умення выкарыстоўваць свае ўнутраныя рэзервы, максімальна развіваць здольнасці праяўляць творчую актыўнасць, гэтая праца набывае асаблівую актуальнасць. У педагогіцы такая праца над сабой, па стварэнні сябе як цікавай і неардынарнай асобы, носіць назву станаўленне, самаўдасканаленне і саморазвіццё і ажыццяўляецца на аснове самапазнання, самавыхавання і самаадукацыі. Самавыхаванне – гэта свядомая і планамерная праца над сабой, накіраваная на фарміраванне такіх уласцівасцяў асобы, якія адказваюць патрабаванням грамадства і асабістай праграме развіцця. Самавыхаванне дэтэрмінавана знешнімі абставінамі жыцця, выхаваннем і ўнутранай патрэбай асобы і служыць стымулам далейшага самаўдасканалення. Самаўдасканаленне – гэта свядамыя дзейнасць, накіраваная на як мага больш поўную рэалізацыю чалавекам сябе як асобы. У працэсе самаўдасканалення актывізуюцца механізмы самарэгуляцыі, самасвядамасці, фармуецца крытычнае мысленне, гатоўнасць да самавыяўлення, самараскрыцця. Працэс самавыхавання і самаўдасканалення грунтуецца на адэкватнай самаацэнцы. Вынікам пастаяннага самаўдасканалення з'яўляецца станаўленне асобы.

Студэнцкія гады – самы спрыяльны час для працы над сабой, для фарміравання сябе як асобы, для самавыяўлення і самарэалізацыі. Засваенне вялізнага пласта ведаў, набыццё новых уменняў і навыкаў, авалоданне прафесіяй з’яўляюцца магутным сродкам фарміравання чалавека як суб’екта сваёй жыццядзейнасці, як гаспадара свайго лёсу, творцы самога сябе. Навучыцца кіраваць працэсам самавыхавання і самаўдасканалення можна, калі асвоіць пэўны алгарытм дзеянняў, якія ўяўляюць сабой паслядоўнасць псіхалагічных актаў, якія прыводзяць да поспеху. У педагогіцы і тэорыі сацыяльна-культурнай дзейнасці такі алгарытм завуць тэхналогіяй. Апісаная ніжэй тэхналогія самаразвіцця грунтуецца на сутнасці дзейнасці ў цэлым і ўключае шэраг устойлівых кампанентаў, якія ўласцівы любой чалавечай дзейнасці.

Першым крокам, або звяном, у тэхналогіі самаразвіцця з'яўляецца самааналіз, які называецца рэфлексіяй. Ад якасці самааналізу залежыць поспех усёй тэхналогіі самаразвіцця. Рэфлексія – гэта аналіз уласных дзеянняў і станаў. Рэфлексія дапамагае прааналізаваць свае недахопы і, чым больш кампетэнтны чалавек, тым дакладней ён выявіць прычыны цяжкасцяў і правільна паставіць перад сабой мэту самаўдасканалення.

Найбольш актуальныя для першакурснікаў праблемы звязаны з

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

адсутнасцю навыку ў самакіраванні і самаарганізацыі: няўменні арганізавац сябе ў новых умовах універсітэцкага навучання, прымусіць сябе рэгулярна рыхтавацца да заняткаў, няўменні перамагчы сваю ляноту, выконваць рэжым дня. Яшчэ адно кола праблем звязана з усведамленнем цяжкасцяў у зносінах з людзьмі, у адносінах з аднагодкамі: няўменне сказаць «не» і залежнасць ад чужой волі; няўменне адэкватна рэагаваць на грубасць і бестактоўнасць партнѐраў па зносінам; імкненне падпарадкаваць сваѐй волі; бескампраміснасць у адносінах да сяброў. Трэці круг праблем асабліва складаны для пераадолення, бо звязаны яны з недахопамі асобаснага развіцця, напрыклад, няўменне стрымліваць «паток слоў» у нязручныя моманты; сарамлівасць і няўпэўненасць у сабе т.п. Апошніх праблем аказваецца больш, чым трэба, сярод іх і такія, якія наогул ~~–не~~ паддаюцца змене”, напрыклад, «занудлівасць», нястрыманасць і зусім безнадзейная легкадумнасць.

Магчымыя прычыны цяжкасцяў

1. Не сфармаваныя навыкі разумовай працы.

2. Навучальны матэрыял у школе «даваўся» занадта лѐгка і не даводзілася прымушаць сябе вучыцца сістэматычна.

3. Не цікавы прадмет, які вывучаецца на дадзеным аддзяленні як асноўны.

4. Лянота з’яўляецца рысай характару.

5. Паступіў (а) ва ўніверсітэт не па жаданні, а па неабходнасці і жаданні бацькоў.

6. Не развітая сіла волі, няўменне прымусіць сябе займацца.

7. Адсутнасць матывацыі.

8. Высільванне нервовай сістэмы.

9. Адсутнасць вопыту зносін.

10. Празмерная даверлівасць да людзей.

11. Грубасць і непавага да іншых людзей.

12. Асаблівасці тэмпераменту.

13. Неразвітыя камунікатыўныя ўменні.

Наступным крокам самавыхавання з’яўляецца фармуліраванне мэтаў самаразвіцця. Гэта вельмі адказны крок у працэсе прафесійнага самавыхавання, бо ад выбару мэты залежыць эфектыўнасць такой працы. Чым шырэй і больш значная мэта, тым дакладней яна зможа стаць перспектывай у жыцці чалавека. Так, мэта «жыць не па хлусні» (А. І. Салжаніцын), стаць выдатным спецыялістам сваѐй справы, прынесці як мага больш карысці людзям выступае як жыццѐвая перспектыва. Яе немагчыма рэалізаваць за кароткі час, але да яе чалавек павінен імкнуцца ўсѐ жыццѐ. Такія мэты-перспектывы павінны ўвасабляцца ў жыццѐ праз дасягненне рабочых мэтаў – канкрэтных мэтаў і задач, якіх можна дасягнуць за кароткі тэрмін. Рабочая мэта з’яўляецца вынікам працэсу рэфлексіі, яна вельмі пэўная і асобасна значная. Калі мэта сфармулявана правільна, то чалавек імкнецца да яе дасягнення, бо толькі ў гэтым выпадку здымаецца незадаволенасць сабой і дасягаецца душэўную раўнавагу. Аднак аднаго

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

жадання змяніць сябе бывае недастаткова, і таму пасля вылучэння мэтаў асобаснага самаразвіцця вельмі важна намеціць праграму самавыхавання і выбраць метады яе ажыцця́ўлення.

Праграма самаразвіцця будучага спецыяліста – гэта пералік усвядомленых і асобасна значных дзеянняў (правілаў), накіраваных на дасягненне канкрэтных мэтаў самавыхавання з улікам патрабаванняў прафесіі да чалавека. Гэта працэс самапраграмавання асобы і ѐн уяўляе сабой рэалізацыю ўласнага прагнозу аб магчымым самаўдасканаленні. Аднак праграма не будзе ажыццѐўлена без гатоўнасці чалавека да самавыхавання і самаразвіцця, без унутранага падахвочвання да змены сябе. Гэта прычына ў псіхалогіі атрымала назву «матываў». Матыў – гэта пабуджэнне да дзейнасці, звязанае з задавальненнем патрэбы чалавека, гэта сукупнасць унутраных ці знешніх умоў, якія выклікаюць актыўнасць чалавека і якія вызначаюць яго накіраванасць. Самаматывацыя – працэс складаны і дыяпазон яго варыянтаў велізарны. Адны абяцаюць сабе купіць любімую рэч ці салодкае, пагражаюць пазбавіць сябе якога-небудзь задавальнення, калі не выканаюць намечаныя правілы паводзін, іншыя – загадзя паведамляюць сябрам ці бацькам, што яны збіраюцца змяніць у сабе, і выконваюць абяцанне, так як шляху назад ужо няма. Да метадаў самакіравання адносяць: самапераканане, самаўнушэнне, самакантроль, самазагад, аўтагенная трэніроўка. На пачатковым этапе засваення тэхналогіі самаўдасканалення найбольш дзейсны метад з'яўляецца метад самапераканання, сутнасць яго ў стварэнні прыцягальных мэтаў, маляванні ў сваім уяўленні перспектыў самаразвіцця, будучых поспехаў. Адначасова з гэтым метадам можна выкарыстоўваць самаўнушэнне, накіраванае на самарэгуляцыю (кіраванне псіхічнымі працэсамі). Самаўнушэнне дасягаецца шляхам славесных інструкцый, разумовага прайгравання пэўных сітуацый, звязаных з дасягненнем пастаўленых мэтаў.Эмацыйна больш насычаным з'яўляецца метад самазагаду– валявое намаганне, якое прадугледжвае рэалізацыю ўсіх душэўных сіл чалавека ў экстрэмальных або складаных сітуацыях, як правіла, вельмі значных для чалавека.

Асаблівым метадам самаўдасканалення з'яўляецца метад самакантролю, які выступае адначасова і сродкам валявой рэгуляцыі ўсяго працэсу самавыхавання. Самакантроль – гэта ўсведамленне і ацэнка суб'ектам уласных дзеянняў, псіхічных працэсаў і станаў, вынікаў самаразвіцця. Вынікам самакантролю з'яўляецца карэкцыя праграмы па самавыхаванні. Вынікам работы па самавыхаванні і самаразвіцці з'яўляюцца пазітыўныя змены ў асобе і паспяховае засваенне вучэбнай дзейнасці, што праяўляецца ў паляпшэнні якасці дзейнасці, ва ўсведамленні сваіх поспехаў. Чым вышэй канкрэтныя вынікі дзейнасці (балы ў заліковай кніжцы, пахвала педагогаў, ацэнка сакурснікаў), тым мацней патрэба ў далейшым самаразвіцці. Не менш значным для фарміравання патрэбнасці ў самаразвіцці з'яўляецца ўсведамленне зменаў, якія адбыліся ў сабе. Больш за ўсѐ прыкметны змены ў культурнай і інтэлектуальнай сферы чалавека.

У працэсе авалодання прафесійнай дзейнасцю кожны чалавек ідзе

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

сваім шляхам, які грунтуецца на індывідуальных асаблівасцях. Гэты шлях паступова афармляецца ў індывідуальны стыль дзейнасці.

Індывідуальны стыль вучэбнай дзейнасці ў значнай ступені залежыць ад тыпалагічных уласцівасцяў. Кожны чалавек займаецца па-свойму, так, як ѐн прывык або як у яго лепш атрымліваецца. Аднак ѐсць некаторыя агульныя рэкамендацыі, якія дапамагаюць маладому чалавеку адаптавацца да сістэмы навучання ва ўніверсітэце. Галоўнай умовай паспяховага навучання ў УВА з’яўляецца сістэматычная падрыхтоўка да заняткаў. Гэта не так ужо складана, але шмат дае: поспех, упэўненасць у сабе, рацыянальнае размеркаванне свайго часу, спакойны псіхалагічны стан падчас сесіі, пастаянны асобасны рост. Але нават пры выкананні гэтага галоўнага правіла паспяховай вучобы ў УВА неабходна ведаць некаторыя асаблівасці мыслення і памяці, каб выкарыстоўваць іх для рацыянальнага пабудовы разумовай дзейнасці. Адным са сродкаў самаўдасканалення з'яўляецца пастаяннае папаўненне сваіх ведаў, гэта значыць самаадукацыя. Гэты працэс уключае ў сябе чытанне разнастайных навуковых, мастацкіх кніг, кніг пра культуру і мастацтва, працу з даведачнай літаратурай. Самаадукацыя можна разглядаць як стварэнне свайго вобразу. Пры гэтым самаадукацыю кожны разумее па-свойму: адны імкнуцца даведацца як мага больш пра ўсѐ; іншыя аддаюць перавагу як мага больш ведаць у вузкай галіне, звязанай, як правіла, з прафесійнай дзейнасцю. З пункту гледжання ўсебаковага развіцця мэтазгодна спалучаць агульную адукаванасць з цікавасцю да асобнай галіны ведаў. У самаадукацыі вялікае значэнне мае таксама гігіена і культура разумовай працы.

6.2 Дамалюйце “партрэт спецыяліста СКД, выкладчыка”

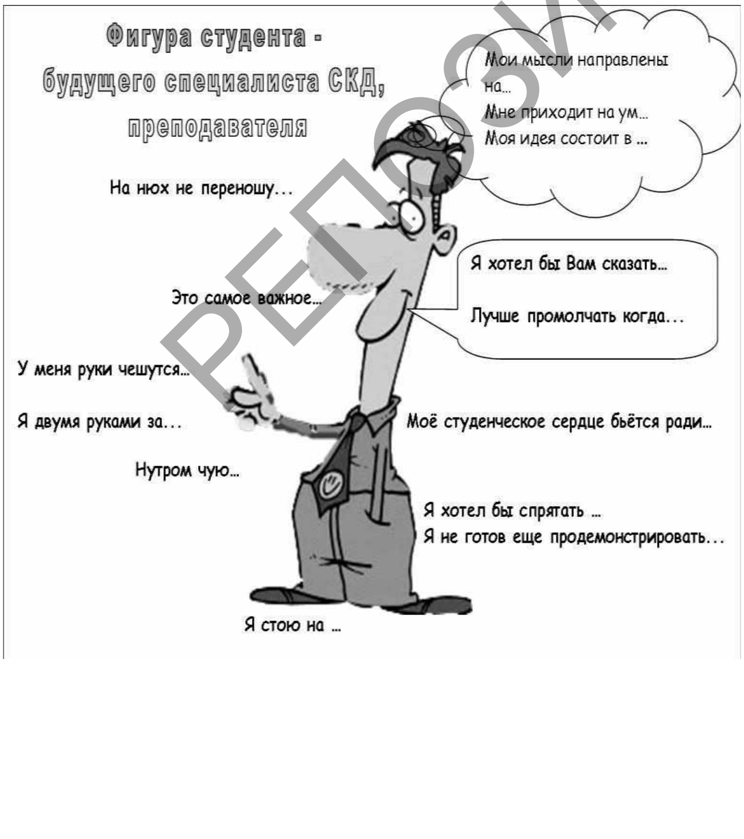

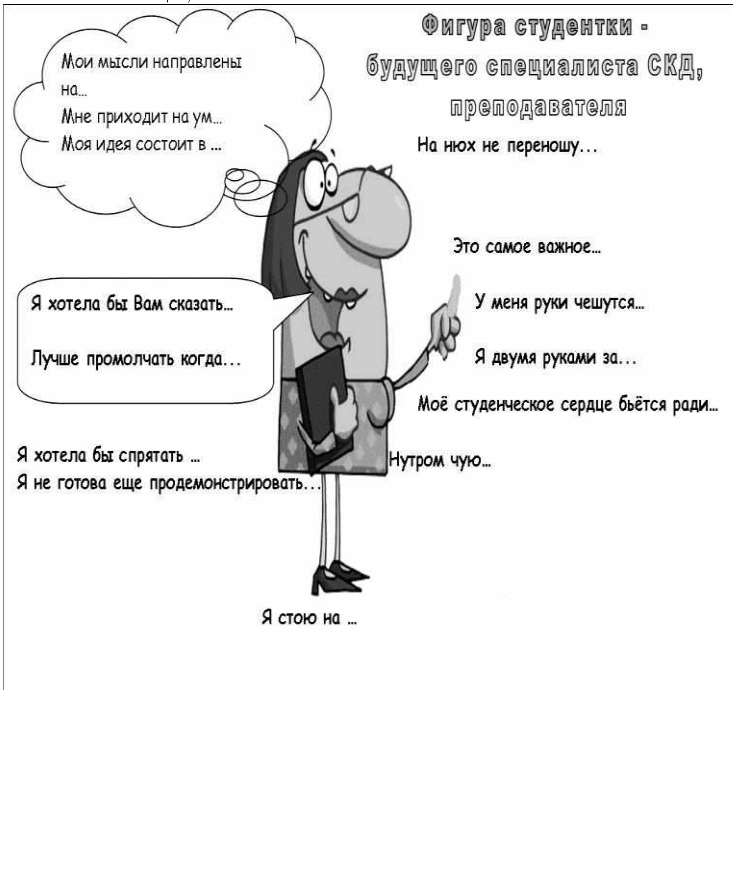

РЭПАЗІТОРЫЙ БГУКІ

Бібліяграфічны спіс літаратуры:

Беларусы. Т. 6. Грамадскія традыцыі / В. Ф. Бацяеў [іінш.]; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі ; рэдкал.: В.М.Бялявіна, М.Ф.Піліпенка, І.У.Чаквін. – Мінск : Беларус. навука, 2002. – 605, [1] с. : іл.

*Воронцов, Г. А.*Труд студента: ступени успеха на пути к диплому : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / Г. А. Воронцов. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : ИНФРА-М, 2019. – 255, [1] с.

Паўлава, С. А. Уводзіны ў спецыяльнасць : метад. дапам. / С.А.Паўлава / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск : [б. в.], 2009. – 54, [1] с.

Петренко, Е. С. Современные инструменты тайм-менеджмента=Moderntime-managementtools : учебное пособие : [16+] / Е.С. Петренко, Л.В. Шабалтина, А.В. Варламов. – Москва : Креативная экономика, 2019. – 86 с. : ил. – Режим доступа: https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=599621. – Дата доступа: 29.06.2021.

*Почебут, Л. Г.*Социальнаяпсихология : [учебник для вузов] / Л. Г. Почебут. – Санкт-Петербург [и др.] : Питер, 2017. – 399 с.

Розанова, Н. М. Научно-исследовательская работа студента : учебно-практическое пособие / Н. М. Розанова. – Москва :Кнорус, 2016. – 254, [1] с.

Рогачѐва, О.В. История социально-культурной деятельности : учебное пособие / Рогачѐва О.В. – Минск : Вышэйшая школа, 2019. – 128 с.

Фалеева, Л. В. Организация процесса формирования культуры самоорганизации студентов бакалавриата [Электронный ресурс] / Л. В. Фалеева // Совр. проблемы науки и образования. – 2013. – № 1. – С. 201. – Режим доступа:http://cyberleninka.ru/ article/n/organizatsiya-protsessa-formirovaniya-kultury-samoorganizatsii-studentov-bakalavriata.– Дата доступа: 01.10.2021.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

4. РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ

Для выяўлення ўзроўню вучэбных дасягненняў у якасці дыягнастычнага інструментарыя выкарыстоўваецца наступныя працы студэнтаў:

- вусныя апытанні і праца над міні-праектамі на практычных занятках;
- прадстаўленыя вынікі самастойнай працы;
- падрыхтаваныя прэзентацыі;
- вусныя адказы на практычных занятках;
- вынікі ўдзела ў гульнях і тэстах;
- састаўленае партфоліа;
- напісаныя эсэ па тэмах дысцыпліны.

4.1. Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў прадугледжвае работу з навуковай і вучэбна-метадычнай літаратурай, вывучэнне студэнтамі асобных пытанняў дысцыпліны, падрыхтоўку да семінарскіх заняткаў і заліку. Самастойная работа выконваецца ў рэкамендаванай форме па тэмах, якія прыведзены ніжэй.

Самастойная праца мае на мэце замацаваць, паглыбіць і пашырыць веды, атрыманыя студэнтамі ў ходзе аўдыторных заняткаў, а таксама сфарміраваць навыкі працы з навуковай, вучэбнай і вучэбна-метадычнай літаратурай, развіваць творчае, прадуктыўнае мысленне студэнтаў, іх крэатыўныя якасці. Асноўнымі формамі самастойнай працы з'яўляюцца: вывучэнне асноўнай і дадатковай літаратуры (запаўненне партфоліа); рэфератыўны агляд спецыяльнай літаратуры; напісанне эсэ; самастойная падрыхтоўка да практычных заняткаў; самастойнае вывучэнне вучэбнага матэрыялу.

4.2. Змест і формы прадстаўлення самастойнай работы студэнтаў

Тэма	Прадстаўленне
Тэма 2. Спецыяльнасць «сацыяльна-культурная дзейнасць» у кантэксце сусветнай і айчыннай вучэбна-навуковай практыкі. Неабходна прааналізаваць сайт універсітэта (з абавязковым праглядам старонкі кафедры) і падрыхтавацца да гульні ―Хто, дзе і што ѐсць ва ўніверсітэце?"	Пісьмовы аналіз / вусны адказ; удзел у гульні
Тэма 3. Установа сацыяльна-культурнай сферы як сацыяльны інстытут. Неабходна прааналізаваць дзейнасць	Прэзентацыя, запаўненне старонак партфоліа і

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

наведанайсацыяльна-культурнай установы па плане	выступленне
Тэма 4. Прафесійная кампетэнтнасць – аснова канкурэнтаздольнасці спецыяліста. Правесці самадыягностыку	Удзел у гульні і афармленне партфоліа
Тэма 5.Сучасныя тэндэнцыі развіцця сацыяльна-культурнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь Правесці аналіз сацыяльна-культурных мерапрыемстваў па плане і прапанаваць уласны мініпраект мерапрыемства	афармленне аналізаўу дзѐнніках назіранняў. Прэзентацыяміні-праектаў
Тэма 6. Арганізацыя вучэбнай, навукова-даследчай, самастойнай працы студэнтаў Скласці асабістую праграму самаўдасканалення (індывідуальны адукацыйны маршрут)	Прэзентаваць уласнае складзенае партфоліа

У працэсе самастойнай працы па вывучэнні дадзенай вучэбнай дысцыпліны студэнты маюць магчымасць падрыхтаваць і прадставіць выкладчыку для праверкі і наступнага абмеркавання падчас практычных заняткаў эсэ. Непасрэдна назва (тэму) эсэ студэнт вызначае самастойна, імкнучыся пры гэтым найбольш ѐміста адлюстраваць сутнасць і змест сваіх думак прадстаўленых у наступным матэрыяле.Эсэ ў даслоўным перакладзе азначае – вопыт, нарыс, спроба (франц.-essai, англ.-essay). Гэта форма прадстаўлення пісьмовага матэрыялу, адметнай прыкметай якой з'яўляецца спалучэнне глыбіні і актуальнасці праблемы з простым і шчырым (асобасных) тонам яе выкладу. Стваральнікам формы лічыцца Мішэль Эйклі дэ Мантэнь, які азагаловіў сваѐ асноўнае філасофскае сачыненне «Досведы». (Асноўны матыў твора – Que je sais? Што я ведаю?). Гэтая форма самастойнай працы дазваляе фармаваць і развіваць у студэнтаў навык выпрацоўкі меркаванняў, што з'яўляецца адным з асноўных крытэрыяў ацэнкі якасці спецыяліста, акрамя таго эсэ развівае здольнасць і ўменне студэнтаў выкладаць пэўны матэрыял сваімі словамі, – студэнт атрымлівае магчымасць (асабліва на першым курсе, калі яшчэ недастаткова развіты навык сістэмнага выкладання матэрыялу) у вольным, даступным стылі выказаць сваѐ меркаванне аб прадмеце.

Эсэ як форма прадстаўлення вынікаў самастойнай работы павінна адпавядаць наступным метадычным пазіцыям і патрабаванням:

– напісанне эсэ павінна быць заснавана на папярэднім азнаямленні не менш чым з трыма першаснымі тэкстамі;

– у эсэ павінны мець месца супастаўленне і ацэнка розных пунктаў гледжання на пытанне (праблему);

– эсэ не павінна быць простым выкладаннем атрыманых звестак;

– у эсэ павінна быць зведзена да мінімуму або выключана даслоўнае перапісванне літаратурных крыніц, матэрыял павінен быць выкладзены сваімі словамі;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– у эсэ павінна быць выказана ўласная думка, згода ці нязгода з існуючымі пазіцыямі і выказваннямі па гэтым пытанні, пры гэтым выказваўца неабходна свабодна і адкрыта, без аглядкі на аўтарытэты, не саромецца крытыкаваць невыразна ці незразумела сфармуляваныя пазіцыі, супярэчнасці, якія былі заўважаны пры азнаямленні з той ці іншай крыніцай інфармацыі (крытыка павінна быць аргументаванай і канструктыўнай);

– аб'ём эсэ, у залежнасці ад спецыфікі тэмы, можа быць да 10 старонак (дакладны міжрадковы інтэрвал 18 пунктаў, шрыфт Times New Roman, памер–14);

– эсэ размяшчаецца на гугал-дыске з дазволам ―Чытача".

4.3. Крытэрыі ацэнкі партфоліа

Складанне партфоліа па дысцыпліне «Уводзіны ў спецыяльнасць» уяўляе сабой частку залікавага мерапрыемства, таму матэрыялы партфоліа павінны быць прадстаўлены ў поўным аб'ёме і адпавядаць прыведзеных ніжэй патрабаванням.

Адсутнасць ці нездавальняючае ўтрыманне хаця б па адным з прад'яўляюцца патрабаванняў не дазваляе студэнту прэтэндаваць на здачу заліку.

1. У партфоліа павінны быць прадстаўлены ўсе названыя раздзелы з адпаведнымі матэрыяламі:

– У раздзеле «Рэзюмэ», павінны быць запоўнены ўсе графы, якія максімальна характарызуюць студэнта – уладальніка партфоліа;

– У раздзеле «Мой сацыяльна-культурны партрэт» павінны быць прадстаўлены матэрыялы дыягностыкі і самадыягностыкі з указаннем: а) якія якасці дыягнастуюць, б) назвы дыягнастычнай методыкі, у) крыніцы дыягнастычнай методыкі (з правільным і дакладным указаннем выходных дадзеных кнігі (часопіса), з якога ўзятая методыка); г) матэрыялы дыягнаставання (карта методыкі з колькаснымі паказчыкамі), в) якасная характарыстыка вынікаў даследавання;

– У раздзеле «Метадычная скарбонка» павінны быць прадстаўлены ў поўным аб'ёме ўсе падраздзелы:

– складзены гласарый курса (падраздзел «Слоўнік») з дакладным указаннем зместу тэрміна і выходных дадзеных выдання, з якога ўзятая інфармацыя;

– падрыхтаваны матэрыялы выканання самастойных заданняў па вывучаных тэмах, сабраны вынікі выканання самастойных работ (у падраздзеле «Вынікі самастойных работ»);

– прапанаваныя (у падраздзеле «Матэрыялы дакладаў і паведамленняў») найбольш яркія і цікавыя матэрыялы кампіляцыйнага характару (г.зн., складзеныя з матэрыялаў розных крыніц);

– прадстаўлены матэрыялы творчага характару: крыжаванкі па тэме, рэбусы, эсэ, графічныя схемы вывучанага матэрыялу і інш. (У падраздзеле «Творчыя работы")

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

2. Афармленне партфоліа павінна насіць творчы характар, мець элементы непаўторнасці яго ўладальніка. Аўтар можа пашырыць (але не паменшыць) колькасць раздзелаў партфоліа, калі паказаная структура не ў поўнай меры адлюстроўвае, на яго думку, асобасныя характарыстыкі яго ўладальніка.

4.4. Пералік пытанняў для самаправеркі

Чым розняцца паняцці ―пасада", ―кваліфікацыя", "кампетэнцыі"?

Якія кампаненты складаюць графік вучэбнага працэсу студэнтаў?

Як можна класіфікаваць установы сацыяльна-культурнай сферы?

Як бы Вы ахарактарызавалі праблемы, якія існуюць у сацыяльна-культурнайсферы?

Якім чынам шукаць афіцыйную інфармацію?

Ці можаце Вы прывесці прыклад, як вырашаюць сацыяльна-культурныя праблемы ў сваѐй паўсядзѐннайдзейнасці ўстановы СКС розных тыпаў?

Ці можаце Вы ацаніць ступень эфектыўнасці працы сацыяльна-культурныхустаноў?

Ці можаце Вы прывесці 2-3 прыклады публікацый (аўтар, назва артыкула, часопіс (газета), кароткі змест публікацыі), у якіх асвятляюць сітуацыюі сучасныя тэндэнцыі развіцця сацыяльна-культурнай дзейнасці.

Ці вядомы Вам такія людзі, якія працуюць ва ўстановах сацыяльна-культурнай сферы, якіх можна лічыць прыкладам, узорам сучаснага спецыяліста СКД? Калі да, назавіце іх і растлумачыце чаму.

Кім Вы бачыце сябе пасля заканчэння ўніверсітэта? У якой установе СКС жадалі б працаваць? Якой працай жадалі б займацца?

З якіх кампанентаў і патрабаванняў складаецца прафесіяграмавыкладчыка?

З якіх кампанентаў і патрабаванняў складаецца прафесіяграмаспецыяліста СКД?

Якія асноўныя структурныя падраздзяленні забяспечваюць дзейнасць БДУКМ як вышэйшай навучальнай установы?

Ці ведаеце вы адрас сайта БДУКМ?

Як спланаваць уласны час для вучэбнай, навукова-даследчай і самастойнай працы?

Па якіх напрамках можа самаўдасканальвацца студэнту?

Што такое адукацыйны маршрут?

4.5. Тэсты для самаправеркі ведаў па выніках вывучэння вучэбнай дысцыпліны

Што разумеў Цыцэрон пад «годным вольным часам»:

- заняткі ваеннай справай;

+заняткі навукай;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

+заняткі літаратурай і мастацтвам.

У гонар каго праводзіліся Алімпійскія гульні:

+у гонар Зеўса;

- у гонар Апалона.

Першым у сусветнай філасофіі абгрунтаваў і раскрыў у сваѐй «Метафізіцы» спецыфіку дзейнасці чалавека ў сферы вольнага часу:

+Арыстоцель;

- Платон;

- Сакрат.

Масавыя святы і відовішчы нарадзіліся ў:

+Старажытнай Эладзе;

- Старажытнай Спарце;

- Старажытным Рыме.

Слова «культура» уперакладзе з лацінскага азначае:

+вырошчванне;

+культываванне;

- інстытуты культуры.

Для чаго ў Старажытнай Грэцыі служылі «Мусейон»:

- для спартыўных заняткаў;

+для прафесійных заняткаў навукай.

Назва, якая прыйшла з культуры старажытнага свету, якая аб'ядноўвае выяўленчае мастацтва, музыку, літаратуру і некаторыя навуковыя дысцыпліны:

+свабодныя мастацтва;

- свабоднае выхаванне;

- культурныя комплексы.

Аб якім паняцці ідзе гаворка: «... які адносіцца да гісторыі і культуры старажытных грэкаў і рымлян»:

+антычны;

- гістарычны.

Знакаміты амфітэатр (па сутнасці, цырк), які пабудаваў Флавія ў 80-я гады н.э., за свае памеры празваны:

- Театреум;

+Калізей;

- Музейум.

Вяршыняй грэчаскіх гульняў-святаў і своеасаблівым спартыўным тэатрам сталі знакамітыя:

+Алімпійскія гульні;

- Піфійскія гульні.

- Дэльфійскія гульні

Жанглѐры, менестрэлі і т. д.у Расіі яны называліся:

- трубадуры;

+скамарохі;

- вяшчальнікі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Каму з філосафаў старажытнасці належыць заклік да чалавека «Пазнай самога сябе»:

+Сакрату;

- Дыягену;

- Платону.

Самым раннім спосабам калектыўнага правядзення вольнага часу сялян, было:

- паляванне;

+свята;

- шэсце.

Які від правядзення вольнага часу моладзі практычна знік да пачатку XX ст .:

+моладзевы карагод;

- моладзевыя вячоркі.

Якія формы вольнага часу аб'ядноўвалі вузкае кола людзей з вышэйшых слаёў дваранскага саслоўя

+ арыстакратычныя клубы і гурткі па інтарэсах;

- удзел у хатніх пастаноўках.

Якая арганізацыя ў 1917-1932 гг. адмаўляла культурную спадчыну мінулага?

- Галоўпалітасвет;

- Наркімасвет;

+Пралеткульт;

Сацыяльнае творчасць - гэта

+вышэйшая форма дзейнасці, стваральны працэс, накіраваны на пераўтварэнне і стварэнне якасна новых сацыяльных адносін і грамадскага быцця;

- аптымальнае для канкрэтных умоў спалучэнне матэрыяльна-тэхнічных, арганізацыйна-метадычных фактараў;

- духоўныя ўмовы фарміравання асяроддзя чалавека;

- узаемадзеянне асобы і культуры.

Сацыяльна-культурная сітуацыя - гэта

+ навакольныяматэрыяльныя, сацыяльныя і духоўныя ўмовы фарміравання, развіцця і самарэалізацыі чалавека;

- аптымальнае спалучэнне фактараў;

- пэўны ўзровень рэалізацыі дзяржаўнай культурнай палітыкі;

- метады рэгулявання культуры на рэгіянальным узроўні.

Сацыяльна-культурная творчасць - гэта

-Узаемадзеянне асобы і культуры

- Спалучэнне пазітыўных фактараў

+ стваральны працэс, накіраваны на пераўтварэнне сацыяльных адносін;

- распрацоўка праграм развіцця культуры

Сацыяльна- культурны асяродак - гэта

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

+аптымальнае для канкрэтных умоў спалучэнне матэрыяльна-тэхнічных, арганізацыйна-метадычных і сацыяльна-псіхалагічных фактараў, якія аказваюць пазітыўны ўплыў на чалавека;

- распрацоўка праграм развіцця культуры;

- вышэйшая форма дзейнасці, стваральны працэс, накіраваны на пераўтварэнне і стварэнне якасна новых сацыяльных адносін і грамадскага быцця;

- матэрыяльныя, сацыяльныя і духоўныя ўмовы фарміравання, развіцця і самарэалізацыі чалавека.

Сацыяльна-культурная дзейнасць - гэта

+абумоўленая маральна-інтэлектуальнымі матывамі грамадска мэтазгодная дзейнасць па стварэнні, асваенні, захаванні, распаўсюджванні і далейшым развіцці каштоўнасцяў культуры;

- арганізацыя мерапрыемстваў рознага ўзроўню;

- адзін са складнікаў педагагічнай дзейнасці;

- навука аб вывучэнні ўстаноў культуры і мастацтва.

Педагогіка вольнага часу - гэта

+галіна педагогікі, якая раскрывае заканамернасці, прынцыпы, сродкі і метады асветы, арганізацыі актыўнага адпачынку і развіцця творчага патэнцыялу асобы ва ўмовах дасугавай дзейнасці і нерэгламентаваных зносін.

- вобласць сацыяльна-культурнай дзейнасці, накіраваная на арганізацыю вольнага часу.

Які сацыяльны інстытут з'яўляецца першаснай сацыяльна-культурнай ячэйкай грамадства

+сям'я;

- школа;

- вытворчасць;

- клуб.

Як у цяперашні час перакладаецца на беларускую мову англійскае слова «клуб»

+аб'яднанне;

- сход;

- зносіны.

Да сацыяльных інстытутаў духоўнай вытворчасці адносяцца:

+тэатры, кінастудыі, філармоніі, цыркі, мастацка-творчыя майстэрні, гурткі;

- царквы і манастыры;

- музеі і бібліятэкі;

- установы дадатковай адукацыі.

Да адукацыйна-выхаваўчых устаноў адносяцца:

- царква;

- тэатры і музеі;

- бібліятэкі;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

+школы, ліцэі, гімназіі, вучылішчы, каледжы, інстытуты, акадэміі, універсітэты.

Да навукова-асветніцкіхустаноў адносяцца:

+музеі, гісторыка-мемарыяльныя комплексы, выставы; бібліятэкі, чытальні; лекторыі, планетарыі, заапаркі і г.д.;

- тэатры;

-каледжы, інстытуты, універсітэты.

Да ведамасных сацыяльна-культутрныхустаноў адносяцца:

+дамы афіцэраў, салдацкія клубы, дамы культуры міліцыі, дамы медыцынскай асветы, дамы творчых работнікаў;

- музеі, бібліятэкі;

- тэатры і канцэртныя залы;

- запаведнікі.

Аб'ектамі сацыяльна-культурнай дзейнасці з'яўляюцца:

+усѐ ніжэйпералічанае;

- дзеці;

- дарослыя;

- асобы сталага ўзросту і пенсіянеры;

- дзеці-сіроты і выхаванцы дзіцячых дамоў;

- няпоўныя і шматдзетныя сем'і.

Да ўстаноў забаўляльна-камерцыйнага вольнага часу адносяцца:

+казіно; рэстараны, кафэ; мюзік-холы, вар'етэ, більярдавыя і інш.;

- тэатры, канцэртныя залы;

- дамы культуры, дамы творчых работнікаў.

Змест сацыяльна-культурнай дзейнасці - гэта комплекс спецыяльна адпрацаваных і сінтэзаваных відаў культурнай дзейнасці, у працэсе якой:

+ствараюцца, асвойваюцца, захоўваюцца, распаўсюджваюцца каштоўнасці культуры; засвойваюцца спосабы аматарскай творчасці і нерэгламентаваных зносін; задавальняюцца і паслядоўна ўзбагачаюцца духоўна-эстэтычныя інтарэсы і патрэбы людзей;

- пашыраюцца, паглыбляюцца, абнаўляюцца і прыводзяцца ў сістэму веды аб прыродзе, грамадстве, тэхніцы і спосабах дзейнасці, садзейнічаюць усталяванню навуковага светапогляду, грамадзянскай, маральнай і эстэтычнай пазіцый;

- фарміруюцца інтэлектуальныя і практычныя навыкі і ўменні ў сферы сацыяльнай, навукова-тэхнічнай і мастацкай творчасці, развіваюцца творчы патэнцыял асобы;

- усѐ вышэйпералічанае.

«Нестабільнасць», «часовы інтарэс», «вялікая колькасць людзей» - дадзеныя крытэрыі характарызуюць:

+масавую аўдыторыю ўстаноў культуры;

- групавую аўдыторыю ўстаноў культуры;

- індывідуальныя формы работы;

Да масавых грамадскіх фарміраванняў адносяць:

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

- фонды, рухі і аб'яднанні, якія цесна звязаны з палітычнай, эканамічнай, духоўным жыццём людзей;

- разнастайныя вучэбна-развіваючыя і сацыяльна-асветныя цэнтры і інстытуты, якія існуюць у сферы вытворчасці.

Да грамадскіх фарміраванняў сацыяльна-культурнага профілю адносяць:

+таварыствы кнігалюбаў, філатэлістаў, кіна- і фотааматараў;

- дзяржаўна-грамадская сістэма ўтрымання і выхавання дзяцей – сірот;

- нефармальныя групы і аб'яднанні.

Сацыяльна-культурная актыўнасць - гэта

+інтэгральнае якасць асобы, якае адлюстроўвае яе жыццёвую пазіцыю і праяўляецца ў гатоўнасці ўдзельнічаць і праяўляць ініцыятыву ў дзейнасці, звязанай са стварэннем, засваеннем, захаваннем і далейшым развіццём каштоўнасцяў культуры;

- якасць асобы накіраваная на падрыхтоўку і правядзенне культурна-адпачынкавай праграмы;

- якасць асобы накіраваная на ініцыятыву падрыхтоўкі і правядзення культурна-масавага свята;

-якасць асобы накіраваная на арганізацыю творчай дзейнасці.

Адной з задач арганізатараў адпачынку і забавы з'яўляецца:

+фарміраванне ў людзей добрага, жыццярадаснага настрою;

- эмацыйны стан асобы, які ўзнікае пад уплывам уражанняў;

- паўнавартаснае правядзенне вольнага часу;

- непасрэдны ўплыў на агульны псіхічны тонус асобы.

«Індывідуальнасць» - гэта ...

+сукупнасць якасцей і адметных уласцівасцяў, якія выказваюць сутнасць асобнага індывіда;

- фізіялагічная характарыстыка чалавека;

- самастойнае з'ява ў сацыялогіі, псіхалогіі, культуралогіі;

- маральна-этычная характарыстыка чалавека.

Заканамернасці сацыяльна-культурнай дзейнасці - гэта

+сістэма аб'ектыўна існуючых, унутрана абумоўленых, устойлівых мэтавых установак, сувязяў і адносін, якія складваюцца ў працэсе стварэння, асваення, захавання і распаўсюджвання каштоўнасцяў культуры;

- гуманістычная скіраванасць, і паслядоўнае ўзвышэнне духоўных інтарэсаў і патрэбаў людзей;

- задавальненне і паслядоўнае ўзвышэнне духоўных інтарэсаў і патрэбаў людзей.

4.6.Пытанні і заданні да заліку

Студэнты, якія прынялі ўдзел ва ўсіх практычных занятках і прадставілі вынікі самастойнай працы, атрымоўваюць залік аўтаматычна.

1. Прааналізуйце сацыяльна-культурнае мерапрыемства з апорай на

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

дзѐннік назіранняў.
2. Асноўныя суб'екты сацыяльна-культурнай дзейнасці.
3. Вядучыя інстытуты сацыяльна-культурнай сферы. Класіфікацыя.
4. Гісторыя развіцця кафедры педагогікі сацыяльна-культурнай дзейнасці і факультэта культуралогіі і СКД БДУКМ.
5. Гісторыя ўтварэння ўстановы адукацыі ―Беларускі дзяржаўныўніверсітэт культуры і мастацтваў".
6. Дзяржаўныя патрабаванні да ўзроўню падрыхтоўкі спецыялістаў СКД.
7. З якіх кампанентаў і патрабаванняў складаецца прафесіяграма выкладчыка?
8. З якіх кампанентаў і патрабаванняў складаецца прафесіяграма спецыяліста СКД?
9. Па якіх напрамках можа самаўдасканальвацца студэнт?
10. Паняцці "сацыяльна-культурная сфера" і "сацыяльна-культурная дзейнасць".
11. Патрабаванні да прафесійных кампетэнцый спецыяліста СКД
12. Прававыя асновы і тэндэнцыі дзяржаўнай палітыкі ў сацыяльна-культурнай сферы.
13. Правілы паводзін у карпусах універсітэта і інтэрнатах.
14. Правы і абавязкі студэнта БДУКМ.
15. Сацыякультурная сітуацыя і фактары, якія яе вызначаюць.
16. Сучасныя тэндэнцыі развіцця сферы культуры і вольнага часу.
17. Характарыстыка аднаго з тыпаў установ СКС.
18. Характарыстыка перыядычных выданняў па профілі спецыяльнасці ―сацыяльна-культурная дзейнасць".
19. Назавіце людзей, якія працуюць ва ўстановах сацыяльна-культурнай сферы, якіх можна лічыць прыкладам, узорам сучаснага спецыяліста СКД?
20. Крытэрыі ацэнкі эфектыўнасці працы ўстаноў культуры?
21. Прывядзіце 2-3 прыклады публікацый (аўтар, назва артыкула, часопіс (газета), кароткі змест публікацыі), у якіх асвятляюць сітуацыю і сучасныя тэндэнцыі развіцця сацыяльна-культурнай дзейнасці.
22. Прывядзіце прыклад, як вырашаюць сацыяльна-культурныя праблемы ў сваѐй паўсядзѐннай дзейнасці ўстановы СКС розных тыпаў?
23. Чым розняцца паняцці ―пасада", ―кваліфікацыя", "кампетэнцыі"?
24. Як бы Вы ахарактарызавалі праблемы, якія існуюць у сацыяльна-культурнай сферы?
25. Як можна класіфікаваць установы сацыяльна-культурнай сферы?
26. Як спланаваць уласны час для вучэбнай, навукова-даследчай і самастойнай працы?
27. Якія асноўныя структурныя падраздзяленні забяспечваюць дзейнасць БДУКМ як вышэйшай навучальнай установы?
28. Якія кампаненты ўключаны ў графік вучэбнага працэсу студэнтаў?

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

5. ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ

5.1.Вучэбная праграма

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбнай рабоце БДУКМ
______________ С.Л. Шпарло
«_____»____________2021 г.
Рэгістрацыйны № ВД-___/эвуч.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

УВОДЗІНЫ Ў СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЬ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
1-23 01 14 Сацыяльна-культурная дзейнасць

2021

Вучэбная праграма складзена на аснове прыкладнага тыпавога вучэбнага плана па спецыяльнасці першай ступені вышэйшай адукацыі 1-23 01 14 Сацыяльна-культурная дзейнасць, рэгістрацыйны № /21 вуч. ад 2021

СКЛАДАЛЬНІК

А.П.Байко, старшы выкладчык кафедры педагогікі сацыяльна-культурнай дзейнасці ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Ю.А. Пераверзева, загадчык аддзела камплектавання фондаў дзяржаўнай установы «Нацыянальная бібліятэка Беларусі», кандыдат педагагічных навук, дацэнт;

А.Э. Паліцевіч, дацэнт кафедры інфармацыйных рэсурсаў і камунікацый *установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат педагагічных навук*

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай педагогікі сацыяльна-культурнай дзейнасці ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол №13 ад 29.06. 2021);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 1 ад .10.2021)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Адказны за выпуск: А.П.Байко

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Прафесійная арыентацыя студэнтаў, разуменне імі сутнасці прафесіі, усвядомленае, сур’ёзнае стаўленне да прафесійнай падрыхтоўкі спрыяюць якаснаму фарміраванню спецыяліста ў сучасных умовах развітых інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій. Гэта і вызначае асаблівае месца вучэбнай дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць” у падрыхтоўцы спецыялістаў спецыяльнасці 1-23 01 14 Сацыяльна-культурная дзейнасць, якая дазваляе студэнтам хутчэй адаптавацца да новых умоў навучання ва ўніверсітэце, атрымаць першапачатковыя веды аб сутнасці, спецыфіцы прафесіі спецыяліста па сацыяльна-культурнай дзейнасці, інфармацыю аб сістэме яго падрыхтоўкі ва ўстанове вышэйшай адукацыі.

Асваенне вучэбнай дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць” у адпаведнасці з адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі першай ступені ОСВО 1-23 01 14-2021 па спецыяльнасці 1-23 01 14 Сацыяльна-культурная дзейнасць павінна забяспечыць фарміраванне наступных універсальных і базавых прафесійных кампетэнцый:

УК-2. Вырашаць стандартныя задачы прафесійнай дзейнасці на аснове інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій.

УК-5. Быць здольным да самаразвіцця і ўдасканалення ў прафесійнай дзейнасці.

УК-6. Праяўляцьініцыятыву і адаптавацца да зменаў у прафесійнайдзейнасці.

БПК-6 Разумець мэты і задачы сваёй будучай прафесіі

БПК-7 Ажыццяўляць інфармацыйны пошук у розных дакументных патокаў і асноўных інфармацыйна-пошукавых сістэмах

БПК-8 Ужываць катэгарыяльны апарат у галіне сацыяльна-культурнай дзейнасці, збіраць, аналізаваць і абагульняць навуковую інфармацыю, перадавой айчынны і замежны вопыт, вынікі эксперыментаў і назіранняў, звязаных з прафесійнай дзейнасцю.

Мэта вучэбнай дысцыпліны “Уводзіны ў спецыяльнасць” – знаёмства студэнтаў з першапачатковымі, агульнымі ведамі аб спецыяльнасці і будучай прафесіі, таксама з прыёмамі пошуку і асэнсавання прафесійнай інфармацыі, элементамі навукова-даследчай дзейнасці, практыка-арыентаванымі спосабамі авалодання прафесіяй.

Асноўныя задачы, якія рэалізуюць дадзеную мэту:

– даць аб’ектыўнае ўяўленне аб сістэме навучання ва ўніверсітэце, кампанентах прафесійнай кампетэнтнасці і відах прафесійнай дзейнасці спецыяліста сацыяльна-культурнай дзейнасці;

– пазнаёміць з тэхналогіямі пошуку крыніц навуковай інфармацыі, атрымання ведаўі ўменняў, спецыяльных навыкаў падчас практыка-арыентаванага навучання і навукова-даследчай дзейнасці;

– фарміраваць асновы сучаснай арганізацыйнай культуры, ашчаднага выкарыстання часу самастойнай работы і самаадукацыі ў сферы культуры.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен *ведаць:*

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– напрамкі спецыяльнасцей і спецыялізацыі ў галіне сацыяльна-культурнай дзейнасці Рэспублікі Беларусь;

– пералік і назначэнне асноўных устаноў сацыякультурнай сферы (дзяржаўнага, ведамаснага, прыватнага, грамадскага і камерцыйнага сектараў);

– асноўныя патрабаванні, кваліфікацыйную характарыстыку і кампетэнцыі спецыяліста сацыяльна-культурнай дзейнасці;

– асаблівасці арганізацыі вучэбна-творчай і навукова-даследчай работы студэнта;

– свае правы, абавязкі, патрабаванні да арганізацыі культуры быту ў інтэрнатнай установе.

Студэнт павінен*умець:*

– арыентаваццаў сістэме ведаў прафесійнага асяроддзя;

– працаваць з навуковай, вучэбнай, даведачнай літаратурай,выкарыстоўваць сучасныя інфармацыйна-камунікацыйныятэхналогіі;

– рацыянальна арганізоўваць вучэбны і вольны час;

– аргументаваць уласную думку;

– скласці партфоліа і весці дзѐннік назіранняў.

Студэнт павінен*валодаць:*

– катэгарыяльным апаратам у галіне сацыяльна-культурнай дзейнасці;

– метадамі работ са спецыяльнай літаратурай.

Структура зместу вучэбнай дысцыпліны ўключае 6 тэм. Па кожнай тэме ў адпаведнасці з яе мэтамі і задачамі па фарміраванні і развіцці ў студэнтаў дакладных кампетэнцый выкладчыкам праектуюцца і рэалізуюцца пэўныя педагагічныя тэхналогіі. Сярод найбольш перспектыўных і эфектыўных сучасных адукацыйных сістэм і тэхналогій, якія дазваляюць рэалізаваць сістэмна-дзейнасны кампетэнтнасны падыход у вучэбна-выхаваўчым працэсе, выдзяляюцца: варыяцыйныя модулі самастойнай працы студэнтаў, інфармацыйныя тэхналогіі, методыкі інтэрактыўнага навучання.Засваенне зместу вучэбнай дысцыпліны прадугледжвае ўжыванне інтэрактыўных і праектных метадаў, практыка-арыентаванага навучання інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій на лекцыйных і практычных занятках, як ва аўдыторыях, так і на базах устаноў сацыяльна-культурнай сферы.

Вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны ―Уводзіны ў спецыяльнасць‖ усяго прадугледжана 90 гадзін, з іх 54 гадзіны– аўдыторныя заняткі. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: 24 гадзіны – лекцыі, 30 гадзін – практычныя заняткі.

Рэкамендаванай формай кантролю ведаў з’яўляецца залік.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Уводзіны. Мэта, задачы вучэбнай дысцыпліны. Прафесія «Спецыяліст па сацыяльна-культурнай дзейнасці, выкладчык»

Актуальнасць, мэта і задачы вучэбнай дысцыпліны «Уводзіны ў спецыяльнасць».Патрабаванні грамадства да сучаснага спецыяліста ў галіне сацыяльна-культурнай дзейнасці. Агульныя звесткі аб напрамках падрыхтоўкі па спецыяльнасці «Сацыяльна-культурная дзейнасць».

Напрамкі і змест прафесійнай дзейнасці спецыяліста па засваенні, захаванні, стварэнні і распаўсюджванні каштоўнасцей культуры; па выяўленні інтарэсаў і патрэбнасцей насельніцтва ў розных відах адпачынку; па распрацоўцы сацыяльна-культурных праграм і праектаў арганізацыі вольнага часу для іх рэалізацыі ва ўстановах культуры і мастацтва рознага профілю.

Перспектывы працы выпускнікоў у сярэдніх і вышэйшых навучальных установах; сацыякультурных цэнтрах, на прадпрыемствах, фірмах і ў кампаніях, дзяржаўных органах, навукова-даследчых інстытутах.

Магчымасць працягу адукацыі на другой ступені вышэйшай адукацыі і ў аспірантуры.

Тэма 2. Спецыяльнасць «Сацыяльна-культурная дзейнасць» укантэксце сусветнайі айчыннай вучэбна-навуковай практыкі

Задачы прафесійнай сацыякультурнай адукацыі. Характарыстыка сучаснага этапу яе развіцця ў свеце. Праграмы падрыхтоўкі і кваліфікацыйныя ўзроўні выпускнікоў у беларускай вышэйшай школе.

Гісторыя ўніверсітэта і перспектывы яго развіцця. Сучасная арганізацыйная структура ўніверсітэта, кірункі вучэбнай, навуковай і выхаваўчай працы. Самакіраванне ва ўніверсітэце. Уклад выпускнікоў універсітэта ў развіццё тэорыі і практыкі сацыяльна-культурнай дзейнасці.

Праграма вышэйшай прафесійнай адукацыі па падрыхтоўцы спецыялістаў сацыяльна-культурнай сферы, якая рэалізуецца ва ўніверсітэце. Спецыялізацыі спецыяльнасці «Сацыяльна-культурная дзейнасць». Формы і віды дадатковай прафесійнай сацыяльна-культурнай адукацыі.

Адукацыйны стандарт вышэйшай адукацыі I ступені па спецыяльнасці «Сацыяльна-культурная дзейнасць»як аснова адзіных патрабаванняў да прафесійных кампетэнцый выпускніка.

Структура вучэбнага плана падрыхтоўкі спецыялістаў па сацыяльна-культурнай дзейнасці. Пералік і кароткі змест вывучаемых модулей і вучэбных дысцыплін: Дысцыпліны, якія даюцца на выбар. Вучэбная і вытворчыя практыкі. Вучэбна-метадычныя комплексы і хрэстаматыйныя матэрыялы па вучэбных дысцыплінах.

Каляндарны графік вучэбнага працэсу на бягучы год.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Скразная сацыяльна-культурная падрыхтоўка (практыкум) спецыялістаў па сацыяльна-культурнай дзейнасці ва ўніверсітэце. Спецыфіка прафесійнай падрыхтоўкі па спецыяльнасці «сацыяльна-культурная дзейнасць»ва ўніверсітэце.

Стан і развіццѐ інфармацыйнай сферы ў Рэспубліцы Беларусь.Фарміраванне ў Рэспубліцы Беларусь інфармацыйнага грамадства, якое забяспечвае даступнасць інфармацыі, распаўсюджванне і выкарыстанне ведаў для пастулальнага і прагрэсіўнага развіцця, як нацыянальны прыярытэт і агульнадзяржаўная задача.

Актуальнасць і значэнне Канцэпцыі інфармацыйнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, яе прадмет, мэта, задачы і сувязь з іншымі дакументамі.

Тэма 3. Установа сацыяльна-культурнай сферыяк сацыяльны інстытут

Установы сацыяльна-культурнай сферы розных тыпаў: *культуры і адпачынку* (клубы, дамы і палацы культуры, паркі культуры, кінатэатры, музеі, бібліятэкі, цэнтры маладзѐжнага адпачынку, гульнятэкі, дамы мастацкай і тэхнічнай творчасці іінш.); *тэатральна-відовішчныя* (тэатры, філармоніі, цыркі, канцэртныя залы і г.д.); *санаторна-аздараўленчыя і турысцка-спартыўныя* (санаторыі, пансіянаты, дамы адпачынку, прафілакторыі, палацы спорту, спартыўныя залы, стадыѐны, басейны, пляжы, тэнісныя корты і інш.; турысцкія базы, турысцкія гасцініцы, кемпінгі, турысцкія паязды і параходы, турысцкія фірмы і інш.). Арганізацыйная структура базавай установы і сістэма планавання. Асноўныя дакументы ўліку і справаздачнасці. Сістэма і структура розных арганізацый, мастацкіх калектываў і клубных аб'яднанняў сацыякультурнай сферы.

Дзейнасць устаноў сацыяльна-культурнай сферы па інфармацыйным забеспячэнні і суправаджэнні дзяржаўнай палітыкі.Актыўная, высокатэхналагічная і markdown-free рознабаковая дзейнасць у інфармацыйнай прасторы, якая ўключае нацыянальныя і замежныя інтэрнэт-рэсурсы і сродкі інтэрнэт-камунікацыі; стварэнне ўмоў для фарміравання сучасных айчынных медыйных аналітычных, навуковых і дыскусійных пляцовак па захаванні традыцыйных асноў і каштоўнасцей.

Тэма 4. Прафесійная кампетэнтнасць – аснова канкурэнтаздольнасці спецыяліста

Суадносіны паняццяў «пасада», «кваліфікацыя», «кампетэнцыі», «спецыяльнасць», «спецыялізацыя», «прафесія». Кампаненты прафесіянальнай кампетэнтнасці і віды прафесійнай дзейнасці спецыяліста па сацыяльна-культурнай дзейнасці.

Прафесійна важныя якасці, неабходныя сучаснаму спецыялісту па сацыяльна-культурнай дзейнасці. Кароткі аналіз стану айчынных рынкаў

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

працы і прафесій. Рэйтынг самых запатрабаваных спецыяльнасцей. Патрабаванні да маладых спецыялістаў і ўзроўню іх падрыхтоўкі. Трансфармацыя прафесійных кампетэнцый спецыяліста па сацыяльна-культурнай дзейнасці ў сучасных умовах.

Партфоліа як збор прац і дасягненняў спецыяліста, якія даюць уяўленне аб узроўні яго майстэрства і практычнага вопыту ў прафесійнай дзейнасці, якінаглядна дэманструе і пацвярджае ўзровень кваліфікацыі, досведу, таленту, крэатыўнасці і прафесійных магчымасцях яго ўладальніка. Неабходнасць фарміраванняпартфоліа з першых крокаў працы ў прафесіі.

Тэма 5. Сацыяльна-культурная дзейнасць і навука. Сучасныя тэндэнцыі развіцця сацыяльна-культурнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь

Характарыстыка базавых паняццяў – катэгорый сацыяльна-культурнай дзейнасці. Эвалюцыя тэорыі сацыяльна-культурнай дзейнасці: кароткі гістарычны нарыс. Тэорыя сацыяльна-культурнай дзейнасці ў сістэме навук. Інтэграцыйная функцыя сацыяльна-культурнай дзейнасці ў стаўленні да сацыяльных ігуманітарных навук.

Навуковая інфармацыя, яе роля ў падрыхтоўцы студэнтаў ва ўніверсітэце. Праца з рознымі, у тым ліку электроннымі, крыніцамі інфармацыі. Тэхнічныя сродкі навучання. Першасныя ідругасныя крыніцы вучэбна-навуковай інфармацыі. Знаёмства з раздзеламі «Рэпазіторый» і «Бібліятэка» на афіцыйным сайце ўніверсітэта.

Выкарыстанне Сусветнай электроннай сеткі для сістэматычнага збору дадзеных і правядзення даследаванняў. Кароткі агляд спецыялізаваных Internet-сэрвісаў: сайтаў базавых акадэмічных структур; сайтаў навукова-даследчых і аналітычных арганізацый, якія займаюцца сацыяльна-культурнай дзейнасцю; сайтаў прафесійных часопісаў.

Гуманітарны аспект інфармацыйнай сферы. Нацыянальныя інтарэсы Рэспублікі Беларусь у інфармацыйнай сферы з пункту гледжання гуманітарнага аспекту. Сусветныя трэнды інфарматызацыі і неабходнасць прасоўвання айчыннага кантэнту ў інфармацыйнай прасторы.

Тэма 6. Арганізацыя вучэбнай, навукова-даследчай, самастойнай працы студэнтаў

Праблемы адаптацыі студэнта-першакурсніка да новага ладу жыцця. Бюджэт часу студэнтаў, планаванне вучэбнага часу іадпачынку з улікам індывідуальнага біярытму (time-management). Развіццѐ навыкаў самакантролю і прыѐмаў псіхалагічнай разгрузкі. Самавыхаванне і самаадукацыя. Арганізацыя самастойнай працы з вучэбна-метадычнай і навуковай літаратурай. Паспяховая падрыхтоўка да залікова-экзаменацыйных сесій.

Мэты і задачы вучэбнай навукова-даследчай дзейнасці студэнтаў. Студэнцкае навуковае грамадства.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Формы ўдзелу студэнтаў у навукова-даследчай працы ў перыяд навучання. Падрыхтоўка дакладаў і афармленне студэнцкіх навуковых прац. Вучэбна-даследчая праца студэнтаў, навуковыя даследаванні ў працэсе семінарскіх заняткаў, вытворчай практыкі, выканання курсавых прац і дыпломных праектаў. Удзел студэнтаў у навукова-даследчых працах (праектах) выпускаючай кафедры і ўніверсітэта.

Міжасобасныя адносіны ў калектыве, іх заканамернасці іпраблемы. Асаблівасці зносін з людзьмі розных псіхалагічных тыпаў. Паняцце і асноўныя характарыстыкі прафесарска-выкладчыцкага і студэнцкага калектываў. Фазы жыццѐвага цыкла калектыву, яго статусна-ролевай структуры. Умовы фарміравання спрыяльнага сацыяльна-псіхалагічнага клімату ў калектыве студэнцкай групы. Агульныя правілы «бесканфліктных паводзін» і паводзін у сітуацыі канфлікту, у тым ліку з выкладчыкамі і іншымі супрацоўнікаміініверсітэта.

Прыѐмы авалодання навыкамі прафесійнай аргументацыі ірыторыкі. Правілы публічнай прамовы, палемікі, адказаў на пытанні. Уменне слухаць канструктыўную крытыку і эфектыўна яе ўспрымаць.

Арганізацыя адпачынку і працэс самаўдасканалення як састаўныя часткі жыцця студэнта-першакурсніка. Патэнцыял розных відаў вольнага часу студэнтаў. Кола гурткоў і самадзейных калектываў у вучэбнай установе і інтэрнаце. Студэнт як арганізатар і кіраўнік гуртка.

Арганізацыя быту і патрабаванні да культуры быту студэнтаў, якія жывуць у інтэрнаце.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Дзѐнная форма атрымання адукацыі

№ тэмы	Назва тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Кіруемая самастойная работа	Форма кантролю ведаў
		лекцыі	практычныя		
1	Уводзіны. Мэта, задачы вучэбнай дысцыпліны. Прафесія «Спецыяліст па сацыяльна-культурнай дзейнасці, выкладчык»	2	2		
2	Спецыяльнасць «Сацыяльна-культурная дзейнасць» у кантэксце сусветнай і айчыннай вучэбна-навуковай практыкі	2	2	2	апытанне
3	Установа сацыяльна-культурнай сферы як сацыяльны інстытут	4	4	2	праверка вынікаў самастойнай работы
4	Прафесійная кампетэнтнасць – аснова канкурэнтаздольнасці спецыяліста	2	4	2	афармленне партфоліа
5	Сацыяльна-культурная дзейнасць і навука. Сучасныя тэндэнцыі развіцця сацыяльна-культурнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь	6	4	2	удзел у гульні
6	Арганізацыя вучэбнай, навукова-даследчай, самастойнай працы студэнтаў	4	8	2	праверка партфоліа
	Усяго…	**20**	**24**	**10**	

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Завочная форма атрымання адукацыі

№ тэмы	Назва тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін	
		лекцыі	практычныя
1	Уводзіны. Мэта, задачы вучэбнай дысцыпліны. Прафесія «Спецыяліст па сацыяльна-культурнай дзейнасці, выкладчык»	1	
2	Спецыяльнасць «Сацыяльна-культурная дзейнасць» у кантэксце сусветнай і айчыннай вучэбна-навуковай практыкі	1	2
3	Установа сацыяльна-культурнай сферы як сацыяльны інстытут	1	
4	Прафесійная кампетэнтнасць – аснова канкурэнтаздольнасці спецыяліста	1	2
5	Сацыяльна-культурная дзейнасць і навука. Сучасныя тэндэнцыі развіцця сацыяльна-культурнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь	1	2
6	Арганізацыя вучэбнай, навукова-даследчай, самастойнай працы студэнтаў	1	2
	Усяго…	**6**	**8**

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

11. *Загинайлов, Ю.Н.* Основы информационной безопасности: курс визуальных лекций [Электронный ресурс]: учеб.пособие / Ю.Н. Загинайлов. – М. ;Берлин : Директ-Медиа, 2015. – 105 с. : ил.– Режим доступа:http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=362895. – Дата доступа: 12.06.2019.

12. *Казанцева, В. В.* Функции и направления деятельности специалистов социально-культурной сферы [Электронный ресурс]/ В. В. Казанцева // Сиб. пед. журнал. – 2007. – № 7. – С. 168–174. – Режим доступа:http://cyberleninka.ru/article/n/ funktsii-i-napravleniya-deyatelnosti-spetsialistov-sotsialno-kulturnoy-sfery.– Дата доступа: 01.10.2021.

13. *Круглова, Т. Ю.* Сущностная характеристика понятия «социально-культурная деятельность» [Электронный ресурс]/ Т. Ю. Круглова // Вестн. ОГУ. – 2005. – № 4. – С.146–149.–Режим доступа:http://vestnik.osu.ru/2005_4_1/27.pdf.– Дата доступа: 01.10.2021

14. *Кузнецов, И. Н.* Основы научных исследований [Электронный ресурс]: учеб.пособие : [16+] / И.Н.Кузнецов. – 5-е изд., перераб. – М. : Дашков и К°, 2020. – 282 с. –Режимдоступа: https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=573392. – Дата доступа: 01.10.2021.

15. *Культурно-просветительская деятельность в учреждениях культуры XXI века*[Электронный ресурс]: учеб.пособие / А. В. Каменец, А. И. Щербакова, Н. И. Ануфриева [и др.]. – Москва : РГСУ, 2020. – 112 с. – Режим доступа: https://e.lanbook.com/book/158513.– Дата доступа: 01.10.2021.

16. *О Концепции информационной безопасности Республики Беларусь* [Электронный ресурс]: постановление Совета безопасности Республики Беларусь 18 марта 2019 г. № 1 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь.– Режим доступа: http://pravo.by/upload/docs/op/P219s0001_1553029200.pdf. – Дата доступа: 01.10.2021.

17. *Рогачёва, О.В.* История социально-культурной деятельности : учебное пособие / Рогачёва О.В. – Минск : Вышэйшая школа, 2019. – 128 с.

18. *Романенко, Л. Е.*Социокультурная деятельность (прикладная культурология) : пособие для работников культуры / Л. Е. Романенко. – Минск : Издатель Владимир Сивчиков, 2019. – 139 с.

19. *Социально-культурная деятельность учреждений культуры*[Электронный ресурс]: учеб.-метод. пособие / сост. Е. В. Харьковская [и др.]. – Белгород : БГИИК, 2019. – 162 с. – Режим доступа: https://e.lanbook.com/book/153876. – Дата доступа: 01.10.2021.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

20. *Фалеева, Л. В.* Организация процесса формирования культуры самоорганизации студентов бакалавриата[Электронный ресурс] / Л. В. Фалеева // Совр. проблемы науки и образования. – 2013. – № 1. – С. 201. – Режим доступа:http://cyberleninka.ru/ article/n/organizatsiya-protsessa-formirovaniya-kultury-samoorganizatsii-studentov-bakalavriata.– Дата доступа: 01.10.2021.

Дадатковая

20. *Беларусы.* Т. 6. Грамадскія традыцыі / В. Ф. Бацяеў [іінш.]; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі ; рэдкал.: В.М.Бялявіна, М.Ф.Піліпенка, І.У.Чаквін. – Мінск : Беларус. навука, 2002. – 605, [1] с. : іл.

21. *Болотова,М.И.* Организация семейного досуга в образовательной среде учреждения дополнительного образования детей / М.И.Болотова. – М. : Компания Спутник +, 2005. – 52 с.

22. *Воронцов, Г. А.*Труд студента: ступени успеха на пути к диплому : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / Г. А. Воронцов. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : ИНФРА-М, 2019. – 255, [1] с.

23. *Гендина, Н. И.* Информационное образование и информационная культура как фактор безопасности личности в глобальном информационном обществе: возможности образовательных организаций и библиотек : монография / Н. И. Гендина. – Москва : Литера, 2016. – 391 с.

24. *Ершова, О. В.* Теория и методика пластико-хореографической подготовки будущих специалистов социально-культурной деятельности в вузе культуры и искусств : монография / О. В. Ершова. – Санкт-Петербург ; Москва ; Краснодар : Лань : Планета музыки, 2021. – 233, [2] с.

25. *Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры /*адк. за вып. Н.В.Судзілоўская. – Мінск : Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэсп.Беларусь, 2016. – 271 с.

26. *Макарава,А.А.* Клубныя ўстановы як суб’ект рэалізацыі прыярытэтаў дзяржаўнай культурнай палітыкі / А.А.Макарава// Весн. Беларус. дзярж. ун-та культуры. – 2003. – № 2. – С.89–95.

27. *Макаров, А. В.*Реализациякомпетентностного подхода в системах высшего образования: отечественный и зарубежный опыт : учебно-методическое пособие / А. В. Макаров, Ю. С. Перфильев, В. Т. Федин. – Минск : РИВШ, 2015. – 207 с.

28. *Мойсейчук,С.Б.* Художественно-творческая деятельность детей-инвалидов: (вопросы социально-психологической реабилитации) / С.Б.Мойсейчук. – Минск : Веды, 2001. – 110 с.

29. *Наш цэнтр. Наша гісторыя. Наша будучыня* : да 80-годдзя стварэння абласных цэнтраў народнай творчасці / Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур ; [склад.: Т. М. Яскевіч, Р. І. Вайцяхоўская ; рэдкал.: В. В. Антоненка (старш.) і інш.]. – Мінск : ІВЦ Мінфіна, 2019. – 307 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

30. *Паўлава, С. А.* Уводзіны ў спецыяльнасць : метад. дапам. / С.А.Паўлава / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск : [б. в.], 2009. – 54, [1] с.

31. *Петренко, Е. С.* Современные инструменты тайм-менеджмента=Moderntime-managementtools : учебное пособие : [16+] / Е.С. Петренко, Л.В. Шабалтина, А.В. Варламов. – Москва : Креативная экономика, 2019. – 86 с. : ил. – Режим доступа: https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=599621. – Дата доступа: 29.06.2021.

32. *Почебут, Л. Г.*Социальнаяпсихология : [учебник для вузов] / Л. Г. Почебут. – Санкт-Петербург [и др.] : Питер, 2017. – 399 с.

33. *Розанова, Н. М.* Научно-исследовательская работа студента : учебно-практическое пособие / Н. М. Розанова. – Москва :Кнорус, 2016. – 254, [1] с.

34. *Смаргович, И. Л.* Основы культурно-досуговой деятельности : учебно-методическое пособие для студентов вузов по направлению специальности 1-21 04 01-02 Культурология (прикладная) / И. Л. Смаргович ; [среди рец. Н. В. Самерсова]. – 2-е изд., стер. – Минск : БГУКИ, 2015. – 172, [1] с.

35. *Социокультурная деятельность как средство воспитания личности* : пособие для соц. педагогов и рук. учреждений образования / под общ. ред. В.Н.Наумчика. – Минск : Выш. шк., 2004. – 143 с.

36. *Суминова, Т. Н.*Арт-менеджмент: теория и практика : учебник для студентов высших учебных заведений сферы культуры и / Т. Н. Суминова. – Москва : Академический проект, 2020. – 655 с.

37. Технология социально-культурной деятельности: учеб.-метод.пособие для студентов учреждений высш. образования по специальности 1-23 01 14 Социально-культурная деятельность / Л. И. Козловская [и др.] ; Белорус. гос. ун-т культуры иискусств. – Минск : БГУКИ, 2014. – 205 с.

38. *Ярошенко, Н.Н.* Социально-культурная деятельность: парадигмы, методология, теория / Н.Н.Ярошенко ; Моск. гос. ун-ткультурыи искусств. – М. : МГУКИ, 2000. – 204 с.

Электронныя рэсурсы

3. *www.kultura.by/ М-ва культуры*Рэсп.*Беларусь*
4. http://repository.buk.by:8080/jspui/ Рэпазіторый БДУКМ

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Заданні і кантрольныя мерапрыемствы
кіруемай самастойнай работы студэнтаў

Тэма	Колькасць гадзін	Форма прадастаўлення
Тэма 2. Спецыяльнасць «сацыяльна-культурная дзейнасць» у кантэксце сусветнай і айчыннай вучэбна-навуковай практыкі. Неабходна прааналізаваць сайт універсітэта (з абавязковым праглядам старонкі кафедры) і падрыхтавацца да гульні ―Хто, дзе і што ѐсць ва ўніверсітэце?"	2	пісьмовы аналіз/ вусны адказ, удзел у гульні
Тэма 3. Установа сацыяльна-культурнай сферы як сацыяльны інстытут. Неабходна прааналізаваць дзейнасць наведанай сацыяльна-культурнай установы па плане	2	прэзентацыя, запаўненне партфоліа і выступленне
Тэма 4. Прафесійная кампетэнтнасць – аснова канкурэнтаздольнасці спецыяліста. Правесці самадыягностыку	2	удзел у гульні і афармленне партфоліа
Тэма 5.Сучасныя тэндэнцыі развіцця сацыяльна-культурнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь. Правесці аналіз сацыяльна-культурных мерапрыемстваў па плане і прапанаваць уласны мініпраект мерапрыемства	2	афармленне аналізаўу дзѐнніках назіранняў. Прэзентацыяміні-праектаў
Тэма 6. Арганізацыя вучэбнай, навукова-даследчай, самастойнай працы студэнтаў. Скласці асабістую праграму самаўдасканалення (індывідуальны адукацыйны маршрут)	2	Прэзентаваць уласнае складзенае партфоліа

Пералік сродкаў дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці
па вучэбнай дысцыпліне "Уводзіны ў спецыяльнасць"

Для выяўлення ўзроўню вучэбных дасягненняў студэнтаў рэкамендуецца выкарыстоўваць дыягнастычны інструментарый, якія мае рознаўзроўневы характар і рэалізуецца комплексна. У якасці такіх сродкаў кантролю і ацэнкі ведаў па вучэбнай дысцыпліне ―Уводзіны ў спецыяльнасць" могуць выкарыстоўвацца:

- вусныя апытанні і праца над міні-праектамі на практычных занятках;
- прадстаўленыя вынікі самастойнай працы;
- падрыхтаваныя прэзентацыі;
- вусныя адказы на практычных занятках;
- вынікі ўдзела ў гульнях і тэстах;
- састаўленае партфоліа;
- напісаныя эсэ па тэмах дысцыпліны.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ